

การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา
ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์

ปริญญาณิพนธ์
ของ
จุลดิษฐ์ อุปฮาด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
ธันวาคม 2542
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา
ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์

บทคัดย่อ
ของ
จุลดิษฐ์ อุปฮาด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
ธันวาคม 2542

จุลดิษฐ์ อุปฮาด. (2542). *การศึกษาเปรียบเทียบการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ กับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์สุรชาติ ทินานนท์, รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ.

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 4 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา ผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่สถาบันราชภัฏทั้ง 2 เขต ส่งนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยศึกษาเปรียบเทียบประเด็นปัญหาใหญ่ ๆ 5 ด้าน คือ ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ด้านการสอนศิลปศึกษา ด้านการเรียนศิลปศึกษา ด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 143 คน อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา จำนวน 39 คน ผู้บริหาร 36 คน และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา 38 คน รวมทั้งหมด 256 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้การสุ่มแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ส่วนคือ ส่วนที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) และเติมข้อความ ส่วนที่เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และส่วนที่เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open-ended) จำนวนแบบสอบถามที่แจกไป 280 ชุด ได้กลับมา 256 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.50 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) และเปรียบเทียบความแตกต่างใช้ T - Test

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา ในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา คือด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ด้านการสอนศิลปศึกษา ด้านการเรียนศิลปศึกษา ด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาและด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่าอาจารย์มีความคิดเห็นต่อด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับน้อย ได้แก่ สถาบันจัดสรรงบประมาณ เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์และทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่ขาดแคลนเพียงพอ เมื่อพิจารณารายข้อด้านการสอนศิลปศึกษา อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ อาจารย์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษา สำหรับด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ มีการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนได้ดี มีการอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ธุรการและสื่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาแก่อาจารย์และนักศึกษา อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ การเรียนการสอนศิลปศึกษาใช้วัสดุสิ้นเปลืองมากเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาที่ขาดแคลน ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อด้านการสอนศิลปศึกษาโดยภาพรวมในระดับ

มาก หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการสอนศิลปศึกษา และด้านสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาใน สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณา รายด้านมีความแตกต่างกันดังต่อไปนี้ หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็น แตกต่างกับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือในด้านการสอนศิลปศึกษา ด้านการเรียน ศิลปศึกษาและด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบัน- ราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า อาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นแตกต่าง กันอาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยอาจารย์สถาบัน- ราชภัฏอีสานเหนือมีความคิดในระดับมากกว่า

**A COMPARATIVE STUDY OF PROBLEMS IN TEACHING ART EDUCATION BETWEEN
E - SAN NUA RAJABHAT INSTITUTES AND RATANAKOSIN RAJABHAT INSTITUTES**

AN ABSTRACT

BY

JURADIT UOBAHAT

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Art Education
at Srinakharinwirot University**

December 1999

Juradit Uobahat. (1999). *A Comparative of Problems in Teaching Art Education between E - San Nua Rajabhat Institutes and Ratanakosin Rajabhat Institutes*. Master thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Mr. Surachart Tinanont, Assoc. Prof. Wanarat Tang Charoen.

This study was to compare the problems involving teaching and learning art education program in the E - San Nua and Ratanakosin Rajabhat Institutes indicated by the opinions of the fourth year art education program major students, art lecturers, administrators and the heads of Art ed. dept in teaching practice schools. The study compared five main areas of arts teaching and learning. These areas were ; Art Education Program Administration, Teaching and Learning Arts, Teaching Innovation and Technology, and the Contextual Environments. The samples of the study were 143 fourth year art education major students, 39 teachers of arts educations, 36 administrators and 38 heads of art departments, 256 altogether. The samples were selected by Purposive Sampling and Quota Sampling. The tools of the study were the questionnaires prepared by the researcher, the list for acquiring the personal information of the samples, filling up forms for opinions, Rating Scales for weighing the Values of opinions and open - ended for suggestion and additional opinions. The 300 questionnaires were sent out and 256 were sent back, that was 91.50%. The analysis of data used Mean ($\bar{X}$), Standard deviation (S.D.) to test reliabilitives of the quetionaies. α - Coefficient and T - Test was used to test the degree of significant differences.

The findings are the opinions of the students, teachers administrators and the department heads towards the five areas involving the teaching and learning in Art Education Program, are moderate. The five areas are program management, teaching, and learning arts, innovative and technological teaching materials, and the contextual environment and atmosphere of teaching and learning. When focusing on each area, the results are : teachers' opinions on administration are low due to insufficient budget, lack of materials for students and on the teaching and learning arts also low as well due to insufficient teacher participation in program development and selection of the new intakes, on innovative and technological teaching materials also low because of poor facility allocation, the inconvenience and unhealth of the classrooms, grounds and the buildings. The academic and secretarial services are also low while the opinions are high on the

waste of materials and tools for studying arts increasing the burdens for students.

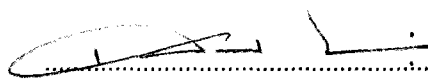
The administratives, the department heads expressed their opinions on the learning and teaching arts, the learning environment are high

The results of comparison among the opinions of students, teachers, administrators and the department heads were as follow : those in both Rajabhat Ratanakosin and E - san Nua were not significantly defferent while the defferentces were on teaching and learning arts, atmospheic environments which the formers' were higher than the later's'. The teachers' of Ratanakosin were lower than E - san Nua Rajabhat' on the same issues.

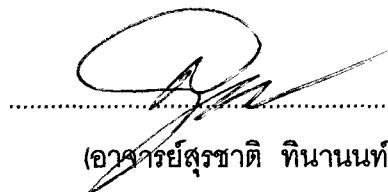
ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา
ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์

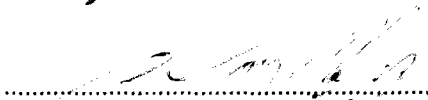
ของ
นายจุลดิษฐ์ อุปฮาด

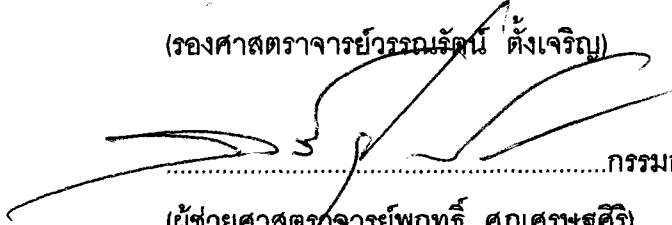
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)
วันที่ ๒๔ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์สุชาติ ทินานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือจากอาจารย์สุรชาติ ทินานนท์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย กรรมการสอบเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาเสนอแนะให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยกระตุ้นพลังความคิดของผู้วิจัย ให้เกิดความมานะอดทน สร้างสรรค์ ให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ๗ จึงขอขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์เชาว์ อินโย ที่ช่วยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของผู้วิจัย ช่วยประมวลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลจนเป็นผลสำเร็จลงด้วยดี

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือที่กรุณาช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจนได้ครบสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดามารดา ครู อาจารย์ ที่ช่วยเป็นกำลังใจให้การ ทำงานวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จออกมาอย่างเรียบร้อย ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ ความดีและประโยชน์ของ ผลการวิจัยขอมอบแก่ทุกท่านที่สนใจจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาสืบต่อไป

จุลดิษฐ์ ฤปฮาด

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษา.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	5
คำนิยามศัพท์.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความเป็นมาของศิลปศึกษา.....	7
ทฤษฎีศิลปศึกษา.....	14
สภาพการเรียนรู้การสอนศิลปศึกษา.....	20
สภาพปัญหาการเรียนรู้การสอนศิลปศึกษา.....	26
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	36
การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	36
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	36
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	37
การสร้างเครื่องมือ.....	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	211
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	211
วิธีดำเนินการวิจัย.....	211
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	212
อภิปรายผลการวิจัย.....	225
ข้อเสนอแนะ.....	233

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	235
ภาคผนวก	240
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารและ หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา.....	241
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	272

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา.....	43
2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างอาจารย์.....	44
3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร.....	46
4 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	48
5 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	50
6 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา.....	52
7 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	54
8 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและ เทคโนโลยีการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	56
9 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนศิลปศึกษา	57
10 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน.....	59
11 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	60
12 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา.....	62
13 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	63
14 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	65

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
15	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	66
16	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน.....	68
17	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	69
18	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา.....	71
19	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนวิชาศิลปศึกษา	73
20	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	75
21	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	76
22	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน.....	78
23	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหาร โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	79
24	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา.....	82
25	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	85
26	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	87

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
27 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนศิลปศึกษา	89
28 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน.....	91
29 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	92
30 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา	94
31 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา	96
32 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	97
33 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา	99
34 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน.....	101
35 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	102
36 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา	104
37 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา	107
38 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	108
39 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา	110

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
40 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน.....	112
41 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อบริหารจัดการโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	113
42 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อบริหารจัดการสอนศิลปศึกษา	116
43 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อบริหารจัดการเรียนศิลปศึกษา	119
44 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อบริหารจัดการสอนวัดกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	121
45 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียน- การสอนศิลปศึกษา	123
46 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อบริหารจัดการรวมทุกด้าน 5 ด้าน.....	125
47 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อบริหารจัดการโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	126
48 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อบริหารจัดการสอนศิลปศึกษา	129
49 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อบริหารจัดการเรียนศิลปศึกษา	131
50 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อบริหารจัดการสอนวัดกรรมเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	133

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
51	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา	135
52	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน.....	137
53	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	138
54	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา	141
55	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา	143
56	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	144
57	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา	146
58	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน.....	148
59	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	149
60	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขต สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหา ด้านการสอนศิลปศึกษา	153
61	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขต สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหา ด้านการเรียนศิลปศึกษา	157
62	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขต สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	160

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
63 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขต สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	162
64 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขต สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน.....	164
65 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหาร โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	165
66 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอน ศิลปศึกษา	167
67 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียน ศิลปศึกษา	169
68 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	171
69 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนศิลปศึกษา	173
70 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน	175
71 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหาร โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	176

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
72 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอน ศิลปศึกษา	178
73 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาการเรียน ศิลปศึกษา	180
74 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	182
75 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนศิลปศึกษา	184
76 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน	186
77 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	187
78 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา	187
79 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา	188
80 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	188

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
81	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้การสอนศิลปศึกษา.....	189
82	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน	189
83	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหา ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	190
84	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา	190
85	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา	191
86	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	191
87	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้การสอนศิลปศึกษา	192
88	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน	192
89	แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหา ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	193

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
90 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหา ด้านการสอนศิลปศึกษา	193
91 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา	194
92 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มี ต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา	194
93 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา	195
94 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน	195
95 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้า หมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขตสถาบัน- ราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา	196
96 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้า หมวดศิลปศึกษา(ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขตสถาบัน- ราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา.....	196
97 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้า หมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขตสถาบัน- ราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา	197
98 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้า หมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขต สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การเรียนการสอนศิลปศึกษา	198

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
99 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขตสถาบัน ราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน ศิลปศึกษา	199
100 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน	200
101 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา 5 ด้าน กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์)	201
102 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา 5 ด้าน กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์)	203
103 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา 5 ด้าน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์)	204
104 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา 5 ด้าน กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบัน- ราชภัฏรัตนโกสินทร์).....	205
105 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา 5 ด้าน กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ).....	206
106 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา 5 ด้าน กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ).....	207
107 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา 5 ด้าน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ).....	209
108 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา 5 ด้าน กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบัน- ราชภัฏอีสานเหนือ).....	210

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
1 รูป 4 ห่วงทรงพลังของหลักสูตรศิลปศึกษา.....	11
2 แผนการจัดกระบวนการสอนของ พาริโออันเซน.....	18
3 แผนภูมิองค์ประกอบของการสอนที่ดี.....	21
4 ตารางหลักเกณฑ์การประเมินผู้สมัครสอบเข้าเรียนในสาขาศิลปะ มหาวิทยาลัยแคมบริจ.....	23
5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาของโรงเรียน.....	24
6 แผนภาพการจัดแนวคิดแบบบูรณาการ.....	26

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ดำเนินการติดต่อกันเป็นเวลาเกือบ 100 ปี โดยเริ่มจากการเปิดสอนเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูมาตั้งแต่ พ.ศ.2435 สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากการขาดแคลนครูในการสอนในระดับประถมและมัธยมศึกษา ต่อมาในฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยครู พ.ศ.2501 ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากความเจริญ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่กำลังพัฒนา การผลิตครูจำเป็นต้องขยายจำนวนและสาขาวิชาเพิ่มมากขึ้น สามารถผลิตบัณฑิตได้ถึงระดับปริญญาตรี เป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น มีหน้าที่ผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม ส่งเสริม อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและการฝึกอบรมบุคลากรประจำการ จนได้รับพระราชทานชื่อใหม่จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็น “สถาบันราชภัฏ” ก็ยังคงมุ่งมั่นดำเนินการกิจการทั้งปวงอย่างมั่นคง กว้างขวาง ครบครันอย่างดีที่สุดต่อไป

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษามีหลายลักษณะตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่เป็นระยะ แนวโน้มของความเปลี่ยนแปลงสืบเนื่องมาจากอิทธิพลหลายด้าน เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เดิมทีเน้นการเรียนการสอนศิลปศึกษาไม่มีระบบที่แน่นอน ไม่มีการจัดลำดับเนื้อหา ไม่มีกำหนดเวลาของการเรียนแน่นอน มีลักษณะเป็นการเรียนแบบช่างฝึกหัด (Apprenticeship) ผู้สอนจะถ่ายทอดตามความถนัดของตนและแตกต่างกันไปตามแบบของครูแต่ละคน จบจนกระทั่งพุทธศักราช 2503 จึงเริ่มมีการเรียนการสอนที่เรียกว่า ศิลปศึกษา ในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นต้นมา (วินัย โสมติ. 2528 : 112 - 114)

หลักสูตรการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ เดิมมีลักษณะเปิดสอนเป็นวิชาเอกวิชาโทในระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูงและวิชาพื้นฐานสำหรับวิชาเอกอื่น ๆ และเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกศิลปศึกษา หลักสูตร 2 ปี หลังอนุปริญญาตรีและหลักสูตรปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี (สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ กรมการฝึกหัดครู. 2535 : บทนำ)

กระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นความสำคัญของวิชาศิลปศึกษาว่า เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาจิตใจ ซึ่งจะนำไปสู่การแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์สังคม ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของรากฐานทางวัฒนธรรม จึงได้บรรจุวิชาศิลปศึกษาเข้าไว้ในหลักสูตรทุก ๆ ระดับการศึกษา (รัตนา รักสกุลพาณิชย์. 2537 : บทนำ)

ศิลปศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการทางการศึกษา ศิลปะเป็นปัจจัยสร้างประสบการณ์พื้นฐานของการศึกษาพื้นฐานของการศึกษา นักการศึกษาในประเทศที่เจริญทุกประเทศเห็นความสำคัญของวิชาศิลปศึกษาว่า เป็นการศึกษาอันทำให้เกิดความเจริญเติบโต พัฒนามาตุภูมิภาวะ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม (บงกชพันธุ์ ทองงาม. 2539 : 10 - 11)

การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ จะยึดครูเป็นหลักและมีเกณฑ์การประเมินผลโดยยึดความพึงพอใจของผู้สอนเป็นสำคัญ และลักษณะการเรียนการสอนเน้นเรื่องการให้ผู้เรียนแสดงออกหรือให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ เป้าหมายสำคัญของการเรียนการสอนศิลปศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้

เป็นคนที่สมบูรณ์คือ คนที่มีความรู้คู่กับความงาม โดยมุ่งเน้นที่กระบวนการเรียนการสอน ปลุกฝังให้เด็กคิด ปฏิบัติอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาศิลปศึกษา ที่ประกอบด้วยเรื่องราวของประสบการณ์ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ วิรุณ ตั้งเจริญ (2527 : 206) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์และการปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญต่อเอกภาพของบุคคล และต่อสังคมเป็นส่วนร่วม ความคิดสร้างสรรค์ในตัวเด็กเป็นความจำเป็นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย และต่อชีวิตที่ซับซ้อนยุ่งยากในโลกปัจจุบัน และอนาคต เพราะฉะนั้นความสามารถในการคิดสร้างสรรค์จะพัฒนาเรื่องการปรับตัวเข้ากับสังคมทั้งปัจจุบันและอนาคตของเด็กอย่างสมบูรณ์ ถ้าครูสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมายของการสอน ศิลปศึกษาแล้ว บุคคลในสังคมของชาติก็จะมีความรู้ มีทัศนคติที่ดี และสะท้อนถึงคุณค่าอันเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมของชาติ และมีโลกทัศน์ในการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการที่ลึกซึ้งที่มีคุณค่าต่อจิตใจ บทบาทสำคัญที่สุดจึงอยู่ที่ครูอาจารย์ผู้จบการศึกษาทางด้านศิลปศึกษา หรือผู้มีความเชี่ยวชาญในการสอนการปฏิบัติและสร้างสรรค์ผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งในสถาบันราชภัฏ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้เปิดทำการสอนศิลปศึกษามาเป็นเวลายาวนาน ผลผลิตที่จบหลักสูตรออกไปมีจำนวนมากที่ออกไปรับใช้สังคมได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในทางบวกและทางลบในเรื่องของประสิทธิภาพของผลผลิตทางศิลปศึกษา สภาพการณ์เช่นนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาของการสอนศิลปศึกษาของครู อาจารย์ในสถาบันราชภัฏ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งมีประสบการณ์ในทางศิลปะแตกต่างกันทั้งในด้านต่าง ๆ เช่น การเตรียมการสอน , การใช้สื่อการเรียนการสอน , การจัดสภาพสิ่งแวดล้อม , เทคนิควิธีสอน , ความรับผิดชอบต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาที่ครูอาจารย์ได้นำมาถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะนันท์ สายัณห์ปทุม (2539 : 9 - 10) ที่กล่าวว่า ปัญหาจะเกิดจากสภาพการเรียนการสอนที่สำคัญอยู่ที่ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และ รัตนา รักสกุลพานิชย์ (2537 : 97) กล่าวว่า การเรียนการสอนโดยอาจารย์ใช้วิธีสั่งงานให้นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติโดยไม่มีการเตรียมสื่อการสอน ไม่มีการสาธิตหรือแสดงตัวอย่างให้แก่ผู้เรียนและขาดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ทำให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้เบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน

ผู้บริหารก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อม และสนับสนุนการเรียนการสอนศิลปศึกษา เพราะการจะได้มาซึ่งงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งตามสภาพความเป็นจริงในสถาบันราชภัฏหลายแห่งยังมีความขาดแคลนอยู่ โดยเฉพาะในสถาบันราชภัฏในส่วนภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับ นิพนธ์ ทวีกาญจน์ (2530 ; บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่าผู้เรียนต้องการให้ภาควิชาศิลปะจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การสอน จัดอบรมสัมมนาเพื่อเสริมความรู้ เนื่องจากแหล่งค้นคว้ายังมีน้อยและ วัฒนา มิ่งขวัญ (2530 ; 65) กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ภาควิชาศิลปศึกษาจัดให้มีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน อีกประเด็นหนึ่งผู้เรียน ซึ่งหมายถึงนิสิต นักศึกษาในสมัยก่อนที่ผ่านมา ระบบการเข้ามาเรียนในสถาบันราชภัฏ (วิทยาลัยครู) ต้องผ่านการคัดเลือกจากนักเรียนที่จบ ม.6 ที่เรียนดีส่วนหนึ่ง และมีการเปิดสอบคัดเลือกทั่วไปอีกส่วนหนึ่งการเรียนจึงค่อนข้างจะมีปัญหาน้อย ปัจจุบันระบบการเข้ามาเรียนมีรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากเดิมคือ มีระบบการสอบคัดเลือกทั่วไปและการคัดเลือกนักเรียนประเภทเรียนดี ประเภทกิจกรรมดีเด่นเข้ามาเรียนจึงทำให้ผู้เข้ามาเรียนในสาขาวิชาเอกศิลปศึกษามีพื้นฐานความรู้ความสามารถแตกต่างกัน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีปัญหาในเรื่องการเรียน เช่น เข้ามา

เรียนแล้วเรียนไม่จบ เรียนไม่ได้ เพราะตนเองไม่ชอบ ไม่ถนัด ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการฝึกหัดครู (2536 : 133) ได้กล่าวว่า วิชาการด้านศิลปะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้กระบวนการเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม เพื่อสามารถออกไปประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและ อัตราณา พรหมมา (2523 : 48 - 52) กล่าวว่า ความรู้พื้นฐานของผู้เรียนไม่เพียงพอ ควรมีการสอบก่อนเรียนและจัดให้มีการเรียนเสริมจนถึงเกณฑ์ที่ต้องการด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน สถาบันราชภัฏหลายแห่งอยู่ตามภูมิภาค ความสะดวกสบายในการจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ ค่อนข้างลำบากหรือฐานะความเป็นอยู่ของนิสิต นักศึกษาค่อนข้างยากจน วัสดุอุปกรณ์ทางศิลปศึกษามีราคาแพงแทบจะหาเงินมาซื้อวัสดุอุปกรณ์ได้ไม่เต็มที่ ทำให้ผลการเรียนการสอนเกิดปัญหา เรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ศรีมาโนชน (2532 : 144) ที่กล่าวว่า จำนวนเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการเรียนการสอน และ วิสา อัครเวศน์ (2531 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ปัญหาการสอนหรือเอกสารและตำราเพื่อการค้นคว้าหาได้ยากและแหล่งค้นคว้ามีน้อย สื่อการสอนมีไม่เพียงพอ ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา เช่น อาคารเรียน , ห้องเรียน ห้องฝึกปฏิบัติงานจิตรกรรม , ประติมากรรม ออกแบบ ภาพพิมพ์ แหล่งสืบค้นข้อมูลทางศิลปะมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ วิภา มิ่งขวัญ (2530 : 66) ที่กล่าวว่า ควรให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของภาควิชาศิลปะให้ทัดเทียมกับภาควิชาอื่น ๆ เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่พบว่า ความเป็นอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาหรือผู้เรียนที่เรียนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษานั้นมีค่านิยมที่เท่าเทียมกับโปรแกรมวิชาอื่น ๆ หรือไม่ ซึ่งหากได้สำรวจความคิดเห็นของบุคลากรทางศิลปะก็จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงสามารถเปรียบเทียบข้อแตกต่างในระหว่างสถาบันราชภัฏส่วนภูมิภาคและส่วนกลางและเป็นแนวทางหาทางปรับปรุงแก้ไขปัญหานี้ต่อไป

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวที่เกิดจากการบริหารการสอน การเรียนศิลปศึกษา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนศิลปศึกษาและสภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา จึงเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ ซึ่งเปิดสอนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ได้แก่ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง คือ เลย อุดรธานี สกลนครและมหาสารคาม โดยเปรียบเทียบกับปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ รัตนโกสินทร์ 2 แห่ง คือ จันทเกษม , สวนสุนันทา , เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทั้ง 2 เขตต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏที่เปิดสอนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ได้แก่ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่งคือ เลย , สกลนคร , อุดรธานี และมหาสารคาม และสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่งคือ จันทเกษมและสวนสุนันทา
2. เพื่อนำผลวิจัยมูลเหตุปัญหาอุปสรรคของการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง คือ เลย , สกลนคร , อุดรธานี และมหาสารคาม มาเปรียบเทียบกับสถาบันราชภัฏ

รัตนโกสินทร์ 2 แห่งคือ จันทรเกษม และสวนสุนันทา

ความสำคัญของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบประเด็นปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่งคือ เลย , อุดรธานี , สกลนคร และมหาสารคาม และสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่งคือ จันทรเกษมและสวนสุนันทา และได้เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนระหว่างสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ กับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ อันเป็นแนวทางที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทั้ง 2 เขต ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

- ผู้บริหารในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง ได้แก่ อธิการบดี, รองอธิการบดี, คณบดี จำนวน 20 คน
- ผู้บริหารในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่ง ได้แก่ อธิการบดี , รองอธิการบดี, คณบดี จำนวน 10 คน
- อาจารย์ ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง จำนวน 20 คน
- อาจารย์ ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่ง จำนวน 10 คน
- นักศึกษา ผู้เรียนวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ จำนวน 120 คน
- นักศึกษา ผู้เรียนวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ จำนวน 60 คน
- หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สถาบันราชภัฏส่งนักศึกษาไปฝึกสอนในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ จำนวน 20 คน
- หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สถาบันราชภัฏส่งนักศึกษาไปฝึกสอนในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ จำนวน 20 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) โดยกำหนดจำนวนในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง ๆ ละ 5 คน รวม 20 คน
- ผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่ง ๆ ละ 5 คน รวม 10 คน
- กลุ่มที่ 2 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง ๆ ละ 5 คน
- รวม 20 คน
- อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่ง ๆ ละ 5 คน
- รวม 10 คน

กลุ่มที่ 3 นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง ๆ ละ 30 คน รวม 120 คน

นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่ง ๆ ละ 30 คน รวม 60 คน

กลุ่มที่ 4 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระดับประถมและระดับมัธยมศึกษาในเขตอีสานเหนือ 20 คน

หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระดับประถมและระดับมัธยมศึกษาในเขตรัตนโกสินทร์ 20 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

- ตัวแปรต้น - สถานภาพของผู้บริหารคือ การดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ของสถาบันราชภัฏ โดยจำแนกเป็นตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิ ประสบการณ์ในการบริหาร
- สถานภาพของอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ โดยจำแนกเป็นตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิ ประสบการณ์ในการสอน
- สถานภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ โดยจำแนกเป็นเพศ อายุ
- สถานภาพของหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนระดับประถม และมัธยมศึกษา โดยจำแนกเป็น ตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิ ประสบการณ์ในการสอน
- ตัวแปรตาม - ปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ
1. ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา
 2. ด้านการสอนศิลปศึกษา
 3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา
 4. ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา
 5. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาด้านการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏที่เปิดสอนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ได้แก่ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง คือ สกลนคร อุตรธานี มหาสารคาม และเลย และสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่ง คือ จันทระเกษม และสวนสุนันทา เน้นเฉพาะปัญหาที่เกิดจากการบริหาร การสอนศิลปศึกษา การเรียนศิลปศึกษา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาและสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาและนำผลสรุปประเด็นของปัญหาการเรียน-

การสอนศิลปศึกษาที่เกิดขึ้นของทั้ง 2 เขต มาเปรียบเทียบกัน

คำนิยามศัพท์

- ผู้บริหาร หมายถึงผู้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือและสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ ซึ่งได้แก่ อธิการบดี , รองอธิการบดี และคณบดี
- อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา หมายถึงผู้ทำหน้าที่สอนรายวิชาในหลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏอีสานเหนือและสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์
- นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา หมายถึงนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏอีสานเหนือและสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์
- โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา หมายถึงการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏเป็นโปรแกรมวิชาที่มีคณะกรรมการบริหารโปรแกรมวิชา ซึ่งมาจากบุคลากรหลายฝ่ายที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องศิลปศึกษา
- หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา หมายถึงครูผู้สอนศิลปศึกษาและทำหน้าที่เป็นผู้บริหารในหมวดวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา
- โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึงโรงเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่สถาบันราชภัฏส่งนักศึกษาไปฝึกสอน
- สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ หมายถึงสถาบันที่สอนศิลปศึกษาระดับอุดมศึกษาในภาคอีสานมี 4 แห่งคือ อุดรธานี เลย สกลนคร และมหาสารคาม
- สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ หมายถึงสถาบันที่สอนศิลปศึกษา ระดับอุดมศึกษาในเขตภาคกลางมี 2 แห่งคือ จันทบุรี และสวนสุนันทา
- สภาพแวดล้อม หมายถึงสภาพแวดล้อมที่จัดให้มีขึ้นเพื่อการเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น อาคาร , สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน บรรยากาศ ของสถาบันฯ ที่มีผลหรือกระทบต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรียงลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาของศิลปศึกษา
2. ทฤษฎีศิลปศึกษา
3. สภาพการเรียนการสอนศิลปศึกษา
4. สภาพปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของศิลปศึกษา

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การศึกษาของไทยเริ่มวางรากฐานอย่างเป็นระบบตามแบบอย่างตะวันตก มีการปฏิรูปการเมือง การปกครองและสังคมในด้านการศึกษานั้น เริ่มมีระบบโรงเรียนและขยายจำนวนโรงเรียนอย่างรวดเร็ว ทำให้ขาดแคลนครู เนื่องจากประเทศยังไม่มีสถาบันการฝึกหัดครู ผู้ที่เป็นครูส่วนใหญ่คือ พระภิกษุและผู้มีความรู้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุที่จะต้องมีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูขึ้น เพื่อผลิตครูไปสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ สภาพการฝึกหัดครูของไทยได้จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.2435 โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกรมศึกษาธิการ การผลิตครูในระยะแรกเน้นครูสายสามัญเป็นหลัก จนถึงปี พ.ศ.2460 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีเสนาบดีกระทรวงธรรมการได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมขึ้นในจังหวัดพระนครเป็นแห่งแรก และต่อมาก็จัดตั้งขึ้นในมณฑลต่าง ๆ เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรครูมูล (ป.) ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูมูลเรียนหลักสูตร ประกาศนียบัตรครูมูล (ป.) เช่นเดิมจนถึงปี 2481 จึงหยุดรับหลักสูตรนี้ โดยเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) (กรมการฝึกหัดครู สหวิทยาลัยอีสานเหนือ. 2535 : 164 - 167) พ.ศ.2483 ได้จัดตั้งกองการฝึกหัดครูขึ้น ซึ่งขณะนั้นทั้งประเทศมีสถาบันฝึกหัดครูหลักสูตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.) เพียงแห่งเดียวคือ แผนกครูศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีโรงเรียนฝึกหัดครูหลักสูตรประโยคครูประถม (ป.ป.) แห่งเดียวคือ โรงเรียนฝึกหัดครูประถมพระนครฯ ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองในขณะนั้นคือ อาจารย์ ม.ล.มานิจ ชุมสาย จึงได้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูมัธยมขึ้นและกระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติและประกาศตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูมัธยมขึ้น พ.ศ.2483 การเรียนการสอนในสมัยนั้นเน้นให้ผู้เรียนจบออกไปเป็นครูสอนได้ทุกวิชา พ.ศ.2501 กระทรวงศึกษาธิการได้ยกฐานะโรงเรียนฝึกหัดครูเป็นวิทยาลัยครูและได้เปลี่ยนหลักสูตรประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.) เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) และมีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) , หลักสูตรประกาศนียบัตรอุดมศึกษา (ป.อ.) ซึ่งเทียบเท่าปริญญาตรี ปี พ.ศ.2519 เปลี่ยนเป็นหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ซึ่งมีการเรียนการสอนเป็นวิชาเอก โท หลักสูตร 2 ปี ในระยะแรก จนถึง พ.ศ.2523 จึงเปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีครุศาสตร (ค.บ.) หลักสูตร 4 ปี

และต่อมาในปี พ.ศ.2535 วิทยาลัยครูได้รับพระราชทานชื่อใหม่คือ สถาบันราชภัฏ ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์แบบในการรับใช้สังคมต่อไป (กรมการฝึกหัดครู สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. 2535 : 3 - 15)

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของการศึกษาศิลปะของไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเราจะพบว่า มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่เป็นระยะ แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงสืบเนื่องมาจากอิทธิพลหลายด้าน เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น การสอนศิลปะเดิมนั้นยังไม่มีระบบการเรียนที่แน่นอน ไม่มีการจัดลำดับเนื้อหา ไม่มีการกำหนดเวลาของการเรียนแน่นอน มีลักษณะเป็นการเรียนแบบช่างฝึกหัด (Apprenticeship) ผู้สอนจะถ่ายทอดวิชาที่ตนถนัดและวิธีสอนก็แตกต่างกันไปตามแบบเฉพาะตนของครู โดยมีได้คำนึงถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้หลักหรือทฤษฎีการเรียนรู้ใด ๆ จวบจนกระทั่งพุทธศักราช 2503 จึงเริ่มมีการเรียนการสอนวิชาที่เรียกว่า ศิลปศึกษา ในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นต้นมา (วินัย โสมดี. 2528 : 112 - 114)

การเรียนการสอนศิลปะในอดีต ผู้สอนจะสอนวิชาที่ตนถนัด วิธีสอนของครูแต่ละคนก็จะแตกต่างกันไป ต้องการให้ศิษย์ได้เรียนรู้วิธีการอย่างที่เราบอกให้เป็นอันเสร็จสิ้น ไม่คำนึงถึงวิธีในการถ่ายทอดความรู้หลักหรือทฤษฎีการเรียนรู้ใด ๆ หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาศิลปะใหม่ การเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในช่วงนี้มีหนังสือแบบเรียนเกี่ยวกับการวาดเขียนหลายเล่ม ซึ่งเน้นทัศนคติและความรู้ทางด้านการวาดเขียนภาพ ช่วงนี้ถือว่าเป็นช่วงของการตื่นตัวทางศิลปศึกษา ต่อจากนั้นหลักสูตรการศึกษา ก็เปลี่ยนแปลงปรับปรุงต่อไปอีก จนถึง การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2503 ซึ่งในช่วงนี้ได้รับอิทธิพลจากศิลปะตะวันตก โดยเฉพาะศิลปะนามธรรมเข้ามา มีบทบาทสำคัญกับศิลปศึกษามากขึ้น (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2527 : 11 - 12) ต่อมานับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เป็นต้นมา กรมวิชาการได้ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรดังกล่าวเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่องกันมา กอปรกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้นและรวดเร็ว กรมวิชาการจึงเห็นความจำเป็นมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ขึ้น เป็นฉบับปรับปรุง พ.ศ.2530 และ 2533 เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2533 ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 612/2533 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นไป

วิถีทางของการศึกษาด้านศิลปะของต่างประเทศ เช่น ในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษในอดีตนั้นจะพบว่า คล้ายคลึงกับไทยบางประการ ในอเมริกาก่อนหน้า ค.ศ. 1850 (ก่อน พ.ศ. 2393) การเรียนศิลปะในโรงเรียนนั้นใช้เป็นวิชาช่วยเสริมการสอนวิชาอื่น เช่น วิลเลียม เป็นทิลีย์ฟาวล์ ได้นำวิชาวาดเขียนมาสอนในโรงเรียนที่เมืองบอสตัน เพื่อช่วยในการเรียนภูมิศาสตร์และเรขาคณิต ซึ่งตรงกับหลักสูตร พ.ศ. 2448 ของไทยที่บอกว่า วิชาศิลปะอยู่ในรูปวิชาเรขาคณิต คือใช้เชิงสัมพันธ์กับคณิตศาสตร์ ส่วนการเรียนการสอนศิลปะเพื่อผลิตศิลปินนั้น เฮนรี บาร์นาร์ด กับแรมแบรนต์ ฟิท และวิลเลียม มินิไฟน์ฝึกและสอนนักเรียนด้วยวิธีให้วาดรูปโครงร่างมนุษย์จากรูปเหลี่ยมเรขาคณิต และฝึกวาดรูปลงด้ายเครื่องใช้เครื่องประดับต่าง ๆ จนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ความตื่นตัวด้านอุตสาหกรรมทำให้วิถีทางของการเรียนการสอนศิลปะเปลี่ยนแปลงแนวโน้มไปสู่การเรียนศิลปะในแนวอุตสาหกรรมศิลป์ (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. 2531 : 2)

ในปี ค.ศ. 1860 อิทธิพลความคิดเห็นของรัสกิน (Ruskin) ซึ่งมีบทบาททั้งกับวงการศิลปะและวงการศึกษาศิลปะได้สร้างแนวโน้มใหม่ให้กับวงการศึกษาศิลปะของอังกฤษ รัสกินเสนอแนะว่า การศึกษาควรให้ความสำคัญในด้านการให้ประสบการณ์สุนทรียะแก่ผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย นักศึกษาควรได้เรียนวิชา เช่น ดนตรี ทัศนศิลป์ และวรรณกรรม วิชาเหล่านี้ควรรวมอยู่ในหลักสูตรของการศึกษาในระดับนี้ด้วย อิทธิพลสำคัญอีกอิทธิพลหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงโฉมหน้าของการศึกษาศิลปะในอังกฤษก็คือ ทฤษฎีการศึกษาของดิวอี้ (Dewey) ที่แพร่จากสหรัฐอเมริกา มาสู่อังกฤษ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2527 : 12)

ศิลปศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระบบโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างวัฒนธรรม ถ้าจะมองภาพรวมของการศึกษาในอดีต ก่อนที่การศึกษาไทยจะพัฒนามาสู่ระบบโรงเรียนนั้นย่อมมีข้อแตกต่างกันอย่างมากทั้งด้านเป้าหมายและกระบวนการ เพราะศิลปะในอดีตคืองานช่างฝีมือที่มุ่งการสืบทอดรูปแบบทางวัฒนธรรมจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน และจากปัจจุบันไปสู่อนาคต โดยมีกระบวนการที่เน้น “การสืบทอด” เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเพื่อให้สืบเนื่องกับที่เคยกระทำมาในสมัยโบราณและมุ่งเน้นหลักการถ่ายทอดวัฒนธรรมและประกอบอาชีพของบรรพบุรุษเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาจึงอยู่ที่วัด จัง และครอบครัว ยังไม่มีสถานศึกษาและสถานฝึกอาชีพที่รับบุคคลทั่วไปเข้าศึกษาอบรมเป็นการเฉพาะ การศึกษาศิลปศึกษาของไทยยังมีความยึดรูปแบบสืบทอดซึ่งสืบทอดกันมาพอสรุปได้ 4 ประการดังต่อไปนี้

1. การเน้นครูเป็นผู้ถ่ายทอด ลักษณะการแสวงหาความรู้โดยครูเป็นผู้ถ่ายทอดแต่ผู้เดียว ครูจึงมีอำนาจเหนือผู้เรียน และจะพบว่าเริ่มต้นด้วยการให้ครูอันเป็นประเด็นสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันนี้
2. การเน้นการเลียนแบบให้ทำตามตัวอย่าง ลักษณะสำคัญของระบบศิลปศึกษาของไทยอีกประการหนึ่งก็คือ การเน้นการเลียนแบบอย่างของครู เพราะเมื่อผู้เรียนยินยอมตกลงเลือกครูคนใดคนหนึ่งแล้ว ก็เท่ากับยอมรับรูปแบบของครูคนนั้นด้วย เริ่มตั้งแต่ช่วยเหลือการทำงานส่วนตัวเป็นลูกมือ ช่วยขัดกวาด เช็ดถู ปั่นบวด ไปจนถึงการเลียนแบบครูซึ่งจริง ๆ ก็เป็นความเต็มใจของศิษย์ด้วย ศิษย์ที่สามารถเลียนแบบครูได้ใกล้เคียงมากที่สุด ก็ได้รับการยกย่องว่ามีความสามารถสูงกว่าคนอื่น และมีโอกาสที่จะรู้สูตรลับอันเป็นที่หวงแหนของครูมากกว่าคนอื่น กลายเป็นตัวตายตัวแทนกันสืบไป
3. การเน้นการใช้ความจำ ลักษณะระบบศิลปศึกษาไทยนอกจากจะเน้นการเลียนแบบแล้ว ยังเน้นความจำเป็นอันมาก เป็นความจำทั้งรูปร่างรูปทรงของแบบอย่างในอดีต นักเรียนคนใดที่มีทักษะในการใช้มืออย่างคล่องแคล่วแต่ปราศจากความจำในรูปร่างสีล้น เช่น ตัวเอกในเรื่องรามเกียรติ์ พระ นาง ยักษ์ ลิง หรือ กนก นารี กระบี่ คช ด้วยวิธีดังกล่าวนี้นักเรียนคนนั้นก็หาได้ประสบความสำเร็จในการเรียนศิลปศึกษาระบบค่านิยมนี้ไม่
4. การเน้นการควบคุมและลักษณะพิเศษของแต่ละบุคคล ลักษณะค่านิยมของศิลปศึกษาข้อนี้ รวมลักษณะต่าง ๆ ทั้งสามประการดังกล่าวเข้าไว้ด้วยกัน ผู้เรียนต้องได้รับการควบคุมสม่ำเสมอ (อารี สุทธิพันธ์ และคณะ. 2515 : 12 - 16)

การเรียนการสอนศิลปะในปัจจุบัน

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะเป็นหน่วยงานระดับนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติ ได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาศิลปะ พยายามอย่างยิ่งจะพัฒนาวิชานี้ให้เป็นอย่างถูกต้องตามหลักการเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนอันจะทำให้เด็กไทยเป็นผู้ที่มีลักษณะที่ดีงามและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและได้วางรากฐานของวิชาศิลปะไว้อย่างเด่นชัด ซึ่งปรากฏอยู่ในหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ พอสรุปลักษณะเด่นได้ดังนี้

1. หลักสูตรแสดงข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้ด้านทฤษฎีและการปฏิบัติทางศิลปะมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนและกิจกรรมทางศิลปะแต่ละประเภท เช่น การเขียนภาพระบายสี การปั้น แกะสลัก การออกแบบภาพพิมพ์ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้เป็นสื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกและสร้างสรรค์
2. เนื้อหาสาระทางศิลปะมีระบบและองค์ความรู้ที่เหมาะสม เน้นลักษณะเฉพาะของประเทศชาติเพื่อผลทางการสืบทอดและพัฒนาต่อยอดทางวัฒนธรรม
3. มีการพัฒนาวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู สื่อการสอน เอกสารประกอบการเรียน หนังสือเรียน และการประเมินผล วัสดุหลักสูตรเหล่านี้ได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อความสะดวกสำหรับผู้สอนในด้านการนำหลักสูตรไปใช้

จากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวแล้วในตอนต้น จึงได้นำมาสรุปเป็นหลักการจัดกระบวนการเรียนการสอนศิลปะสำหรับเด็กประการหนึ่งที่จะต้องมุ่งเน้นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เพื่อตอบสนองธรรมชาติของพัฒนาการในตัวเด็ก ที่กำลังต้องการและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเขา ได้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า งานค้นพบทางวิทยาศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ งานสร้างสรรค์ศิลปะที่สำคัญ ๆ ความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ ล้วนแล้วแต่เกิดจากการทำงานของสมองซีกขวา แต่ความคิดสร้างสรรค์ของสมองซีกขวานี้จะสามารถแสดงหรือบอกให้ผู้อื่นทราบได้ จะต้องเกิดจากการรวบรวม วิเคราะห์ด้วยคำของสมองซีกซ้ายเสียก่อน ดังนั้น ผู้ที่สามารถทำประโยชน์ต่าง ๆ แก่มนุษย์อย่างมหาศาลได้ ก็คือผู้ที่ได้รับการพัฒนาสมองทั้งสองซีกที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2529 : 22 - 23)

กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษาศิลปะ (New Paradigm in Art Education)

การสร้างความสุขและจุดบรรจบของการศึกษากับศิลปะ ความเชื่อระหว่างแนวคิดเก่ากับแนวคิดใหม่ยังหาข้อยุติไม่ได้ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องผลผลิตกับกระบวนการ (Process V.S. Product)

แนวคิดที่เน้นผลผลิต (Product) เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อว่างานศิลปะที่เด็กสร้างสรรค์มาจะต้องคำนึงถึงผลสำเร็จของงาน เพราะจะพัฒนาผู้เรียนให้มีความอดทน มีความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์และการแสดงออกทางศิลปะ ถ้าผู้เรียนไม่คำนึงถึงผลสำเร็จของงานจะเป็นสิ่งแผ่วเร้นกระตุ้นให้เป็นบุคคลที่ไม่รับผิดชอบ ขาดความอดทน เป็นบุคคลที่ทำอะไรก็ทิ้ง ๆ ขว้าง ๆ

แนวคิดที่เน้นกระบวนการ (Process)

กลุ่มที่จะเน้นกระบวนการ การแสดงออกทางศิลปะ พลังการสร้างสรรค์ที่แผ่วเร้นอยู่ในผลงาน ถ้าผู้เรียนมีความสุข มีความสนุก มีความพึงพอใจ ผู้เรียนก็จะสร้างสรรค์แสดงออกมาได้เต็มศักยภาพ

ของแต่ละบุคคล ถ้ามุ่งเน้นความสำเร็จของงานเป็นเป้าหมาย ผลงานจะเป็นเงื่อนไขสกัดกั้นความคิด-สร้างสรรค์การแสดงออกของผู้เรียน

ทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติ V.S. ปฏิบัตินำไปสู่ทฤษฎี ความเชื่อเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนความชื่นชมศิลปะ (Art Appreciation)

กลุ่มที่เชื่อว่า การนำเสนอแนวคิด ทฤษฎีนำผลงานที่มีคุณค่าจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ซึมซับ รับรู้ เกิดความเข้าใจจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การจุดประกายการสร้างสรรค์ผลงานและการชื่นชมศิลปะ เพราะมีความเชื่อว่า ความรู้ จะนำไปสู่ความเข้าใจความเข้าใจจะเป็นฐานนำไปสู่การชื่นชมและเห็นคุณค่าศิลปะ

กลุ่มที่มีความเชื่อว่า ปฏิบัตินำทฤษฎี กลุ่มนี้จะเน้นการปฏิบัติ การสร้างสรรค์ผลงานเป็นเป้าหมายของความสำเร็จ ผลงานจะเป็นสื่อที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและการชื่นชมในคุณค่าของศิลปะ

การสร้างสรรค์ศิลปะนามธรรม กลุ่มที่เชื่อว่าผู้เรียนจะสร้างสรรค์งานศิลปะที่เหมือนจริงมาก่อน จึงจะสร้างสรรค์งานศิลปะนามธรรมได้อย่างดี

กลุ่มที่เชื่อว่าการสร้างสรรค์งานศิลปะนามธรรมสามารถสร้างสรรค์ได้เลย โดยข้ามขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ศิลปะเหมือนจริง (Realistic Art)

การประเมินผลงานศิลปะ ในปัจจุบันและอนาคตจะต้องใช้ วิธีการ พอร์ทโฟลิโอ (Port Folio) การสะสมผลงานนำมาใช้ประเมินผลงานศิลปะผู้เรียน วิธีการของ Port Folio มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของศิลปะมาก

โครงสร้างหลักสูตรศิลปะศึกษา

หลักสูตรศิลปะศึกษาที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพของบุคคลประกอบด้วย 4 แกนคือ

1. แกนทางประวัติศาสตร์ศิลป์
2. แกนทางศิลปะปฏิบัติ
3. แกนทางสุนทรียศาสตร์
4. แกนทางศิลปะวิจารณ์

ดังภาพประกอบ 1 (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2539)

ภาพประกอบ 1 สรุป 4 ห่วงทรงพลังของหลักสูตรศิลปะศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นความสำคัญของวิชาศิลปศึกษาว่า เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาจิตใจ ซึ่งจะนำไปสู่การแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์สังคม ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของรากฐานทางวัฒนธรรมจึงได้บรรจุวิชาศิลปศึกษาเข้าไปในหลักสูตรทุกระดับ ในวิทยาลัยครูได้เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่งเป็นวิชาสายอาชีพครูตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2518 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงปัจจุบันและขณะนี้ก็มีบางวิทยาลัยได้ดรับนักศึกษาวิชาเอกนี้เป็นการชั่วคราว เพื่อลดปริมาณการผลิตครูให้น้อยลงตามสภาพความจำเป็นภาควิชาศิลปะของวิทยาลัยครูที่กำลังเปิดรับอยู่หรือวิทยาลัยครูที่จะเปิดรับต่อไปในอนาคตก็พยายามจะหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักศึกษาที่จบออกไปมีสมรรถภาพทางการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้นและการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครูมีความแตกต่างจากวิชาการแขนงอื่น ๆ ในส่วนที่อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีทักษะการปฏิบัติควบคู่กับทฤษฎีโดยเฉพาะแขนงวิชาทัศนศิลป์ เพราะลักษณะของวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่นไม่ตายตัวเหมือนกับวิชาอื่น ๆ (อารี สุทธิพันธุ์. 2522 : 53)

ผดุง พรหมมูล (2529 : 38 - 39) ได้กล่าวถึงการสอนศิลปศึกษาในวิทยาลัยครูว่า ควรจะมุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการด้านศิลปศึกษา คือการผลิตบัณฑิตครูสาขาศิลปศึกษาให้เป็นผู้มีคุณภาพด้านการสอนตลอดจนสร้างสำนึกรับผิดชอบที่ต้งามแก่สังคมและนักการศึกษาได้เสนอแนะว่า ครูผู้สอนศิลปศึกษาควรรู้จักการวางแผนการสอนปรับปรุงแผนการสอนให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน จัดกิจกรรมให้เหมาะสม สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิด อภิปราย วิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและประเมินผลด้วยความยุติธรรม

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี จะพบว่า โครงสร้างของหลักสูตรและจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรมีดังนี้ (กรมการฝึกหัดครู. 2536 : 290 - 291)

จุดประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางการรับรู้ด้านทัศนศิลป์
 2. เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความซาบซึ้งในคุณค่าทางทัศนศิลป์ทั้งของตะวันตกและตะวันออก
 3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์
 4. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์และรู้ประวัติความเป็นมาของงานทัศนศิลป์
 5. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสอนศิลปะในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา
 6. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนามรดกทางศิลปะ และวัฒนธรรมอันดีของชาติ
- หน่วยกิตรวมตลอดทั้งหลักสูตร จำนวน 146 หน่วยกิต แบ่งออกเป็นหมวดวิชาต่าง ๆ ดังนี้
หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	40 หน่วยกิต
หมวดวิชาเฉพาะด้าน	106 หน่วยกิต แบ่งออกเป็นกลุ่ม
วิชา ดังนี้	

1. กลุ่มวิชาเนื้อหา	61 หน่วยกิต
- บัณฑิตเรียน	35 หน่วยกิต
- เลือกเรียนจากแขนงวิชาใดแขนงวิชาหนึ่งไม่น้อยกว่า 26 หน่วยกิต ซึ่งประกอบไปด้วยแขนงวิชา	
แขนงวิชาทัศนศิลป์	
แขนงวิชาศิลปประยุกต์	
แขนงวิชาความเข้าใจในศิลปะ	
แขนงวิชาศิลปะพื้นบ้าน	
2. กลุ่มวิชาชีพครู	25 หน่วยกิต
3. กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	10 หน่วยกิต
หมวดวิชาเลือกเสรี	10 หน่วยกิต

จากโครงสร้างของหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครูพบว่า แขนงวิชาทัศนศิลป์จัดอยู่ในหมวดวิชาเลือกเรียนของกลุ่มวิชาเนื้อหา ซึ่งผู้เรียนจะต้องเลือกเรียนไม่น้อยกว่า 26 หน่วยกิต และจากการศึกษาวิเคราะห์ หลักสูตรศิลปศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถทางการรับรู้และเข้าใจในงานแขนงวิชาทัศนศิลป์ มีความสามารถสร้างงานทัศนศิลป์ได้ สามารถอธิบาย วิเคราะห์และรู้ประวัติความเป็นมาของแขนงวิชาทัศนศิลป์ ตลอดจนความสามารถในการประยุกต์ สืบทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติได้ (รัตนา รักสกุลพานิชย์. 2537 : 18 - 22)

ผลสรุปวัตถุประสงค์ของรายวิชาจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และศิลปะไทย โดยส่วนรวมแล้วมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของวิชา เช่น ประวัติความเป็นมา หลักการและทฤษฎีทางศิลปะ เช่น สุนทรียศาสตร์ ศิลปะวิจารณ์ องค์ประกอบศิลป์ เป็นต้น ในแต่ละรายวิชาจะเน้นทางด้านการปฏิบัติงานเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหน่วยกิตของแต่ละวิชาพบว่า เวลาเรียนถูกแบ่งออกเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยให้เวลาภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี และในแต่ละรายวิชาจะเน้นในเรื่องการปฏิบัติงาน โดยให้ปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน เช่น การค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อสร้างแนวความคิด การออกแบบ การสร้างงานและการนำเสนอผลงาน ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือให้เหมาะสมกับเทคนิคและแนวคิดเรื่องราวที่ต้องการแสดงออก นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ และการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

ทฤษฎีศิลปศึกษา

ทฤษฎีทางด้านศิลปะ เป็นระบบของความคิดที่เกี่ยวข้องในด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งด้านของศิลปะคือ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปะปฏิบัติ ทฤษฎีทางด้านศิลปศึกษา เป็นระบบความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนศิลปะเป็นสำคัญ ความแตกต่างระหว่างศิลปะและศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปะมีลักษณะเป็นธรรมชาติ สาขาศิลปศึกษามาจากการรวมตัวกันของวิชาการศึกษากับวิชาศิลปะ

ทฤษฎีศิลปะและทฤษฎีศิลปศึกษามีอยู่หลายทฤษฎี ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการศึกษาของดิวอี้ เป็นกระบวนการเรียนการสอนแบบระบบพัฒนาการ

(Progressivism) แนวทางของทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญ 2 ประการคือ

1. ความสำคัญกับความเข้าใจในตัวเด็กหรือผู้เรียน และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กหรือผู้เรียน
2. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ศิลปะจากการฝึกฝีมือแบบระบบเก่ามาสู่ระบบการเรียนการสอนแบบใหม่ มีผู้สนับสนุนดิวอี้คือ ฟรานซิส ปาร์คเกอร์ ซึ่งปาร์คเกอร์ เสนอแนะว่า ศิลปะในโรงเรียนประถมและมัธยมนั้นควรจะเป็นกลุ่มวิชาที่ส่งเสริมเด็กให้ได้แสดงออก (Mode of Expression) และเป็นวิชาแกนกลางของวิชาทั้งหลาย กลุ่มวิชานี้ควรจะต้องทำการสอนอย่างเป็นอิสระและสอนให้บ่อยครั้งให้กับเด็กทุก ๆ ระดับชั้น

สรุปแนวปรัชญาของการศึกษาศิลปะแบบโปรเกรสซีฟ (Progressivism)

1. การแสดงออกทางศิลปะเป็นพัฒนาการรับรู้จากภายในตัวเด็ก (Inner self - expression)
2. เด็กควรเรียนศิลปะโดยอิสระเสรีไม่ได้รับอิทธิพลของครูหรือผู้ใหญ่
3. การเรียนศิลปะไม่ควรมีการประเมินผล
4. หน้าที่ของครูคือ ผู้สร้างแรงกระตุ้นให้เด็กอยากทำงาน (Motivate) ครูมีหน้าที่ให้กำลังใจ (Encourage) ส่งกำลังใจเสริม (reinforce) ให้แก่เด็ก
5. หน้าที่หลักของศิลปศึกษาคือ ให้การศึกษาแก่เด็กโดยเน้นพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก โดยใช้ศิลปะเป็นหนทาง (Education through Art)
6. ความสำคัญของการเรียนรู้ทางศิลปะคือ กระบวนการทำงานมิใช่ผลงานศิลปะ
7. หลักสูตรศิลปศึกษาที่ดีจะต้องประกอบด้วยวัสดุ และวิธีการที่พร้อม

ทฤษฎีศิลปศึกษากลุ่มยึดหลักเกณฑ์ (Discipline - Centered Movement) กลุ่มยึดหลักเกณฑ์พยายามชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่ว่า พัฒนาการด้านการแสดงออกและความรู้ทางศิลปะของเด็กนั้นจะต้องได้รับการสอนและแนะนำจากครูหรือผู้ใหญ่

เอลเลียต ไอน์เนอร์ (Ellior Eisner) อาจารย์ศิลปศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ซึ่งเป็นผู้นำคนสำคัญทางศิลปศึกษาของสหรัฐอเมริกาคนหนึ่งได้เขียนบทความตรวจสอบสิ่งที่เขาเรียกว่า "ความเชื่อเก่า ๆ " (myth) 7 ประการในทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Progressivism ในบทความปี ค.ศ. 1973 - 1974

ซึ่งมีใจความว่า

1. ครูมีส่วนช่วยให้เด็กได้พัฒนาด้านการรับรู้ทางศิลปะ
2. ความคิดสร้างสรรค์ก็มีความสำคัญแต่ไม่ใช่จะเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ศิลปะ แต่ควรเน้นให้เด็กได้เห็นความสำคัญในด้านอื่น ๆ มิเช่นนั้นแล้วเด็กจะกลายเป็นคนเห็นแก่ตน ไม่ได้เห็นความสำคัญของคนอื่นหรือสังคม
3. ผลงานศิลปะและกระบวนการในการสร้างผลงานก็มีความสำคัญพอ ๆ กัน
4. เด็กควรจะได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามวัยของเขา ครูจะสามารถช่วยให้เด็กได้รับรู้ในสิ่งที่เด็กอาจจะมองข้าม ครูจะช่วยหาหนทางช่วยให้เขาได้พัฒนาการมองเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. การประเมินผลงานเด็ก ถ้าหากเป็นวิธีการที่เหมาะสมถูกต้องก็ย่อมจะช่วยให้เด็กได้รับรู้และมองเห็นข้อเสนอแนะที่ดีจากครูได้
6. การพูด การสอน การอธิบายเกี่ยวกับศิลปะอย่างเหมาะสมจะช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์เด็กพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. การจัดวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการหลากหลายจะจัดได้ในบางโรงเรียนและเด็กอาจจะรู้จักวัสดุอย่างผิวเผิน หากจัดให้เด็กได้รับอย่างพอเหมาะกับความสำคัญ ความจำเป็นจะช่วยให้เด็กได้เกิดความรู้และความพร้อมและพัฒนาได้ดีกว่า รวมทั้งการเรียนรู้ศิลปะไม่ได้จากฝีมืออย่างเดียว อาจจะรวมถึงวิธีการอื่น ๆ ที่เด็กรับรู้แล้วจะเกิดคุณค่าที่ดีแก่ตัวเด็กต่อไป

2. ทฤษฎีเหตุผลในการวิเคราะห์อย่างมีจุดหมาย (Objective Critical Reasons) ของ เบียร์สลีย์ (beardsley) เบียร์สลีย์กล่าวว่า ในการประเมินผลงานศิลปะนั้น เหตุผลแห่งการวิเคราะห์นั้นแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. เหตุผลของการสร้างงาน (Genetic reasons)
2. เหตุผลตามความรู้สึก (Affective reasons)
3. เหตุผลอย่างมีจุดหมาย (Objective reasons)

เบียร์สลีย์ แนะนำว่า การใช้เหตุผลในการวิเคราะห์อย่างมีจุดหมายนั้น อาจใช้หลักเกณฑ์ของการตัดสินงานศิลปะอย่างมีสุนทรียภาพได้โดยยึดหลัก 2 หลักคือ

1. หลักเกณฑ์ทั่วไป (General Canons)
2. หลักเกณฑ์เฉพาะ (Specific Canons)

หลักเกณฑ์ทั่วไป นั้นใช้กับงานศิลปะทั่วไป แบ่งเป็น 3 ข้อย่อยคือ

1. หลักของเอกภาพ (Canon of Unity)
2. หลักของความลึกซึ้ง (Canon of Complexity)
3. หลักของความเข้มข้น (Canon of Intensity)

หลักเกณฑ์เฉพาะ ใช้พิจารณางานศิลปะเฉพาะอย่าง เช่น งานที่มีคุณสมบัติที่พิกลไปจากศิลปะโดยทั่วไป เช่น ภาพหญิงสาวของ De Kooning (Defected)

3. ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Critical Theory) ของ เฟลด์แมน (Feldman. 1972)

เป็นทฤษฎีที่มุ่งที่จะสร้างหลักการในการตีความหมายและประเมินผลงานทางศิลปะ

จุดมุ่งหมายหลักของทฤษฎีคือ

1. ความเข้าใจ (Understanding)
2. ความชื่นชม (Delight) ในศิลปะ

การสร้างการวิเคราะห์งานศิลปะในแนวของ เฟลด์แมนมีสี่ขั้นตอน คือ

1. การบรรยาย (Description)
2. การวิเคราะห์โครงสร้าง (Formal analysis)
3. การตีความ (Interpretation)
4. การประเมินหรือตัดสิน (Evaluation or Judgment)

4. ทฤษฎีการตีความหมายศิลปะด้วยอุปมาอุปไมย (Interpretation of Visual

Metaphor) ของ ไฟน์สไตน์ (Feinstein. 1982)

ทฤษฎีนี้เน้นให้เห็นความสำคัญในการตีความของผลงานศิลปะด้วยการใช้อุปมาอุปไมย อุปมาอุปไมยจะช่วยส่งเสริมให้การตีความหมายศิลปะเข้มข้นลึกซึ้งเข้าใจได้ดีขึ้น และทำให้ประสบการณ์ของเรากว้างขวางหลักการตีความของไฟน์สไตน์

1. อภิปรายปัญหาในเรื่องสัญลักษณ์ และส่วนประกอบมูลฐานของอุปมาอุปไมย
2. ศึกษาสำรวจงานศิลปะ (อุปมาอุปไมยทางตา)
3. ถ่ายทอดอุปมาอุปไมยทางตาไปสู่อุปมาอุปไมยทางภาษา (ตีความหมายทางศิลปะ)

การสื่อความหมายของสัญลักษณ์นั้น ไฟน์สไตน์อธิบายว่า การสร้างสัญลักษณ์เป็นความต้องการขั้นมูลฐานสิ่งหนึ่งของมนุษย์ เป็นกระบวนการทางความคิดขั้นมูลฐาน กฎการสร้างสัญลักษณ์เป็นความสามารถในการใช้สิ่งหนึ่งแทนสิ่งหนึ่ง สัญลักษณ์นั้นแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. สัญลักษณ์ที่อ้อมค้อม (Discursive)
2. สัญลักษณ์ที่ไม่อ้อมค้อม (Presentational)

การหาความหมายของเครื่องหมายและสัญลักษณ์นั้นใช้อุปมาอุปไมย เพราะ

1. อุปมาอุปไมยนั้นถ่ายทอดสิ่งที่อธิบายได้ยาก (Inexpressibility)
2. อุปมาอุปไมยกระชับรัด (Compactness)
3. อุปมาอุปไมยนั้นกระจ่าง (Vividness)

5. ทฤษฎีสุนทรียศึกษา (Aesthetic Education) ของ โบรดี (Broude. 1972)

เป็นระบบของการเรียนการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ ซึ่งหมายถึงศิลปะทุก ๆ หมวดใน วิจิตรศิลป์ หัวใจของทฤษฎีนี้เรียกว่า “การรับรู้อย่างมีศิลปะ (Artistic Perception)” ซึ่งโบรดีจัดให้เป็นศูนย์กลางของสุนทรียศึกษา การรับรู้อย่างมีศิลปะนี้เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับการรับรู้ 2 ทางคือ

1. การรู้ซึ่งอย่างมีสุนทรีย์ (Aesthetic apprehension)
2. การวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ (Analysis into parts) และสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิด “ความรักอย่างรู้แจ้ง” (Enlightened Cherishing) นั่นคือ ความสามารถที่จะรักทบทวนมองเห็นคุณค่าของสิ่งอันเป็นสุนทรีย์วัตถุ (Aesthetic Objects) เพราะได้รู้แจ้งถึงคุณค่าของสุนทรีย์วัตถุนั้น ๆ

ทฤษฎีของโบรติ แบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้ชำนาญพิจารณาถึงมาตรฐานของศิลปะ

- 1.1 ศิลปะที่เป็นศิลปะแท้ (Serious Art)
 - ศิลปะในระบบ (Classic)
 - ศิลปะนอกระบบ (Avent garde)
- 1.2 ศิลปะตลาด (Popular Art)

ขั้นที่ 2 ผู้สร้างและวางแผนหลักสูตรเลือกสื่อการสอนตามมาตรฐาน 4 ด้าน

- 2.1 สื่อด้านประกอบการรับรู้ (Sensory properties)
- 2.2 สื่อด้านโครงสร้าง (Formal Properties)
- 2.3 สื่อด้านความรู้สึก (Expressive Properties)
- 2.4 สื่อด้านเทคนิค (Technical Properties)

ขั้นที่ 3 ผู้สร้างและวางแผนหลักสูตรเลือกตัวอย่างสุนทรีย์วัตถุ (Aesthetic exemplars) เพื่อใช้

ในการเรียนการสอน 5 ประเภทคือ

- 3.1 ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านส่วนประกอบในการรับรู้
- 3.2 ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านโครงสร้าง
- 3.3 ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านความรู้สึก
- 3.4 ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านเทคนิค
- 3.5 ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติพิเศษด้านสุนทรีย์

ขั้นที่ 4 ครูเป็นผู้นำบทเรียนในประสบการณ์การแสดงออก 3 ด้านคือ

- 4.1 ประสบการณ์ศิลปะปฏิบัติ (จากวัสดุต่าง ๆ)
- 4.2 ประสบการณ์ด้านสุนทรีย์
- 4.3 ประสบการณ์ด้านศิลปะวิจารณ์

ประสบการณ์ข้างต้นจะเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในศิลปะเนื่องมาจาก 2

สาเหตุคือ

1. เนื่องจากเกิดความกระจ่างแจ้ง (Clarification)
2. เนื่องจากเกิดความรู้การศึกษาที่เข้มข้น (Intensification)

ขั้นที่ 5 ผู้เรียนจะสามารถที่จะรับรู้ เจกเซน นักประวัติศาสตร์ ด้านศิลปะ (Art historain)

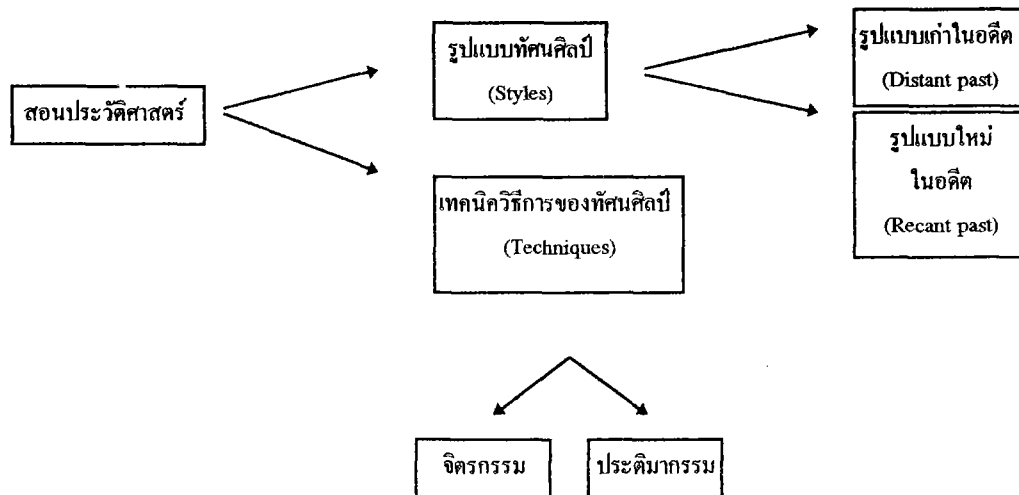
นักวิจารณ์ด้านศิลปะ (Art Critic) และผู้รักความงาม (Aesthetician)

6. ทฤษฎีการสอนความซาบซึ้งในศิลปะ (Theory of Teaching Art Appreciation) ของ

โยฮันเซน (Johansen. 1978)

เป็นการนำทฤษฎีมาใช้ในการเรียนการสอนเป็น 3 กระบวนการ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. กระบวนการ ก. การสอนขั้นเตรียมการ (Preparatory Teaching) ดังภาพประกอบ 2
- โยฮันเซน เสนอว่า ผู้เรียนควรได้รับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ รูปแบบทัศนศิลป์และเทคนิควิธีการของทัศนศิลป์ รูปแบบที่ได้รับมีทั้งแบบเก่าในอดีตและรูปแบบใหม่ในอดีต

ภาพประกอบ 2 แผนการจัดกระบวนการสอนของ พาร์โยฮันเซน

2. กระบวนการ ข. การสอนขั้นเตรียมการ (Preparatory Teaching) สอนสิ่งที่โยฮันเซนเรียกว่า “Bracketing” คือการพิจารณางานศิลปะ โดยมุ่งไปที่ผลงานเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับงานนั้น เช่น ศิลปินผู้สร้างงานปรัชญาแรงดลใจ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ฯลฯ (Bracketing involves setting aside presuppositions about a particular work of Art allowing one’s experience to be controlled by it (the work))

ในกระบวนการจะสอนเป็น 3 ลำดับดังต่อไปนี้

- 2.1 การบรรยายคุณภาพโดยรวม (Discription of pervasive quality)
- 2.2 การตีความของส่วนต่าง ๆ (Interpretation of parts)
- 2.3 การประเมินคุณค่าทางสุนทรีย์ภาพ (Evaluation of aesthetic worth)
3. กระบวนการ ค. การสอนประสบการณ์ขั้นบรรลุผลด้านความซาบซึ้งในศิลปะ (Achievement in Experience) มี 3 ขั้นตอนคือ
 - ขั้นที่ 1 การพิจารณาภายใน → พิจารณาโดยรวมการบรรยาย → เกิดความประทับใจ (Impression)
 - ขั้นที่ 2 การพิจารณาภายใน → ความเข้าใจบรรยายและตีความ → เกิดการแสดงออก (Expression)

ขั้นที่ 3 การพิจารณาภายใน → รู้แจ้งต่อทั้งประเมินผล → ยอมผูกมัดตัวเอง

(commitment)

7. ทฤษฎีกระบวนการรับรู้ - ประเมินผล (Perceptual Evaluative Process) ของ

มิทเลอร์ (Mittler, 1983)

มิทเลอร์เสนอทฤษฎีศิลปวิจารณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งอาศัยทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ของ บรูเนอร์และทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการการประเมินผลของเซอร์ริฟเป็นรากฐานมิทเลอร์นำทฤษฎีทั้ง 2 ทฤษฎีมาเป็นหลักสร้างระบบหรือกระบวนการที่เขาเรียกว่า “กระบวนการรับรู้ - ประเมินผล” (Perceptual evaluative process)

ระบบการเรียนการสอน ศิลปวิจารณ์ของมิทเลอร์เน้นถึงขั้นตอนในการเรียนการสอน 2 ขั้นตอน

1. ผู้เรียนสัมผัสกับสิ่งเร้า (งานศิลปะ) แล้วบรรยายสิ่งที่ตนรับรู้ในลักษณะบริสุทธิ์ ทัศนคติ แท้ ๆ (ซึ่งเป็นลักษณะการแสดงทัศนคติแคบ ๆ ความคิดยังแคบอยู่)

2. ครูจะเป็นผู้ช่วยนำนักเรียนโดยวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อจะนำนักเรียนใน ประสบการณ์วิจารณ์ศิลปะอย่างมีหลักเกณฑ์มีความรู้และวิจารณ์สิ่งที่ตนรับรู้อย่างมีสติปัญญา ซึ่ง มิทเลอร์แบ่งขั้นนี้เป็น 3 ขั้นตอนคือ

2.1 ครูใช้วิธีการให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ (Cue search operation) คือได้รับรู้สิ่ง ต่าง ๆ รวม วิธีการหลาย ๆ วิธี (ในการสร้างภาพ) เด็กจะคิดได้กว้างขึ้น

2.2 ครูช่วยแนะนำให้เกิดความคิด สังเกตเกี่ยวกับสิ่งที่ตนรับรู้หลากหลายชนิด แนะนำ ให้เห็นความแตกต่างในด้านรูปลักษณ์ คุณค่า ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจถึงความหลากหลาย (แม้จะไม่ ถ่องแท้สัก)

2.3 ขั้นนักเรียนมีความรู้ลึกซึ้งขึ้นและกว้างขึ้น นักเรียนจึงสามารถกลับไปพิจารณา งานศิลปะที่ตนศึกษาอยู่ เนื่องจากได้เรียนรู้ลึกซึ้งขึ้นกว้างขึ้นก็สามารถหาหลักฐานประกอบอ้างอิงความคิด ของตนจากประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วยความยินยอมและสมัครใจใคร่รู้

2.4 จะเริ่มต้นหาทำความเข้าใจกับผลงานศิลปะโดยโยงส่วนประกอบย่อยนั้นเข้าด้วยกัน เปรียบเทียบกับส่วนประกอบย่อยของงานชิ้นอื่น ๆ

2.5 ผู้เรียนเริ่มที่จะสร้างระบบการตัดสินคุณสมบัติต่าง ๆ ในผลงานศิลปะ เริ่ม สามารถที่จะแจกแจงข้อดีข้อเสียหรืออธิบายถึงความคิดเห็นที่งานศิลปะก่อให้เกิดแก่นในระหว่างปฏิบัติ การ (Cue search) นั้น เมื่อมาถึงขั้นนี้ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกสนใจใคร่รู้ต่อเนื่องออกไป

2.6 ทำให้ผู้เรียนสมัครใจที่จะค้นคว้าหาความรู้ เพื่อช่วยในการยืนยันความคิดเห็นของ ตน เช่น สมัครใจไปค้นคว้า อ่านตำรา เอกสารบทความศิลปะหรือเกี่ยวกับงานศิลปะวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถาน นิทรรศการต่าง ๆ เป็นต้น

8. ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับมิติทั้ง 3 ของประสบการณ์ศิลปะ (Three dimensions of Artistic Experience) ของ การ์ดเนอร์ (Gardner, 1977)

การ์ดเนอร์ ระบุกระบวนการขั้นตอนของประสบการณ์ทางศิลปะ ซึ่งแบ่งเป็น 3 มิติคือ

1. มิติด้านระบบการรับรู้ (Sensory System)

2. มิติด้านระบบสัญลักษณ์ (Symbol System)

3. มิติด้านการรู้คิด (Cognitives Mode)

1. มิติด้านระบบการรับรู้ เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้า (รูปแบบศิลปะ) เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี การแสดง เป็นการกระทบกับสิ่งเร้าของบุคคล

2. มิติด้านระบบสัญลักษณ์ บุคคลสามารถผูกโยงหรือเชื่อมโยง ส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าเป็นกลุ่มหรือพวก (Set of Elements) เป็นหมวดหมู่ของสัญลักษณ์ อาจจะมีความสัมพันธ์ในระหว่างหมู่หรือกลุ่มสัญลักษณ์เหล่านี้

3. มิติด้านการรู้คิด บุคคลทำการตอบสนองการรับรู้ นั้น ๆ เช่น สามารถวิพากษ์วิจารณ์ ผลงานศิลปะ ซึ่งถือว่าการแสดงออกด้วยเชาว์ปัญญาและการพัฒนาด้านความรู้ (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2531 : 38 - 89)

สภาพการเรียนรู้การสอนศิลปศึกษา

ทฤษฎีการศึกษาของสไตน์เนอร์ (Steiner. 1982) กล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนว่า เป็นระบบของการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยย่อย 4 หน่วยคือ

1. ครู คือบุคคลที่พยายามแนะนำบุคคลอื่นให้เกิดการเรียนรู้
2. นักเรียน คือบุคคลที่พยายามเรียนรู้ภายใต้การแนะนำของบุคคลอื่น
3. เนื้อหาวิชาเรียน คือสิ่งที่ เป็นโครงสร้างของจิต
4. สภาพที่เรียน คือสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

ระบบการเรียนรู้ (Learning System) มีความหมายถึง ระบบซึ่งมีหน้าที่กลไกในการพัฒนาจิต (Psychical Development) คำศัพท์ “การพัฒนาจิต” นั้นหมายถึงความสำคัญของโครงสร้างจิต (Mental Structures) ซึ่งในโครงสร้างนี้อาจเป็น

- ก. การรู้คิด (Cognitive = of thought)
- ข. ความมุ่งมั่น (Conative = of intention)
- ค. ความรู้สึก (Affective = of feeling)

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า สไตน์เนอร์ให้ความหมายถึงระบบของการเรียนรู้ว่า เป็นระบบที่พัฒนาจิต ซึ่งหน่วยนี้จะก่อให้เกิดความสำคัญในโครงสร้างจิตที่อาจจะเป็นด้านใดด้านหนึ่ง หรือมากกว่าด้านหนึ่ง หรือทุก ๆ ด้านระหว่างการเรียนรู้ ความมุ่งมั่น มุมานะหรือความรู้สึกซึ่งอาจจะเป็นความสำคัญของโครงสร้างจิต ในลักษณะเห็นคุณค่าก็ได้ หรือเป็นกลางไม่มากก็น้อย แต่ถ้าในกรณีที่มีความสำคัญจิตนั้นเห็นคุณค่า ก็อาจจะเป็นได้ ในแง่เห็นคุณประโยชน์หรือเห็นคุณงามความดีแห่งใดแห่งหนึ่งหรือทั้งสองแง่ก็ได้ (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2531 : 30 - 33)

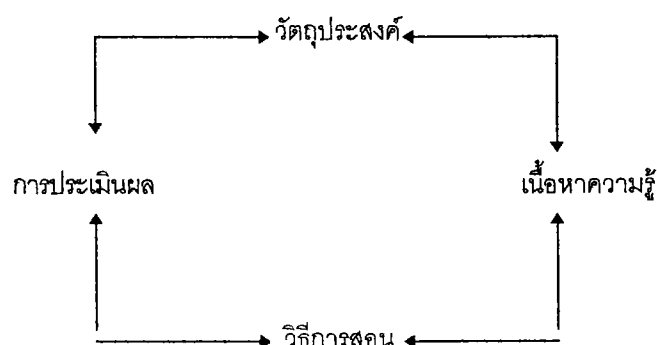
ศิลปศึกษามีโครงสร้างและเนื้อหาว่าด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนศิลปะปฏิบัติการ การเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ การเรียนการสอนสุนทรียศาสตร์ การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ คือ ศิลปศึกษาสอนให้ผู้เรียนสามารถไปสอนศิลปะปฏิบัติ สามารถไปให้ประสบการณ์ด้านศิลปวิจารณ์

ประสบการณ์ด้านสุนทรีย์ และสามารถให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์แก่นักเรียนของตน

กระบวนการเรียนการสอนโดยทั่วไปประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมการสอน การสอนและการประเมินผล กระบวนการสอนมีแบบแผนและขั้นตอนการสอนโดยทั่วไปแล้วแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นตอนเตรียมการสอน
2. ขั้นตอนการสอน
3. ขั้นตอนประเมินผล

จากแบบแผนและขั้นตอนการสอนทั้ง 3 ขั้นตอน แสดงให้เห็นถึง วัฏจักร ซึ่งเป็นองค์ประกอบหรือระบบการเรียนการสอนที่ดี (สุจริต เพียรชอบ. 2524 : ไม่มีเลขหน้า)

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิองค์ประกอบของการสอนที่ดี

การวางแผนการศึกษาและการเรียนการสอนทุกระดับควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญ 3 ประการคือ

1. วัตถุประสงค์ที่แจ่มแจ้ง เพื่อจะช่วยให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนทราบว่า เมื่อจบหลักสูตรแล้วจะสามารถที่จะทำอะไรได้บ้าง
2. เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งประสบการณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
3. การวัดผลและประเมินผลเพื่อที่จะทราบว่า การสอนได้ผลอย่างไร และผู้เรียนได้เรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่บ่งไว้ในวัตถุประสงค์หรือไม่

ในด้านประสิทธิภาพของการสอนควรประกอบด้วยเกณฑ์ที่สำคัญ ซึ่ง วิเชียร อธิโนบุญวัฒน์ (2535 : 82 - 85) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถภาพพื้นฐานในการสอนที่สำคัญมีอยู่ 3 ประการคือ

1. เกณฑ์ทางด้านความรู้ (Knowledge Criteria)
2. เกณฑ์ทางการแสดงออกหรือการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)
3. เกณฑ์ทางการประเมินผลความรู้ (Consequence Criteria)

การเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎีเป็นการเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ ที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้และนำไปปฏิบัติงานเพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะและกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาจะเน้นที่การปฏิบัติจริง ซึ่งผู้เรียนต้องเรียนด้วยการทำกิจกรรม

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ กิจกรรมต่าง ๆ ควรเน้นกระบวนการคิดตั้งแต่การวางแผน ทำงาน คิดวิธีปฏิบัติหรือฝึกทักษะและคิดการประเมินติดตามผล เป็นการฝึกให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คนที่คิดเป็นจะมีบุคลิกภาพที่ดีเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง เยาวชนไทยขาดคุณสมบัติของการคิด เป็นกิจกรรมจึงเป็นการเรียนรู้ที่ครบวงจรคือ คิด ทำ ติดตามผล เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทาง พฤติกรรมที่ดีขึ้น เมื่อเยาวชนมีพฤติกรรมดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมส่งผลสัมฤทธิ์ไปถึงสังคมโดยรวม และเป็นตัวชี้ความเจริญของประเทศด้วย กิจกรรมทางศิลปศึกษา เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้ เด็กได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ ได้มีประสบการณ์ตรงด้วยตนเองในการสำรวจค้นคว้าทดลองสร้างสรรค์ แก้ ปัญหา กับงานวัสดุนานาชาติ ซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวางและแตกต่างจากกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านอื่น ๆ

วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนเช่นเดียวกับรายวิชา อื่น ๆ หลักสูตรการศึกษาแผนใหม่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้จัดให้วิชาศิลปศึกษาอยู่ ในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ โดยได้ตั้งจุดประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปนิสัยของตนเอง
2. เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจทางศิลปะ
3. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและความสัมพันธ์ของศิลปะกับชีวิตประจำวัน
4. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ โดยปลูกฝังความประณีต ละเอียดย่อน และมีรสนิยมในการเลือก สรรค์ที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
5. เพื่อส่งเสริมการแสดงออก โดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจากความคิดริเริ่มและ เห็นความสำคัญในกิจกรรมร่วมของหมู่คณะ
6. เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่นที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์

นักการศึกษาหลายท่านได้มองเห็นถึงความสำคัญของการนำความรู้ ความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ สุนทรียศาสตร์และการวิจารณ์ นอกเหนือจากการสอนโดยเน้นทักษะเพียงด้านเดียว เข้ามา จัดประสบการณ์แก่ผู้เรียนในเนื้อหาอย่างครบถ้วน คลาร์ก และซิมเมอร์แมน (Clark and others. 1981) ได้ เสนอว่า การเรียนการสอนศิลปศึกษาควรจะให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนอย่างครบถ้วนในเนื้อหาที่ประกอบ ด้วยความรู้ ความเข้าใจ และทักษะตามแนวเนื้อหาที่เป็นประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติและ การวิจารณ์ ซึ่งจะเห็นว่าการวิจารณ์ เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมากอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนวิชาศิลป ศึกษา (วิบูลย์ จันทน์แย้ม. 2531 : 18) ดังนั้น วิธีการสอนแนวใหม่จึงมีลักษณะดังที่ เลิศ อานันท์นะ (2525 : 89) เสนอไว้ คือ

1. นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ภายใตกฎระเบียบข้อตกลงร่วมกัน
2. เนื้อหาการเรียนอาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม
3. จุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมคนให้มีคุณภาพ ไม่จำเป็นต้องมีอาชีพทางศิลปะ
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกโดยวิธีการแบบแก้ปัญหามากกว่าทำตามตัวอย่าง
5. เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าถือผลงานสำเร็จ

1. นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ภายใต้กฎระเบียบข้อตกลงร่วมกัน

2. เนื้อหาการเรียนอาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม
3. จุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมคนให้มีคุณภาพ ไม่จำเป็นต้องมีอาชีพทางศิลปะ
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกโดยวิธีการแบบแก้ปัญหามากกว่าทำตามตัวอย่าง
5. เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าถือผลงานสำเร็จ
6. มุ่งพัฒนาเด็กตลอดทั้งชีวิต
7. ครูและนักเรียนร่วมกันวัดผลและประเมินผล

ในการคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามาศึกษาในสาขาศิลปะศึกษานั้น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะมีเกณฑ์ในการพิจารณาผู้สมัครสอบด้วยเช่นกัน ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาอาจคล้ายคลึงกับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนการสอนทางศิลปะศึกษา เช่น ความเข้าใจในศิลปะ ทักษะความชำนาญ ความคิด-ริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยเคมบริจ (University of Cambridge, 1992) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผู้สมัครสอบเข้าศึกษา ในสาขาศิลปะไว้ดังนี้ (รัตนารักษ์กุลพานิชย์, 2537 : 35)

ขอบเขต	หลักเกณฑ์
บุคคล	1. มีความเฉพาะตัวและความคิดสร้างสรรค์ ในการพัฒนาความคิดและเรื่องราว 2. มีความอิสระในการคิดและการสร้างผลงาน ทักษะกับผลงาน
ทักษะ	3. มีความสามารถเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์และเทคนิควิธีการที่เหมาะสม 4. การเลือกและวิเคราะห์จากการสังเกตและความชำนาญเฉพาะบุคคล
สุนทรียภาพ	5. มีความรู้ความเข้าใจในการจัดวางองค์ประกอบ
ความเข้าใจในด้าน ความรู้และการ อธิบาย	6. สามารถแสดงความคิดตรงตามหัวข้อที่กำหนดให้ 7. สามารถอธิบายและแสดงพัฒนาการด้านการรับรู้ทางความรู้สึก ตลอดจน ความคิดสร้างสรรค์

ภาพประกอบ 4 ตารางหลักเกณฑ์การประเมินผู้สมัครสอบเข้าเรียนในสาขาศิลปะ มหาวิทยาลัยเคมบริจ

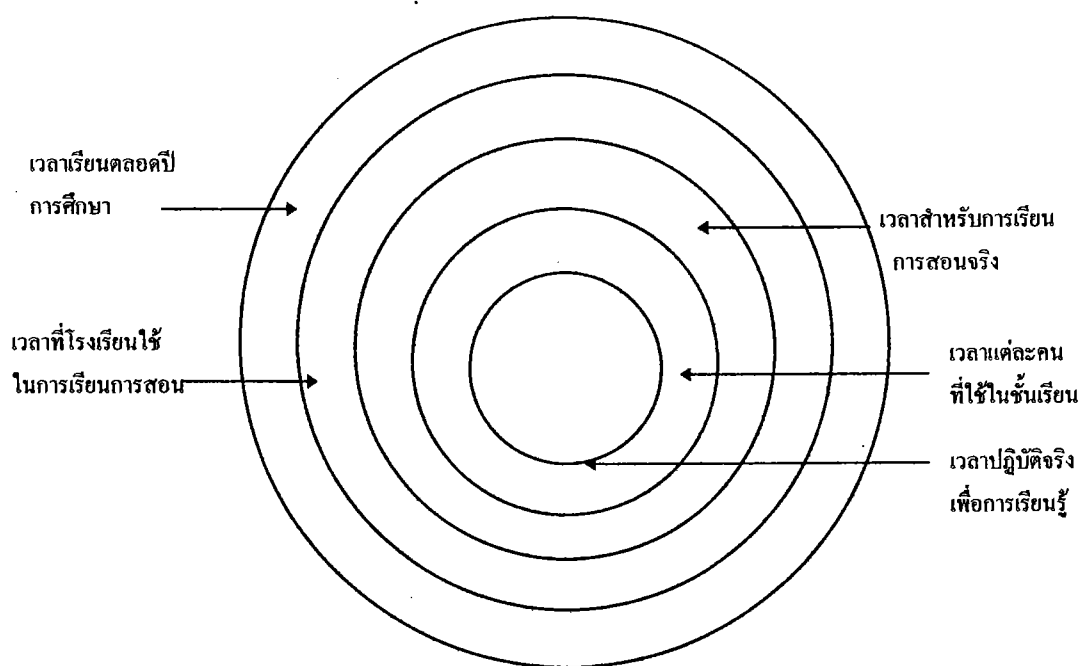
จากตารางแสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยเคมบริจ ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผู้สมัครสอบเข้าศึกษาในสาขาวิชาศิลปะ โดยใช้เกณฑ์ในด้านความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการและความอิสระในการสร้างงาน เทคนิควิธีการที่เหมาะสม ความชำนาญเฉพาะบุคคล การจัดวางองค์ประกอบ การแสดงความคิดตรงตามหัวข้อที่กำหนด สามารถอธิบายและแสดงพัฒนาการด้านการรับรู้ทางความรู้สึก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินผลการเรียนการสอนศิลปะศึกษาซึ่งกล่าวไว้ในงานวิจัยของ บรรลือ ขอรวมเดช (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยสภาพและปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการประเมินผลใช้การวัดด้วยการตรวจผลงานที่มอบหมาย และเกณฑ์ที่ใช้ใน

เรียนศิลปะ ได้แก่ คุณลักษณะของครู การจัดกระบวนการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของครูที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ มีความสามารถในการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ มีความจริงใจ มีความเข้าใจและการยอมรับ มีไหวพริบ เป็นตัวแบบที่ดี ประการสุดท้าย การมีอารมณ์ขัน รายงานการวิจัยการพัฒนากระบวนการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรของโครงการวิจัยศึกษาด้านการผลิตและการใช้ครู ครูศิลปศึกษาควรปรับปรุงสมรรถภาพที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนเรียงลำดับ ดังนี้คือ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน การสื่อสารและการเสริมแรง การควบคุมชั้นเรียนและการจัดการ การออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้เป็นตัวชี้บ่งว่าควรจะได้มีการพัฒนาครูศิลปศึกษาอย่างจริงจัง เป็นระบบและต่อเนื่อง เพราะองค์ประกอบของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน

2. การจัดกระบวนการเรียนการสอน ปัจจุบันนี้แนวคิดใหม่เกี่ยวกับความสามารถของครูจะต้องมีในสังคมข่าวสารคือครูจะต้องเป็นนักวางแผนและเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน วิชาศิลปะไม่ได้มุ่งเน้นเนื้อหาและทักษะมากนัก แต่มุ่งเน้นกระบวนการนำไปสู่ความชื่นชมศิลปะ บทบาทของครูจะต้องเป็นนักวางแผนการสอนและผู้จัดการการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงเรื่องเวลาที่ได้รับมอบหมายมาตลอดปีการศึกษา (mandated time) เวลาที่โรงเรียนใช้สำหรับการเรียนการสอน (allocated time) เวลาสำหรับการเรียนการสอนจริง (instructional time) เวลาที่ผู้เรียนแต่ละคนใช้ทำงานในชั้นเรียน (engaged time) และเวลาที่ผู้เรียนใช้ปฏิบัติจริงเพื่อผลการเรียนรู้ (learning time) ดังภาพประกอบที่ 5 (วิชัย วงษ์ใหญ่

2536 : 2)

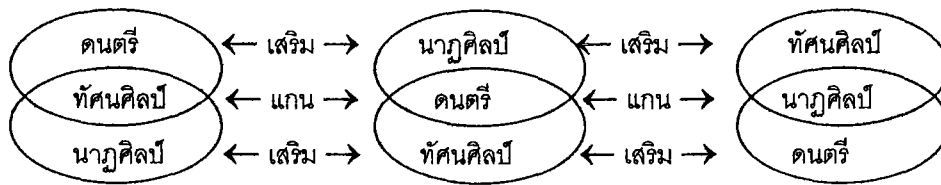
ภาพประกอบ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาของโรงเรียน

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาของโรงเรียน บทบาทของครูที่เกี่ยวกับการจัดการในชั้นเรียนซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ 2 ประการ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดการในชั้นเรียนคือ การพัฒนาทักษะวิชาการและการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน บทบาทของครูจะบรรลุมุ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้จะต้องคำนึงถึงรูปแบบหรือลีลาของครูในการเป็นผู้นำ (leadership styles) บรรยากาศในชั้นเรียนและวินัย บทบาทการเป็นผู้นำของครูแบบประชาธิปไตย จะมีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียน ได้แก่ ความเป็นมิตร ความเอื้ออาทร (care) มีจิตอาทร (consideration) กระตุ้น ส่งเสริม แนะนำ ยุติธรรมและมีความหนักแน่น ส่วนบรรยากาศในชั้นเรียน ได้แก่ บรรยากาศทางจิตวิทยา บรรยากาศทางกายภาพ และบรรยากาศทางสังคม ส่วนเรื่องวินัยในชั้นเรียนนั้น แนวคิดหลักคือ การส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียนทางบวกและลดพฤติกรรมทางลบ ครูจะต้องสร้างเจตคติเกี่ยวกับวินัยว่า เป็นเรื่องส่งเสริมทางบวก มากกว่าการควบคุมบังคับ สร้างเงื่อนไขทางลบ ความรู้และทักษะการสอนของครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการสอนศิลปะหลัก ๆ อย่างน้อย 2 ทฤษฎีสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การชื่นชม ได้แก่ ทฤษฎีการวิเคราะห์ (Critical theory) และทฤษฎีสุนทรียศึกษา (Aesthetic education theory) ซึ่งแนวคิดทั้งสองจะเป็นกรอบความคิดหลักในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีวิเคราะห์มี 2 ประการคือ การสร้าง “ความเข้าใจ” และ “ความชื่นชม” ในศิลปะการที่ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนให้มีความเข้าใจต่องานศิลปะสามารถรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ทางศิลปะได้ เมื่อเกิดความเข้าใจ ก็เกิดความพึงพอใจ ชื่นชม ในผลงานศิลปะนั้นตามมา แนวทางวิเคราะห์งานศิลปะมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การบรรยาย (description) หรือการอ่านข้อมูลทางศิลปะ
2. การวิเคราะห์โครงสร้าง (formal analysis)
3. การตีความ (interpretation)
4. การประเมินหรือการตัดสินคุณค่า (evaluation or judgment)

ส่วนทฤษฎีสุนทรียศึกษา การศึกษา มีแนวคิดหลัก 2 ประการคือ ระยะเวลาของการสร้างความประทับใจ (impressive phase) และระยะเวลาของการสร้างสรรค์ (Creative phase) ระยะเวลาของการสร้างความประทับใจ ได้แก่ การเรียนรู้ส่วนประกอบย่อยของศิลปะ โครงสร้าง เทคนิควิธีการ และการรับรู้ความรู้สึกที่ผลงานศิลปะก่อให้เกิดแก่ตน ส่วนระยะเวลาของการสร้างสรรค์เมื่อนักเรียนได้รับรู้คุณสมบัติทั้ง 4 ประการของการสร้างความประทับใจ ก็จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ และเป็นการเริ่มใช้วัสดุสื่อและปรับเปลี่ยนแปลงคำวัสดุสื่อ แก้ปัญหาด้านโครงสร้างและเทคนิควิธีการ ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงกระบวนการสร้างสรรค์ของตน นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงความเฉียบไวในการรับรู้ การวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่มีความหมายและมีคุณค่าต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ

3. ปัจจัยและองค์ประกอบสุดท้ายที่เอื้อต่อการเรียนการสอนศิลปะ ศิลปะไม่สามารถจะแยกตัวออกจากสังคมหรือสิ่งอื่นได้ สิ่งที่จะเกื้อกูลให้ศิลปะดำรงอยู่ได้อย่างชัดเจน ได้แก่ สภาพแวดล้อม แม้แต่ในกลุ่มรักศิลปะก็ยังมีดนตรีและนาฏศิลป์รวมอยู่ด้วย ครูศิลปะจะต้องมีแนวคิดแบบบูรณาการ มององค์รวมของนักศิลปะให้ได้โดยใช้หลักการจัดภาพหรือการจัดองค์ประกอบเป็นฐานในการคิดว่า ภาพแต่ละภาพจะต้องมีจุดเด่น จากแนวคิดนี้เราสามารถนำมาใช้การจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้งให้ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์เกื้อกูลกัน ดังแผนภาพต่อไปนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2536 : 4)

ภาพประกอบ 6 แผนภาพการจัดแนวคิดแบบบูรณาการ

ครูศิลปศึกษาจะต้องเป็นนักจัดการที่สามารถผสมผสานบูรณาการสาระวิชาเข้ากันได้ ก็จะสามารถนำสิ่งแวดลอมอื่น ๆ เข้ามาเกื้อกูลวิชาศิลปะได้อย่างมีความสมดุล ไม่ว่าจะเป็นสาระวิชาศิลปะ สภาพแวดลอม ผู้เรียน เพื่อนครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน ธรรมชาติ ให้เกิดความงดงาม ความสมดุล ความชื่นชม ก็จะเกิดขึ้นเป็นวิธีการนำไปสู่เป้าหมายของวิชาศิลปะที่มุ่งเน้นเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีมโนทัศน์ในความงามรวมอยู่ด้วยสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สภาพปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางศิลปะนั้น แม้ว่าจะเอื้อประโยชน์ต่อมนุษย์เป็นอันมาก ในอันที่จะพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์แบบ แต่ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมที่เกิดขึ้นควบคู่กับการพัฒนา ศิลปะนั้นก็ยังมีผลกระทบต่อการพัฒนาศิลปะอยู่หลายประการที่สำคัญคือ ปัญหาในการเรียนการสอน ศิลปะศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการขาดแคลนครูผู้สอนศิลปศึกษาที่มีคุณลักษณะและความสามารถที่เหมาะสม การนำวิธีสอนที่เก่าไม่ทันสมัยและไม่เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน และสังคมท้องถิ่น การขาดทักษะ และความรู้เชิงวิชาการใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอน ความไม่กระตือรือร้น หรือแสวงหาประสบการณ์ เทคนิควิธีการอันจะนำมาประยุกต์ใช้ในสภาพปัจจุบันอย่างเหมาะสม ผู้เรียนเองก็เช่นกัน ระบบการคัดเลือก เพื่อเข้ามาเรียนและความสนใจที่เข้ามาเรียนตามความถนัดและความสนใจของตน เป็นปัญหาส่วนหนึ่งที่ ก่อให้ระบบการเรียนการสอนศิลปศึกษา ไม่สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็น อุปสรรคสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนศิลปศึกษาไม่ได้พัฒนาการไปเท่าที่ควร แต่อุปสรรคและปัญหา เหล่านี้สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการรวบรวมปัญหาศึกษาข้อมูลอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุง แก้ไขการเรียนการสอนศิลปศึกษา เพื่อผลในการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาต่อไป

ปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ปัญหาที่เกิดขึ้นในวิชาศิลปศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป พอรวบรวมได้ดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับชุมชนใน แต่ละท้องถิ่นในแต่ละสถาบันบางสถาบันบางโรงเรียนอาจจะไม่มีปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นเลยก็ได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นพอรวบรวมได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านบริหาร
2. ปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา
3. ปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา

4. ปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา
5. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

1. ปัญหาด้านบริหาร

ระบบการประสานงานเพื่อให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ สามารถดำเนินการไปได้อย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ เป็นผลมาจากการวางแผนและนโยบายของผู้บริหารในสถาบัน และการเอาใจใส่ติดตามความเจริญก้าวหน้าและปัญหาต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมของสถาบัน หากผู้บริหารสามารถปฏิบัติตนได้ดังกล่าวแล้ว การที่จะทำให้ศักยภาพของสถาบันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสภาพแวดล้อมในด้านบุคลากรคือ ผู้สอน ผู้เรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านหลักสูตร เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสังคม

กรมการฝึกหัดครูควรจะมีการส่งเสริมให้กำลังใจแก่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นกรณีพิเศษในแต่ละปี เพื่อเป็นตัวอย่างของการทำงานจะทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น (มยุรา จึงอยู่สุข. 2531 : 150)

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของวิทยาลัยในด้านการเปิดสอนสาขาต่าง ๆ มีการรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่การขยายตัวทางอาคาร พื้นที่และสิ่งอื่น ๆ ยังไม่เพียงพอ มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน (มยุรา จึงอยู่สุข. 2531 : 153)

ภาควิชาศิลปะมักจะถูกมองในแง่ของหน่วยงานบริการประจำวิทยาลัย ภาระหน้าที่เหล่านี้ทำให้เวลาเตรียมการสอน การเป็นครูที่ดีแก่ผู้เรียนจึงน้อย ผู้บริหารของวิทยาลัยควรพิจารณาการมอบหมายงานบริการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่ออาจารย์ศิลปะจะได้มีโอกาสในการเตรียมการสอน และทำหน้าที่ครูที่ดีแก่นักศึกษา (มยุรา จึงอยู่สุข. 2531 : 160)

การที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อมให้กับครูจึงเป็นหน้าที่อันหลีกเลี่ยงไม่ได้ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตรวจสอบและพัฒนาอยู่เสมอ (เมธี ปิณฑานนท์. 2524 : 46)

โครงสร้างการบริหารและโครงสร้างสังคมการบริหารบุคลากร การให้บริการแนะแนวเพื่อช่วยนักศึกษาแก้ปัญหา อาคารสถานที่ หลักสูตร และหลักสูตรพิเศษ และแหล่งเงินทุน สำหรับนักศึกษาขาดแคลนถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเรียนรู้ในชั้นอุดมศึกษา (นัยนา อ่างสันติกุล. 2522 : 12)

สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งต่างก็มีความแตกต่างกันในการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เช่น หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ระบบบริหาร ขนาดของสถาบัน ลักษณะของนักศึกษาและปรัชญาการศึกษา เป็นต้น การที่นักศึกษาจะพบกับความสำเร็จได้ทั้งด้านการศึกษาและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่อยู่รอบด้านมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมาก จำเป็นที่ผู้บริหารสถาบันในปัจจุบันควรได้ตระหนักเพื่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาจะได้เหมาะสมทุกด้านเพื่อผลผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามจุดหมายของการศึกษา

2. ปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

ครูศิลปศึกษาเป็นผู้ทำหน้าที่จัดดำเนินการเรียนการสอนในวิชาศิลปศึกษา ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่จะจบการศึกษามาจากสถาบันศิลปะโดยตรง ครูเหล่านี้มีความรู้ความสามารถทางศิลปะค่อนข้างดี และมักจะมีลักษณะนิสัยของความเป็นศิลปินหรือช่างติดตัวมาด้วย การสอนมักจะเน้นคุณค่าทางศิลปะ

มากกว่าคุณค่าทางการศึกษา ไม่ชอบทำตามแผนที่วางไว้ เปลี่ยนแปลงตามความพอใจ ชอบจับกลุ่มเฉพาะครูในสายเดียวกัน ไม่ชอบสังคม มีความรู้สึกคับแค้นใจ มักริเริ่มกิจกรรมใหม่ ๆ แต่ขาดการวางแผนงานที่รัดกุม บางคนหลงตนเองว่า มีความสามารถเลิศคนเดียว ประณามบุคคลอื่น

บุคลิกภาพครูศิลปศึกษา ควรจะมีความใจเย็น สุขุม รอบคอบ แต่งกายสุภาพ พูดจาชัดเจน ยิ้มแย้ม ชยัน อดทนในการปฏิบัติงาน ประหยัด ตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานด้วยความเป็นระเบียบและประณีต มีมนุษยสัมพันธ์ที่เหมาะสม มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ (เดชา นุชดอนไผ่, 2527 : 43)

มีสถานภาพหลาย ๆ ประการที่สร้างปัญหาให้กับครูศิลปศึกษา

1. โปรแกรมการผลิตครูของแต่ละสถาบันไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน ความแตกต่างของมาตรฐานอาจได้จากหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผล
2. ไม่มีมาตรฐานโดยเฉพาะในการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการครู
3. คุณภาพการสอนของครูอยู่ในระดับต่ำ ไม่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพการสอนของตน
4. มาตรฐานประจำตำแหน่งของข้าราชการครูไม่ชัดเจน เช่น ถูกกำหนดให้สอนรายวิชาที่ไม่ถนัด เป็นต้น
5. สถานภาพทั่วไปของข้าราชการครูยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับบุคคลที่อยู่ในสาขาวิชาชีพอื่น ๆ (ดิเรก พรสีมา, 2529 : 30)

ไพโรจน์ รุจิระวิจิตร (2529 : 89) ได้ศึกษาความรู้และเจตคติต่อศิลปศึกษาของครูศิลปศึกษา โดยได้ข้อมูลว่า ครูศิลปศึกษาคควรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่อันสำคัญของตนเองอยู่เสมอ และควรถือเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะได้นำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ติดตามข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศิลปะและศิลปศึกษาจากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ
2. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหลักสูตร แผนการสอนหรือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรียนการสอนศิลปศึกษาให้เข้าใจชัดเจนในหลักการ ความมุ่งหมายและเนื้อหารายละเอียดที่เกี่ยวกับศิลปศึกษา
3. หาโอกาสเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ สัมมนา อบรมปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจให้มากขึ้น
4. ให้ความสำคัญแก่วิชาศิลปศึกษาเท่าเทียมกับวิชาอื่น ๆ

ผลงานวิจัยที่ทำการศึกษโดยวิธีให้ผู้เรียนประเมินผลการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งมีทั้งวิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัย สำหรับงานวิจัยในวิทยาลัยครูที่น่าสนใจมีดังนี้ รูปแบบและวิธีการสอนของสถาบันฝึกหัดครู ซึ่งถือว่าครูเป็นครูของครูนั้นควรได้ชื่อว่า มีมาตรฐานที่จะนำไปใช้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับนักศึกษาต่อไป แต่จากรายงานการวิจัยผลการวิจัยเรื่อง ทักษะของนักศึกษาวิทยาลัยครูและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีต่อสถาบันฝึกหัดครู ผลปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูส่วนมากมีวิธีสอนเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี ถึงแม้จะมีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็น

อย่างดีก็ตาม ทั้งนี้เพราะอาจารย์ส่วนใหญ่สอนเพื่อหวังเงินตอบแทน ไม่มีความรับผิดชอบในฐานะอาจารย์ ไม่สนใจ และเข้าใจความต้องการของนิสิต แบบอย่างที่ดีครูไม่สามารถแสดงออกให้เป็นผู้ได้รับการยอมรับ อย่างชัดเจนไม่ได้ (ปริศนา สมพงษ์. 2532 : 21; อ้างอิงจาก ยุพา อุดมศักดิ์และคนอื่น ๆ. 2520 : 13 - 14)

3. ปัญหาการเรียนวิชาเอกศิลปศึกษา

พฤติกรรมที่สำคัญของกระบวนการเรียนรู้ศิลปะคือ การคิด การแก้ไขปัญหาและการกระทำจริง ซึ่งประสบการณ์ตรงเช่นนี้ ย่อมมีผลต่อเป้าหมายการศึกษาที่มุ่งให้นักศึกษาคิดเป็น แก้ไขปัญหาเป็น และทำเป็น

การสอนศิลปศึกษายังมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนทางด้าน ความรู้สึกทัศนคตินิสัยใจคอ ส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีรสนิยมที่ดี มีสุนทรียภาพและคิดริเริ่มสร้างสรรค์คิดอย่างมีเหตุผลสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี (กรมการฝึกหัดครู. 2530 : 100)

ผู้สมัครสอบเข้าศึกษาในสาขาศิลปะของมหาวิทยาลัยเคมบริจ (University of Cambridge. 1992) ระบุว่า ควรพิจารณาความสามารถในการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์และเทคนิควิธีการที่เหมาะสม การเลือกและวิเคราะห์จากการสังเกตและความชำนาญ (ฝีมือ) เฉพาะบุคคล มีความเฉพาะตัวและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาความคิดและเรื่องราว มีความอิสระในการคิดและสร้างสรรค์ผลงาน ทักษะกับ ผลงาน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดองค์ประกอบ สามารถแสดงความคิดตรงตามหัวข้อที่กำหนดให้ สามารถอธิบายและแสดงพัฒนาการด้านการรับรู้ทางความรู้สึกตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ (รัตน รักสกุลพานิชย์. 2537 : 35 - 36)

วิธนา มิ่งขวัญ (2530 : 64 - 70) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบปัญหาสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาควรมีการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้มากยิ่งขึ้น
2. หลักสูตรควรระบุรายละเอียดของเนื้อหาวิชาให้ชัดเจน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา และช่วยให้ผู้สอนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ตรงกัน
3. ครูศิลปศึกษามีความเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหาสูงสุดในการสอนคือ เทคนิควิธีสอนแบบทัศนศึกษา เพราะเป็นวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเวลามาก ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้ ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่จึงไม่ได้พานักศึกษาไปศึกษานอกสถานที่
4. สิ่งที่เป็นปัญหาในการเรียนการสอนศิลปศึกษาคือ ราควัสดุอุปกรณ์มีราคาค่อนข้างสูง ทำให้ผู้เรียนต้องเสียค่าใช้จ่ายมากจนเกิดความเดือดร้อน

4. ปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์พบว่า นักศึกษาเห็นว่าสิ่งที่เป็นปัญหาสูงสุดในด้านแหล่งค้นคว้าและบริการสารสนเทศคือ จำนวนสารสนเทศที่ตรงกับจำนวนผู้ใช้บริการ (วิธนา มิ่งขวัญ. 2530 : 64 - 70)

นักศึกษามีข้อเสนอแนะว่า การเรียนการสอนแขนงวิชาทัศนศิลป์ อาจารย์ใช้วิธีสั่งงานให้นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติ โดยไม่มีการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ไม่มีการสาธิตหรือแสดงตัวอย่างให้นักศึกษาและชาวต่างชาติดูอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ทำให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้เบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน (รัตนารักษ์กุลพานิชย์. 2537 : 99)

นักศึกษาต้องการให้ภาควิชาศิลปะจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การสอน จัดอบรมสัมมนา เชิญวิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายเพื่อเสริมความรู้ในเนื้อหาวิชา เนื่องจากแหล่งค้นคว้ายังมีน้อย (นิพนธ์ ทวีกาญจน์. 2531 : 69)

ปัญหาการใช้สื่อ , วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียน

1. ด้านการผลิต ครูมีภาระงานมากจึงไม่มีเวลาผลิตอุปกรณ์การสอน ขาดงบประมาณเป็นต้น
2. ด้านการใช้ ครูขาดความรู้ในการนำอุปกรณ์มาใช้ ครูไม่ทราบแหล่งวิทยากร ครูบางคนไม่เห็นความสำคัญของการใช้อุปกรณ์การสอน อุปกรณ์มีอยู่ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ
3. ด้านการบริการ โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะจัดซื้อวัสดุที่จะนำมาผลิตเป็นอุปกรณ์การสอน เครื่องมือไม่เพียงพอกับความต้องการของครู (เทียมเมฆ เอื้ออังกูร. 2528 : 19 - 26)

5. ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

การเรียนการสอนทางศิลปศึกษา นอกจากจะต้องทำความเข้าใจกับหลักสูตร เป้าหมายการเรียนการสอนและกิจกรรมแล้ว ยังต้องทำความเข้าใจกับบุคลิกและความพร้อมในแต่ละบุคคล เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรม จัดสภาพแวดล้อม และสื่อการสอนได้อย่างเหมาะสม อันจะส่งผลไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ศิลปศึกษาเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ อีกหลายประการ เช่น จิตวิทยาทางการศึกษา สมรรถภาพครูผู้สอน ความพร้อมของนักเรียน การเรียนการสอน สื่อการสอนและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียน การแสดงออกทางศิลปะนั้นประสบการณ์นับว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างมาก เพราะประสบการณ์จะช่วยให้การแสดงออกเป็นไปอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมที่มีมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น การที่จะจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับคุณค่าตามเป้าหมายได้นั้น สภาพแวดล้อมในการเรียนนับว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญด้วย เพราะสภาพแวดล้อมที่ดีจะมีสภาพเป็นแรงผลักดันหรือกระตุ้นให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมในทางศิลปศึกษาในที่นี้มีความหมายรวมถึง สภาพห้องเรียนที่ดี สะดวก เป็นสัดส่วน (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2521 : 111)

ในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สภาพแวดล้อมวิทยาลัย (College Environment) มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของมวลสมาชิก โดยเฉพาะนักศึกษาในวิทยาลัย นักอุดมศึกษาจึงได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับการศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัย เพราะความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมวิทยาลัยช่วยทำให้นักอุดมศึกษาเข้าใจธรรมชาติวิทยาลัยต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล อีกทั้งใช้เป็นข้อมูลสำคัญเพื่อวางแผนพัฒนาวิทยาลัยให้มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม

ผลการศึกษาของศูนย์วิจัยและพัฒนาในระดับอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาพบว่า นักศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีสติปัญญานั้น จะชวนชวนหาประสบการณ์ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และมักจะแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นต่อสถาบันเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร บรรยายภาคการเรียนการสอน คุณภาพ

ของผู้สอน วิธีสอนและความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน รวมทั้งการบริหารงานของสถาบัน การศึกษาสภาพแวดล้อมของสถาบันนั้นทำให้เห็นถึงการจัดการเรียนการศึกษายังมีประโยชน์ต่อสถาบันที่จะปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ การศึกษาสภาพแวดล้อมในสถาบันอุดมศึกษาวิธีหนึ่งคือ วิธีวัดภาพพจน์ของสถาบัน (The Image Approach) โดยอาศัยรายงานจากประสบการณ์ของผู้ที่อยู่ในสถาบันนั้นคือ คณาจารย์ผู้บริหารและนักศึกษา (รัตนากฤษกุลพานิชย์, 2537 : 20 - 21)

กิจกรรมศิลปศึกษาประเภทต่าง ๆ มีคุณค่าทางความรู้ เทคนิค ความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่น ตลอดจนสร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน ความมีใจกว้างยอมรับทั้งความคิดเห็น ยอมรับในคำติชม ยอมรับและชื่นชมกับความสำเร็จของผู้อื่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น พยายามหาทางแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง ความคิดเห็นของครูหัวหน้า ไม่เห็นคุณค่าผลงานของนักเรียน อันจะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนพยายามทำงานศิลปะให้ดียิ่งขึ้น ครูศิลปศึกษาไม่เห็นประโยชน์ของการประเมินผลความสำเร็จและพัฒนาการในการเรียนศิลปศึกษาและครูไม่มีการวางแผนการประเมินผลไว้อย่างแน่นอนและยังมีครูศิลปะส่วนใหญ่ยังคิดค่านิยมเก่าที่สอนเน้นการปฏิบัติงานทางฝีมือที่เลอเลิศ โดยไม่ได้คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน ผู้บริหารบางคนเห็นว่า วิชาศิลปศึกษาไม่มีความจำเป็นต่อชีวิตและสังคม ผู้บริหารขาดความคิดริเริ่มและริ่จินตนาการ ไม่เห็นคุณค่าประโยชน์ของสาขาวิชาศิลปศึกษา เท่าเทียมกับสาขาวิชาชีพอื่น ๆ ความสนใจที่จะสนับสนุนและให้ความเอาใจใส่อย่างแท้จริงก็มีน้อย ปัญหาสำคัญของผู้เรียน คือไม่มีพื้นฐานทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและทัศนคติต่อวิชาศิลปศึกษาของผู้เรียนไม่เห็นคุณค่า ประโยชน์ของศิลปศึกษาอย่างแท้จริง มีความเห็นว่าเป็นสาขาวิชาที่ไม่มีความสำคัญเท่าเทียมกับสาขาวิชาชีพอื่น ๆ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2525 : 8 - 14)

จากที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำก็ขึ้นอยู่กับ การมีสมรรถภาพที่ดีของครู ผู้เรียน ในเรื่องความรู้ความสามารถ มีเจตคติ มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความอดทน และความเสียสละ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

โรไมน์ (Romine, 1974 : 139 - 143) ได้ศึกษาบรรยากาศเกี่ยวกับการสอนที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยการสำรวจความคิดเห็นจากอาจารย์และนิสิตคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยโคโลราโด ผลปรากฏว่าบรรยากาศการสอนที่ดีจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพนั้น แบ่งออกได้เป็น 6 กลุ่มดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน เช่น ผู้สอนเป็นคนกระฉับกระเฉง มีความกระตือรือร้นสนใจในวิชาที่สอน และมีอารมณ์ขัน
2. ด้านการจัดและเตรียมการสอน เช่น เตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในวิชาที่เรียน รวมทั้งแนะนำหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ
3. ด้านผลการสอนที่ผู้เรียนได้รับ เช่น ผู้เรียนได้รับประโยชน์ตามสมควร ตามความตั้งใจจากผู้เรียนที่เลือกเรียนแต่ละวิชา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนไม่ใช่เป็นเพียงผู้ฟังเพียงอย่างเดียว

4. ด้านการเสนอเนื้อหา เช่น อธิบายชัดเจนให้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด

5. ด้านการประเมินผล การทำข้อมุลย้อนกลับ และการเสริมแรงทางการเรียน เช่น เมื่อมีการทำรายงานหรือการสอบ เมื่อตรวจเสร็จแล้ว ผู้สอนจะต้องรีบแจ้งผลให้ผู้เรียนรู้และมีการชี้แจงด้วยว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

6. ด้านการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม เช่น มีการจัดเวลาเพื่อสอนผู้เรียนเป็นกลุ่มพิเศษ

เบนน์ (Benn 1976 : 7228 - A) ได้วิจัย “A Comparison of the Ideal and Real College

Environment as Perceived by Entering Freshmen in an Oklahoma State University” โดยมีจุดประสงค์ของการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยในอุดมคติ กับสภาพแวดล้อมที่นักศึกษาได้รับจากการประสบการณ์จริง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษารัชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 1973 ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอคลาโฮมา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา Robert Pace’s College and University Environment Scales (CUES) โดยใช้วัด 2 ครั้ง ครั้งแรกในสัปดาห์แรกที่นักศึกษาเข้ามาเรียน ครั้งที่ 2 ตอนปลาย เทอมแรก แล้วนำ pre - test กับ post - test มาเปรียบเทียบกันโดยใช้ค่าร้อยละและการวิเคราะห์ความแปรปรวนกลุ่มประชากรแบ่งเป็นกลุ่มชายและหญิง อยู่ประจำและไปกลับอยู่ในเมืองและนอกเมืองโอคลาโฮมา ผิวขาวและผิวดำ

ผลการวิจัยปรากฏว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของนักศึกษาของประสบการณ์จริง มีผลในทางลบและมีความแตกต่างกันอย่างมากกับสภาพแวดล้อมในอุดมคติของนักศึกษา นักศึกษาต้องการให้มหาวิทยาลัยมีบรรยากาศทำทางวิชาการมากกว่าที่เป็นอยู่ นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองโอคลาโฮมาไม่พอใจในบรรยากาศของมหาวิทยาลัย มากกว่านักศึกษาที่มาจากรัฐอื่น ๆ นักศึกษาผิวดำมีความประทับใจในสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยมากกว่านักศึกษาผิวขาว

งานวิจัยภายในประเทศ

จากงานวิจัยของ กาญจนา บุญรมย์ (2524 : บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษาพบว่า การเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู ผู้เรียนขาดทักษะในด้านการค้นคว้าหาความรู้และผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน จึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายลักษณะเนื้อหาวิชาลักษณะการเรียนการสอน

รังสรรค์ หันสันเทียะ (2526 : 107) ได้ศึกษา “สภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูนครราชสีมาในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา” โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูนครราชสีมาตามทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่ และด้านการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร 72 คน อาจารย์ 79 คน และนักศึกษา 341 คน โดยใช้แบบสำรวจกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 60 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูนครราชสีมาในด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่ และด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารกับนักศึกษาและอาจารย์กับนักศึกษามีทัศนะแตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารกับอาจารย์มีทัศนะไม่แตกต่างกัน ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่และด้านการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

สมหวัง พิธิยานุวัตรและคณะ (2527 : 122) ทำการวิจัย “การศึกษาเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย” โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย 7 แห่ง กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 4,705 คน โดยใช้แบบสำรวจสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่สร้างขึ้นวัดสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย ตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม 5 ด้านคือ สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความประทับใจ มหาวิทยาลัย บรรยากาศ การเรียนการสอน ความสัมพันธ์กับเพื่อน บรรยากาศในการบริหารและอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคมีสภาพแวดล้อมดีกว่ามหาวิทยาลัยส่วนกลาง คะแนนสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างนิสิตมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์และกลุ่มตัวอย่างนิสิตมหาวิทยาลัยศิลปากร สัมพันธ์กับดั้มเฉลี่ยสะสมอย่างมีนัยสำคัญ

มงคล แก้วพวงงาม (2528 : 83) ได้วิจัยเรื่อง “คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชา ศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู” โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า กลุ่มประชากรได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ และครูประจำการในวิทยาลัย ครูที่เปิดสอนวิชาเอกศิลปศึกษา 10 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 491 คน ผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติทางด้านการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ของอาจารย์นั้นตามความคิดเห็นของ อาจารย์ข้อที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ อาจารย์ควรอธิบายหลักการในวิชาศิลปะให้แก่ผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ส่วนนักศึกษามีความเห็นที่เห็นว่า อาจารย์ควรจัดเทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ในการพัฒนาและฝึกอบรมอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในวิทยาลัย ควรเน้นในเรื่องการ พัฒนาลักษณะการสอนศิลปศึกษาให้อาจารย์มีความสามารถในการออกแบบโครงสร้างและพัฒนาหลักสูตร วิชาศิลปศึกษาไปใช้ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเทคนิควิธีสอนศิลปศึกษาอีกด้วย

วัชรินทร์ รุจิธอดิสัย (2530 : 73 - 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติต่อวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ครูศิลปศึกษา ได้เน้นการสอนเนื้อหาวิชาให้ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและความสัมพันธ์ของศิลปะกับชีวิตประจำวัน
2. ครูที่จบการศึกษามาทางศิลปะโดยตรงมักเน้นให้นักเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางศิลปะมากเกินไป ไม่พยายามส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
3. ครูควรกำหนดเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิด ทัศนคติที่ดีขึ้น
4. ครูศิลปศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาทางศิลปศึกษาโดยตรงจะขาดความรู้พื้นฐานทางศิลปะ และไม่สามารถจัดกิจกรรมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กได้อย่างเหมาะสม
5. นักเรียนชอบวิธีสอนแบบศึกษานอกสถานที่มากที่สุด และไม่ชอบวิธีสอนแบบบรรยาย
6. วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีการวัดผลและประเมินผลที่ยุ่งยาก เพราะเป็นวิชาที่มุ่งเน้นด้าน จิตใจ อารมณ์และความรู้สึกมากกว่าความรู้ ความจำ การกำหนด หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดและ ประเมินผลที่แน่นอนและเหมาะสมจึงทำได้ยาก

มธุรา จึงอยู่สุข (2531 : บทคัดย่อ) “การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาค

วิชาศิลปะ” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชา ศิลปะ 7 ด้าน คือ ด้านภาพพจน์ของภาควิชา ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการบริหารของภาค วิชาด้านหลักสูตร ด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะ ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา และ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะและนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 40 คน อาจารย์ จำนวน 70 คน และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา จำนวน 212 คน รวมทั้งสิ้น 322 คน ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 2 ตอน ประกอบด้วยแบบสอบถามแบบตรวจสอบ รายการ (Check List) และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 285 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.50 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า “ที”

ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษามีความคิดเห็นด้วยใน ระดับปานกลางเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการสอน ของอาจารย์ศิลปะ ที่ผู้บริหารมีความคิดเห็นด้วยมากและด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ศิลปะกับ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาที่ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นด้วยมาก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาพบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน อาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษามี ความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักสูตรและด้านการสอนของอาจารย์ศิลปะที่ความคิดเห็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ผู้บริหารและนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษามีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริหารของภาควิชาที่ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ปริศนา สมพงษ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาคุณสมบัติที่พึงประสงค์ด้านการ สอนของอาจารย์สอนวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิต” การวิจัยครั้งนี้มี ความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะของนิสิตในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขต ประสานมิตร และวิทยาเขตบางแสน วิทยาเขตมหาสารคามที่มีต่อคุณสมบัติที่พึงประสงค์ในการสอนของ อาจารย์สอนศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน การเตรียมการสอน วิธีสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลและการประเมินผล และบุคลิกภาพ โดยจำแนก นิสิตตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวุฒิสูงสุดก่อนเข้าศึกษาในระดับการศึกษามัธยมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 64 คน กลุ่มตัวอย่างนี้ใช้เลือกแบบเจาะจงตามจำนวนนิสิตที่มาเรียนในวันที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย ประึกษาผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับนิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 27 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความ เชื่อมั่นทางเครื่องมือซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการค้นพบสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. นิสิตวิทยาเขตประสานมิตร มีทัศนคติต่อคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์สอนศิลปศึกษาด้านบุคลิกภาพและด้านการเตรียมการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านวิธีสอน ด้านการวัดผลและการประเมินผลและด้านการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีทัศนคติที่พึงประสงค์ต่ออาจารย์ศิลปศึกษาด้านการเตรียมการสอนสามารถจัดการสอนภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาคทฤษฎีได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตที่มีวุฒิทางวิชาชีพครูและวุฒิอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นิสิตวิทยาเขตบางแสน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันและวุฒิต่างกันมีทัศนคติต่อคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์สอนศิลปศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นิสิตวิทยาเขตมหาสารคาม มีทัศนคติต่อคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์สอนศิลปศึกษาด้านบุคลิกภาพและด้านการเตรียมการสอนอยู่ในระดับมาก ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านการใช้สื่อการสอนและด้านวิธีสอนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและสูงมีทัศนคติต่อคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์สอนศิลปศึกษาด้านการใช้สื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และพบว่า นิสิตที่มีวุฒิทางวิชาชีพครูและวุฒิอื่น ๆ มีทัศนคติต่อคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์สอนศิลปศึกษาด้านการใช้สื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนิสิตที่มีวุฒิทางวิชาชีพครูมีทัศนคติที่พึงประสงค์ในระดับมากกว่านิสิตที่มีวุฒิทางวิชาชีพอื่น ๆ

4. โดยส่วนรวมนิสิตทั้งสามวิทยาเขต มีทัศนคติที่พึงประสงค์ต่ออาจารย์สอนศิลปศึกษาด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก ด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดผลและการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามสถานภาพนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันและวุฒิต่างกันพบว่า นิสิตมีทัศนคติที่พึงประสงค์ต่อการสอนของอาจารย์ศิลปศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บรรลือ ขอรวมเดช (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ในด้านการวางแผนการสอน การดำเนินการสอน วิธีการสอน การประเมินผลและเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ ที่เนื่องมาจากผู้เรียน ผู้สอน การบริหารหลักสูตร สถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยอาจารย์สอนวิชาศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร รวม 11 เขต จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบประเมินค่า แบบปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัญหาการสอนศิลปะ ปฏิบัติโดยส่วนรวมมีปัญหาปานกลาง ข้อปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปัญหาที่เนื่องมาจากสถานที่ และวัสดุ อุปกรณ์ ไม่เพียงพอกับความต้องการและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดหรือไม่ค่อยเป็นปัญหา คือ ผู้สอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่งคือ สถาบันราชภัฏสกลนคร อุดรธานี มหาสารคาม และเลย และสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่งคือ จันทบุรีและสวนสุนันทา ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ศึกษารวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานในการวิจัยโดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือและรัตนโกสินทร์และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนระดับประถม และมัธยมศึกษาในเขตอีสานเหนือและเขตรัตนโกสินทร์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา ตลอดจนศึกษาผลงานวิจัยและเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 กลุ่มคือ

1. ผู้บริหารสถาบันราชภัฏ ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดี
2. อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ
3. นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2542 ในสถาบันราชภัฏ
4. หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเขตอีสานเหนือและรัตนโกสินทร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้การสุ่มแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง ๆ ละ 5 คน รวม 20 คน
กลุ่มผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่ง ๆ ละ 5 คน รวม 10 คน
2. กลุ่มอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง ๆ ละ 5 คน รวม 20 คน
กลุ่มอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่ง ๆ ละ 5 คน รวม 10 คน
3. กลุ่มนักศึกษา สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ วิชาเอกศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 4 ระดับปริญญาตรี 4

แห่ง ๆ ละ 30 คน รวม 120 คน

กลุ่มนักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ วิชาเอกศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 4 ระดับปริญญาตรี 2 แห่ง ๆ ละ 30 คน รวม 60 คน

4. กลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในเขตอีสานเหนือ ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา 20 คน

กลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในเขตรัตนโกสินทร์ ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา 20 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจรายการ (check list) และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหาร ด้านการสอนศิลปศึกษา ด้านการเรียนศิลปศึกษา ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนศิลปศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open - ended)

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้างานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นผู้บริหาร อาจารย์ที่สอนศิลปศึกษา นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่ง และสำรวจความคิดเห็นผู้บริหาร อาจารย์ที่สอนศิลปศึกษา นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่ง หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยอาศัยข้อมูลจากผลของการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในเขตอีสานเหนือและเขตรัตนโกสินทร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ ด้านบริหาร โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา การสอนศิลปศึกษา การเรียนศิลปศึกษา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา และสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

3. การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านการสร้างแบบสอบถามและผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา คือ รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ หัวหน้าภาควิชาออกแบบทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชาว์ อินโย หัวหน้าศูนย์วิจัยและวัดผล สถาบันราชภัฏเลย และรองศาสตราจารย์อิทธิพร ธงอินเนตร หัวหน้าภาควิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตรวจสอบเพื่อให้แบบสอบถามถูกต้องตามหลักการสร้างแบบสอบถามและเนื้อหา มีความครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มประชากรจากผู้บริหาร 5 คน อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา 5 คน นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 4 , 10 คน และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา 10 คนรวม 30 คน

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้แล้วมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.89 ซึ่งเป็นการวัดความสอดคล้องภายใน โดยมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

α คือค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n คือจำนวนข้อของเครื่องมือวัด

S_i^2 คือคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_t^2 คือความแปรปรวนของคะแนนของเครื่องมือทั้งฉบับ

4. การสร้างเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

- นำผลการทดลองใช้แบบสอบถามและค่าความเชื่อมั่นมาสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มประชากรของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ไปยังสถาบันราชภัฏที่เกี่ยวข้องทั้ง 6 แห่ง
2. ผู้วิจัยจัดส่งข้อมูลไปยังสถาบันราชภัฏแต่ละแห่งด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมด้วยตนเองดังนี้
 - สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ
 - สถาบันราชภัฏเลย ผู้บริหาร 5 ชุด อาจารย์ 5 ชุด นักศึกษา 30 ชุด

- สถาบันราชภัฏอุดรธานี ผู้บริหาร 5 ชุด อาจารย์ 5 ชุด นักศึกษา 30 ชุด
- สถาบันราชภัฏสกลนคร ผู้บริหาร 5 ชุด อาจารย์ 5 ชุด นักศึกษา 30 ชุด
- สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ผู้บริหาร 5 ชุด อาจารย์ 5 ชุด นักศึกษา 30 ชุด
- หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเขตอีสานเหนือ 20 ชุด

ชุด

รวมผู้บริหาร 20 ชุด อาจารย์ 20 ชุด นักศึกษา 120 ชุด

หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา 20 ชุด

สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์

- สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ผู้บริหาร 5 ชุด อาจารย์ 5 ชุด นักศึกษา 30 ชุด
- สถาบันราชภัฏจันทรเกษม ผู้บริหาร 5 ชุด อาจารย์ 5 ชุด นักศึกษา 30 ชุด
- หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเขตรัตนโกสินทร์

20 ชุด

รวมผู้บริหาร 10 ชุด อาจารย์ 10 ชุด นักศึกษา 60 ชุด

หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา 20 ชุด

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ค่าสถิติจากข้อมูลที่ได้รับรวมได้ และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ของคำตอบและวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนประชากร}} \times 100$$

2. ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 กำหนดคะแนนให้กับการตอบแต่ละข้อ คือ

ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้ 5 คะแนน
ตอบเห็นด้วย	ได้ 4 คะแนน
ตอบไม่แน่ใจ	ได้ 3 คะแนน
ตอบไม่เห็นด้วย	ได้ 2 คะแนน
ตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ได้ 1 คะแนน

2.2 นำคะแนนที่ได้มาหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อและรวมเป็นรายด้าน โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{\sum f}$$

(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 73 - 74)

$\bar{x}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum fx$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของความถี่คูณคะแนน

$\sum f$ แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

และในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายความว่า เห็นด้วยมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายความว่า เห็นด้วยมาก

2.50 - 3.49 หมายความว่า เห็นด้วยปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายความว่า เห็นด้วยน้อย

1.00 - 1.49 หมายความว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N - 1)}}$$

(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 79)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ แทน ผลรวมคะแนนทั้ง N จำนวน

$\sum fx^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองทั้ง N จำนวน

N แทน จำนวนประชากร

2.3 กรณีการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้ค่าสถิติ t - test ดังนี้

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) s_1^2 + (n_2 - 1) s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 101)

เมื่อ $\bar{x}_1$ $\bar{x}_2$ คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

s_1^2 s_2^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 n_2 คือ จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2.4 กรณีการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้ค่าสถิติ F - test ดังนี้

$$F = \frac{Ms_b}{Ms_w}$$

(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 113)

เมื่อ F คือ ค่าการแจกแจงของ F

Ms_b คือ ความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม

Ms_w คือ ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อทดสอบค่าสถิติ F แล้ว พบว่า อย่างน้อยค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่มนี้ แตกต่างจากกลุ่มอื่น จะทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ Newman - Keuls

3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุป และนำเสนอดังต่อไปนี้

3.1 ตอนที่ 1 เสนอข้อมูลด้านสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรูปตารางประกอบความเรียง

3.2 ตอนที่ 2 เสนอข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา ที่เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ในรูปตารางประกอบความเรียง

3.3 ตอนที่ 3 เสนอข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาและหัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษาระหว่างสถาบันราชภัฏอีสานเหนือกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ ในรูปตารางประกอบความเรียง

3.4 ตอนที่ 4 เสนอข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ในรูปความเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	=	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	=	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	=	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	=	แทน ค่าอัตราส่วนวิกฤติของการแจกแจงแบบที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง จากตาราง 1 - 4

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 5 ด้านคือ ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ด้านการสอนศิลปศึกษา ด้านการเรียนศิลปศึกษา ด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยี การเรียนการสอนศิลปศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยแยกวิเคราะห์เป็นกลุ่ม 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา

โดยให้คะแนนความคิดเห็นตามที่กำหนดไว้ นำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง จากตาราง 5 - 76

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาระหว่างสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดยแยกวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นกลุ่มคือ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา โดยใช้ค่าอัตราส่วนวิกฤติของการแจกแจงแบบที แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง จากตาราง 77 - 100

ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา 5 ด้าน โดยสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นำเสนอในรูปความเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย จากตาราง 101 - 108

แบบสอบถามที่ส่งไป 280 ชุด ได้รับกลับมา 256 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.50 แยกเป็นกลุ่มนักศึกษา สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 94 คน คิดเป็นร้อยละ 65.7 นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 49 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 กลุ่มอาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 อาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 กลุ่มผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7

ผู้บริหารในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 กลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขต
สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 หัวหน้าภาคศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏ-
รัตนโกสินทร์ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ตารางสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (จากตาราง 1 - 4)

ตาราง 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถาบันที่สังกัด		
สถาบันราชภัฏอุดรธานี	30	21
สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	29	20.2
สถาบันราชภัฏสกลนคร	24	16.8
สถาบันราชภัฏเลย	20	14
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม	20	14
สถาบันราชภัฏจันทรเกษม	20	14
รวม	143	100
2. แยกเป็นสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ - รัตนโกสินทร์		
อีสานเหนือ	94	65.7
รัตนโกสินทร์	49	34.4
รวม	143	100
3. เพศ		
ชาย	63	44.1
หญิง	80	55.9
รวม	143	100

จากตาราง 1 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏอุดรธานี
มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21 รองลงมาตามลำดับคือ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา คิดเป็นร้อยละ 20.2
สถาบันราชภัฏสกลนคร คิดเป็นร้อยละ 16.8 ส่วนสถาบันราชภัฏเลย มหาสารคามและจันทรเกษม มี
จำนวนนักศึกษาเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 14 เท่ากัน

ผู้ตอบแบบสอบถามแยกเป็นสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ คิดเป็นร้อยละ 65.7 และสถาบัน
ราชภัฏรัตนโกสินทร์ คิดเป็นร้อยละ 34.5

ผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามเพศเป็นนักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย คิดเป็นร้อยละ
55.9 และ ร้อยละ 44.1

ตาราง 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างอาจารย์

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถาบันที่สังกัด		
สถาบันราชภัฏเลย	6	15.4
สถาบันราชภัฏอุดรธานี	6	15.4
สถาบันราชภัฏสกลนคร	4	10.2
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม	8	20.5
สถาบันราชภัฏจันทรเกษม	6	15.4
สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	9	23.1
รวม	39	100
2. แยกเป็นสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ - รัตนโกสินทร์		
สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	24	61.5
สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	15	38.5
รวม	39	100
3. เพศ		
ชาย	29	74.4
หญิง	10	25.6
รวม	39	100
4. ประสบการณ์ทำงาน		
1 - 5 ปี	14	35.9
6 - 10 ปี	2	5.1
11 - 15 ปี	9	23.7
16 - 20 ปี	4	10.3
21 ปีขึ้นไป	10	25.0
รวม	39	100
5. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	26	66.7
ปริญญาโท	13	33.3
ปริญญาเอก	-	-
อื่น ๆ	-	-
รวม	39	100

จากตาราง 2 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีสถาบันราชภัฏสวนสุนันทามีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาคือ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม คิดเป็นร้อยละ 15.4 ส่วนสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.5 รองลงมาตามลำดับ สถาบันราชภัฏเลยและอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 15.4 สถาบันราชภัฏ-สกลนคร คิดเป็นร้อยละ 10.2

ผู้ตอบแบบสอบถามแยกเป็นสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ - รัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ คิดเป็นร้อยละ 61.5 และสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ คิดเป็นร้อยละ 38.5

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 74.4 และเป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 25.6

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมาตามลำดับคือ ประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25 ประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.7 ประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.3 และประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.1

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.7 และจบปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 33.3

ตาราง 3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถาบันที่สังกัด		
สถาบันราชภัฏเลย	6	16.7
สถาบันราชภัฏอุดรธานี	6	16.7
สถาบันราชภัฏสกลนคร	6	16.7
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม	6	16.7
สถาบันราชภัฏจันทรเกษม	6	16.7
สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	6	16.7
รวม	36	100
2. แยกเป็นสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ - รัตนโกสินทร์		
สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	24	66.7
สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	12	33.3
รวม	36	100
3. เพศ		
ชาย	27	79.4
เพศ	9	20.6
รวม	36	100
4. ตำแหน่ง		
อธิการ	3	8.3
รองอธิการ	23	63.9
คณบดี	6	16.7
อื่น ๆ	4	11.1
รวม	36	100
5. ประสบการณ์ในการบริหาร		
1 - 5 ปี	5	13.9
6 - 10 ปี	5	13.9
11 - 15 ปี	8	22.2
16 - 20 ปี	18	50.0
รวม	36	100
6. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	1	2.8
ปริญญาโท	30	83.3
ปริญญาเอก	5	13.9
รวม	36	100

จากตาราง 3 ผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้บริหารจากสถาบันราชภัฏเลย สถาบันราชภัฏอุดรธานี สถาบันราชภัฏสกลนคร สถาบันราชภัฏมหาสารคาม สถาบันราชภัฏจันทรเกษมและสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา คิดเป็นร้อยละ 16.7 เท่ากันทุกสถาบัน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ คิดเป็นร้อยละ 66.7 และอยู่ในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ คิดเป็นร้อยละ 33.3

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 79.4 และเป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 20.6

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นรองอธิการบดี คิดเป็นร้อยละ 63.9 รองลงมาตำแหน่งคณบดี คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตำแหน่งอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 11.1 และตำแหน่งอธิการบดี คิดเป็นร้อยละ 8.3

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหาร ระหว่าง 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา มีประสบการณ์ในการบริหารระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.2 มีประสบการณ์ในการบริหารระหว่าง 1 - 5 ปี และ 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.9 เท่ากัน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมา มีวุฒิปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 13.9 และวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.8

ตาราง 4 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างกลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานที่ทำงาน		
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	33	89.2
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	5	10.8
รวม	38	100
2. แยกเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่อยู่ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ - รัตนโกสินทร์		
อยู่ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	18	47.4
อยู่ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	20	52.6
รวม	38	100
3. เพศ		
ชาย	19	50.0
หญิง	19	50.0
รวม	38	100
4. ตำแหน่ง		
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา	25	67.6
ครู / อาจารย์สอนศิลปศึกษา	13	32.4
รวม	38	100
5. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1 - 5 ปี	2	5.3
6 - 10 ปี	4	10.5
11 - 15 ปี	14	36.8
16 ปีขึ้นไป	18	47.4
รวม	38	100
6. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	32	84.2
ปริญญาโท	5	13.2
ปริญญาเอก	1	2.6
รวม	38	100

ตาราง 4 ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่วนใหญ่ทำงานในโรงเรียนระดับมัธยม คิดเป็นร้อยละ 89.2 และทำงานในโรงเรียนระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 10.8

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในเขตรับผิดชอบของสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ คิดเป็นร้อยละ 52.6 และอยู่ในเขตรับผิดชอบของสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ คิดเป็นร้อยละ 47.4

ผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตามเพศชายและหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.0 เท่ากัน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67.6 และตำแหน่งครู / อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.4

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 47.4 ระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.8 ระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.5 และระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.3

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมา วุฒิปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 13.2 และวุฒิอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตอนที่ 2 ตารางแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัญหาการเรียนรู้การสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ (จากตารางที่ 5 - 76)

ตาราง 5 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เคย	อยู่ขณะนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทบุรีเกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่าทราบเป้าหมายของการศึกษานในหลักสูตรโปรแกรมศิลปศึกษาเพียงใด.....	3.55	3.33	3.42	3.45	4.10	3.76	3.59	.75	มาก
2	นักศึกษาคิดว่าหลักสูตรและการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในโปรแกรมวิชามีความเหมาะสมเพียงใด.....	3.30	3.27	3.08	3.45	3.95	3.21	3.35	.81	ปานกลาง
3	นักศึกษาคิดว่าได้รับทราบรายละเอียดของหลักสูตรการศึกษาในโปรแกรมศิลปศึกษาของสถาบันแห่งนี้เพียงใด.....	3.25	3.13	3.08	3.30	3.90	3.07	3.26	.82	ปานกลาง
4	สถาบันฯ สนับสนุนส่งเสริมนักศึกษาให้เข้าร่วมในกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประสบการณ์และศักยภาพเพียงใด.....	3.00	3.19	3.08	3.25	3.70	2.85	3.16	1.01	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ					สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทบุรี	สวนสุนันทา				
5	การจัดหาแหล่งทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่ยากจนและขาดแคลนของสถาบันฯ มีความเพียงพอเพียงใด.....	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
		2.85	2.96	3.25	2.20	3.10	3.03	2.92	.99	ปานกลาง	
6	นักศึกษาทราบประวัติและชื่อเสียงของสถาบันฯ ตลอดจนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่สมัครสอบเข้ามาเรียนเพียงใด.....	3.25	3.20	2.75	3.10	3.15	2.93	3.06	.83	ปานกลาง	
		3.10	2.77	2.83	3.05	2.95	2.93	2.92	.86	ปานกลาง	
7	การให้บริการด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมของสถาบันฯ แก่นักศึกษามีความสะดวกรวดเร็วเหมาะสมเพียงใด.....	3.19	3.17	3.07	3.11	3.55	3.12	3.19	.57	ปานกลาง	

จากตาราง 5 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านบริหารโปรแกรมศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ชื่อผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษารายว่าเป็นนายของการศึกษาในหลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.59$) ส่วนน้อยอื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 6 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอน
ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่าอาจารย์เอาใจใส่และรับผิดชอบต่อการสอนเพียงใด.....	3.55	3.30	3.08	4.05	3.60	3.45	3.48	.89	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่าอาจารย์ได้แนะนำและแก้ปัญหาในการเรียนการสอนแก่นักศึกษาเพียงใด.....	3.55	3.33	3.38	4.10	3.60	3.29	3.51	.84	มาก
3	นักศึกษาคิดว่าอาจารย์มีความรู้ความสามารถนำศรัทธาเชื่อถือเพียงใด.....	3.85	3.86	3.67	4.20	4.11	3.69	3.87	.76	มาก
4	นักศึกษาคิดว่าอาจารย์ได้ใช้สื่อการสอนมีขั้นตอนการสอนเหมาะสมเพียงใด.....	3.40	3.07	3.21	3.65	3.50	2.86	3.24	.83	ปานกลาง
5	นักศึกษาคิดว่าอาจารย์มีความรู้ด้านเทคนิคการตำราและสร้างสื่อการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ในการสอนเพียงใด.....	3.25	3.13	3.13	3.70	3.25	3.25	3.27	.91	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ					สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จังหวัดเกษม	สวนสุนันทา				
6	นักศึกษาคิดว่าอาจารย์วัดผลและประเมินผลการเรียนของนักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ยุติธรรมเพียงใด.....	3.15	3.31	3.00	3.70	3.65	3.17	3.31	.89	ปานกลาง	
7	นักศึกษาคิดว่าอาจารย์ได้สร้างเสริมผลงานทางศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคมเพียงใด.....	3.75	3.40	3.46	3.70	3.55	3.66	3.57	.85	มาก	
8	นักศึกษาคิดว่าอาจารย์ได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และศักยภาพให้นักศึกษาเพียงใด.....	3.15	3.33	3.38	3.50	3.00	3.00	3.22	.92	ปานกลาง	
	รวม	3.46	3.36	3.29	3.83	3.55	3.29	3.44	.66	ปานกลาง	

จากตาราง 6 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปะในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณารายละเอียดข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ได้แนะนำและแก้ปัญหาในการเรียนการสอนแก่นักศึกษา ($\bar{X} = 3.51$) อาจารย์มีความรู้ความสามารถนำศรัทธาเชื่อถือ ($\bar{X} = 3.87$) และอาจารย์ได้สร้างเสริมผลงานทางศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ($\bar{X} = 3.57$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 7 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรำไพพรรณีและสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียน
ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี					รวม		ความหมาย	
		เลข	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา			S.D.
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1	นักศึกษาคิดว่าการปฐมนิเทศเกี่ยวกับการเรียนในโปรแกรมวิชาก่อนเริ่มการเรียนการสอนมีความชัดเจน	3.15	3.10	3.42	3.25	3.75	3.00	3.25	.90	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่าตนเองมีความพร้อมในการเรียนการสอน	2.65	2.93	2.87	2.80	3.85	3.54	3.11	.90	ปานกลาง
3	นักศึกษาคิดว่าตนเองมีความรับผิดชอบและความตั้งใจในการเรียนเพียงพอ	3.30	3.21	3.42	3.80	3.95	3.68	3.54	.78	มาก
4	นักศึกษาคิดว่ามีโอกาสได้แสดงออกด้านความคิดอิสระเพียงพอ	3.10	3.41	3.17	3.75	3.85	3.57	3.47	.91	ปานกลาง
5	นักศึกษาคิดว่า มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานศิลปะอย่างต่อเนื่องเพียงพอ	3.20	3.17	3.04	4.00	3.60	3.43	3.38	.88	ปานกลาง
6	นักศึกษาคิดว่ามีโอกาสได้จัดการแสดงผลงานศิลปะในงานนิทรรศการต่าง ๆ เพียงพอ	3.40	2.67	3.04	2.75	3.10	2.79	2.93	.93	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	สัณทรภักษม	สวนสุนันทา		S.D.	
7	นักศึกษาคิดว่าได้มีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์และประเมินผลงานร่วมกับอาจารย์เพียงใด.....	2.70	2.87	2.42	2.95	2.80	2.66	2.73	1.00	ปานกลาง
8	นักศึกษามีโอกาสแสดงความรู้ประกอบการเพิ่มเติมนอกจากแหล่งข้อมูล เช่น หอสมุดและนิตยสารต่าง ๆ เพียงใด.....	3.65	3.17	3.63	3.40	3.65	3.66	3.51	.91	มาก
9	นักศึกษาคิดว่าจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในโปรแกรมวิชาไปประกอบอาชีพได้เพียงใด.....	3.60	3.13	3.29	4.35	4.05	3.45	3.59	.87	มาก
	รวม	3.19	3.11	3.12	3.45	3.62	3.33	3.29	.55	ปานกลาง

จากตาราง 7 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านการเรียนศิลปศึกษา ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีความรู้เป็นอย่างดีขอและตั้งใจในการเรียน ($\bar{X} = 3.54$) นักศึกษามีโอกาสแสดงความรู้ประกอบการเพิ่มเติมนอกจากแหล่งข้อมูล เช่น หอสมุดและนิตยสารต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.51$) และนักศึกษจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาไปประกอบอาชีพได้ ($\bar{X} = 3.59$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกเหนือผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 8 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี				สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี		รวม		ความหมาย	
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา				
1	นักศึกษาคิดว่า สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับประกอบการเรียนการสอนมีเพียงพอต่อความต้องการและความจำเป็นของนักศึกษาเพียงใด.....	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	ปานกลาง	
		3.05	2.67	2.71	3.25	3.70	3.14	3.05			1.11
		3.05	2.67	2.71	3.25	3.70	3.14	3.05			1.11
2	นักศึกษาคิดว่า บริการด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในทางใช้ประกอบการสอนมีความเพียงพอเพียงใด.....	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	ปานกลาง	
		3.15	2.63	2.58	3.30	3.45	2.83	2.94			.97
		3.15	2.63	2.58	3.30	3.45	2.83	2.94			.97
3	นักศึกษาคิดว่าสามารถนำวัสดุอุปกรณ์ที่มีของมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนเพียงใด.....	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	ปานกลาง	
		3.60	3.03	3.04	3.90	3.77	3.10	3.35			.92
		3.60	3.03	3.04	3.90	3.77	3.10	3.35			.92
	รวม	3.27	2.78	2.78	3.48	3.63	3.02	3.11	.81	ปานกลาง	

จากตาราง 8 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบริการด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับ

ปานกลาง

ตาราง 9 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรำไพพรรณีและสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อม
การเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี					รวม		ความหมาย	
		เฉลี่ย	สุราษฎร์ธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จังหวัดชุมพร	สวนสุนันทา			
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.		
1	นักศึกษาคิดว่าอาคารสถานที่มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงามและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน เหมาะสมเพียงใด.....	2.95	3.10	3.54	3.25	3.10	2.93	3.14	1.09	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่าภาควิชาที่มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ระหว่างอาจารย์ นักศึกษาและเจ้าหน้าที่เพียงใด.....	3.50	3.60	3.21	4.15	3.65	3.17	3.52	.93	มาก
3	นักศึกษาคิดว่าการอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านการดูแลและด้านบริการเพื่อให้แก่นักศึกษามีความ เหมาะสมเพียงใด.....	3.10	3.00	3.08	3.20	3.45	2.82	3.09	.79	ปานกลาง
4	นักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเข้ามาเป็นสมาชิก ของภาควิชา/โปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเพียงใด.....	4.05	3.72	3.46	4.25	4.15	3.69	3.85	1.01	มาก
5	นักศึกษาคิดว่าภาควิชาควรมีอาคารสถานที่สำหรับการ เรียนการสอนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวน นักศึกษาเพียงใด.....	2.55	2.73	3.87	3.10	3.10	2.38	2.93	1.12	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
6	นักศึกษาคิดว่าตนเองได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและวินัยของสถาบันฯ เพียงใด.....	3.70	3.60	3.79	3.70	3.75	3.48	3.66	.74	มาก
7	นักศึกษาปรับตัวให้เข้ากับสังคมในสถาบันฯ และมีความสุขในการเรียนเพียงใด.....	3.70	3.63	3.58	3.75	3.95	3.68	3.70	.76	มาก
8	นักศึกษาคิดว่ามีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมภายในสถาบันฯ มากน้อยเพียงใด.....	3.30	2.97	3.42	3.70	3.10	2.90	3.20	.88	ปานกลาง
รวม		3.36	3.29	3.49	3.64	3.53	3.11	3.38	.61	ปานกลาง

จากตาราง 9 เมื่อพิจารณาจากผลรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 3.52$) ความภาคภูมิใจในการที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกของโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.68$) นักศึกษาได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและวินัยของสถาบันฯ ($\bar{X} = 3.66$) และนักศึกษาก็ปรับตัวเข้ากับสังคมในสถาบันฯ และมีความสุขในการเรียน ($\bar{X} = 3.70$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 10 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหา รวมทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี					สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับ	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา				
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการบริหารโครงการมหาวิทยาลัย.....	3.19	3.17	3.07	3.11	3.55	3.12	3.19	.57	ปานกลาง	
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.46	3.36	3.29	3.83	3.55	3.29	3.44	.66	ปานกลาง	
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	3.19	3.11	3.12	3.45	3.62	3.33	3.29	.55	ปานกลาง	
4	ด้านสื่อมวลชนและระบบเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.27	2.78	2.78	3.48	3.63	3.02	3.11	.81	ปานกลาง	
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.36	3.29	3.49	3.64	3.53	3.11	3.38	.61	ปานกลาง	
	รวม	3.30	3.24	3.19	3.51	3.59	3.25	3.34	.50	ปานกลาง	

จากตาราง 10 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาสรุป 5 ด้านทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 11 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
		จันทร์เกษม	สวนสุนันทา	รวม	S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่าทราบเป้าหมายของการศึกษาในหลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเพียงพอ	4.10	3.76	3.90	.62	มาก
2	นักศึกษาคิดว่า หลักสูตรและการตอบคัดเลือกเข้าเรียนในโปรแกรมวิชามีความเหมาะสมเพียงพอ	3.95	3.21	3.51	.84	มาก
3	นักศึกษาคิดว่า ได้รับทราบรายละเอียดของหลักสูตรการศึกษาในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันแห่งนี้เพียงพอ	3.90	3.07	3.41	.93	ปานกลาง
4	สถาบันฯ สนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาให้เข้าร่วมในกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประสบการณ์และศักยภาพเพียงพอ	3.70	2.85	3.21	1.04	ปานกลาง
5	การจัดหาแหล่งทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่ยากจนและขาดแคลนของสถาบันฯ มีความเพียงพอเพียงพอ	3.10	3.03	3.06	.97	ปานกลาง
6	นักศึกษาทราบประวัติและชื่อเสียงของสถาบันฯ ตลอดจนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่สมัครสอบเข้ามาเรียนเพียงพอ	3.15	2.93	3.02	.83	ปานกลาง
7	การให้บริการต่างต่าง ๆ โดยภาพรวมของสถาบันฯ แก่ นักศึกษามีความสะดวกรวดเร็วเหมาะสมเพียงพอ	2.95	2.93	2.94	.94	ปานกลาง
	รวม	3.55	3.12	3.30	.63	ปานกลาง

จากตาราง 11 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตอบปัญหา ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษากลับมาเป็นมหาวิทยาลัยในการศึกษาในหลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.90$) หลักสูตรและการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษามีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.51$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 12 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
		จำแนกเพศ	ส่วนสูงม.ท.	รวม	S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์เอาใจใส่และรับผิดชอบต่อการสอนเพียงใด.....	3.60	3.45	3.51	.87	มาก
2	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้แนะนำและแก้ปัญหาในการเรียนการสอนแก่นักศึกษาเพียงใด.....	3.60	3.29	3.42	.90	ปานกลาง
3	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์มีความรู้ความสามารถทางสาขาที่เกี่ยวข้องเพียงใด.....	4.11	3.69	3.85	.87	มาก
4	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้ใช้สื่อการสอนมีขั้นตอนการสอนเหมาะสมเพียงใด.....	3.50	2.86	3.12	.88	ปานกลาง
5	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ศึกษาค้นคว้า ผลิตภัณฑ์สาร ตำรา และสร้างสื่อการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ในการสอนเพียงใด.....	3.25	3.25	3.25	.86	ปานกลาง
6	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์จัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมีหลักการที่ยุติธรรมเพียงใด.....	3.65	3.17	3.37	.97	ปานกลาง
7	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้สร้างผลงานทางศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคมเพียงใด.....	3.55	3.66	3.61	.89	มาก
8	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และศักยภาพให้แก่นักศึกษาเพียงใด.....	3.00	3.00	3.00	.91	ปานกลาง
รวม		3.55	3.29	3.39	.72	ปานกลาง

จากตาราง 12 เมื่อพิจารณาจากผลรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณาจากข้อจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์เอาใจใส่และรับผิดชอบต่อการสอน ($\bar{X} = 3.51$) อาจารย์มีความรู้ความสามารถทางสาขาที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.85$) อาจารย์มีผลงานทางศิลปะ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม ($\bar{X} = 3.61$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 13 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	รวม	
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่า การประชุมพิเศษเกี่ยวกับการเรียนในโปรแกรมวิชาที่อนเริ่มการเรียนการสอนมีความชัดเจน.....	3.75	3.00	3.31	.94	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่า ตนเองมีความพร้อมในการเรียน การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนเพียงใด.....	3.85	3.54	3.67	.81	มาก
3	นักศึกษาคิดว่า ตนเองมีความรับผิดชอบและความตั้งใจในการเรียนเพียงใด.....	3.95	3.66	3.78	.71	มาก
4	นักศึกษาคิดว่า มีโอกาสได้แสดงออกด้านความคิดอิสระเพียงใด.....	3.85	3.57	3.69	.80	มาก
5	นักศึกษาคิดว่า มีโอกาสได้ปฏิบัติงานศิลปะอย่างต่อเนืองเพียงใด.....	3.60	3.43	3.50	.90	ปานกลาง
6	นักศึกษาคิดว่า มีโอกาสได้จัดการแสดงผลงานศิลปะในงานนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....	3.10	2.79	2.92	1.00	ปานกลาง
7	นักศึกษาคิดว่า ได้มีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานร่วมกับอาจารย์เพียงใด.....	2.80	2.66	2.71	.96	ปานกลาง
8	นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูล เช่น หอสมุด และนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....	3.65	3.66	3.66	.97	มาก
9	นักศึกษาคิดว่า จะสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในโปรแกรมวิชาไปประกอบอาชีพได้เพียงใด.....	4.05	3.45	3.69	.92	มาก
	รวม	3.62	3.33	3.46	.53	ปานกลาง

จากตาราง 13 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อข้อปัญหา ด้านการเขียนนิลปสีบบน ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณา
 รายละเอียดเห็นว่า ผู้ที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนการจดหน่วยสอปรกณในการเรียน ($\bar{X} = 3.67$) นักศึกษามีความ-
 รับผิดชอบและความตั้งใจในการเรียน ($\bar{X} = 3.78$) นักศึกษามีโอกาสได้แสดงออกด้านความคิดอย่างอิสระ ($\bar{X} = 3.69$) นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจาก
 แหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ และนิมิตหรือการต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.65$) นักศึกษามีความสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนไปประกอบวิชาชีพไปใช้ประโยชน์ของตนเองและสังคม
 ($\bar{X} = 3.69$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับกลาง

ตาราง 14 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน
ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
		จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน	ส่วนเบี่ยงเบน	ส่วนเบี่ยงเบน	
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่า สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี สำหรับประกอบการเรียนการสอนมีเพียงพอ แต่ความต้องการและความจำเป็นของนักศึกษาเพียงใด.....	3.70	3.14	3.37	1.01	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่า บริการด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการประกอบการเรียน มีความเพียงพอเพียงใด.....	3.45	2.83	3.08	.93	ปานกลาง
3	นักศึกษาคิดว่า สามารถนำวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนเพียงใด.....	3.77	3.10	3.37	1.05	ปานกลาง
รวม		3.63	3.02	3.27	.83	ปานกลาง

จากตาราง 14 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา ทั้งภาพรวมและป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 15 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	รวม	S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่าอาคารสถานที่มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงามและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเหมาะสมเพียงใด.....	3.10	2.93	3.00	1.15	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่า ภาควิชาที่มีมนุษย์สัมพันธ์ดีต่อกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษาและเจ้าหน้าที่เพียงใด.....	3.65	3.17	3.37	.95	ปานกลาง
3	นักศึกษาคิดว่า การอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านธุรการและด้านบริการสื่อให้แก่ นักศึกษามีความเหมาะสมเพียงใด.....	3.45	2.82	3.08	1.01	ปานกลาง
4	นักศึกษาที่มีความภาคภูมิใจในการเข้ามาเป็นสมาชิกของภาควิชา/โปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเพียงใด.....	4.15	3.69	3.88	1.15	มาก
5	นักศึกษาคิดว่า ภาควิชามีอาคารสถานที่ สำหรับจัดการเรียนการสอนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	3.10	2.38	2.67	1.14	ปานกลาง
6	นักศึกษาคิดว่า ตนเองได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและวินัยของสถาบันฯ เพียงใด.....	3.75	3.48	3.59	.67	มาก
7	นักศึกษาปรับตัวให้เข้ากับสังคมในสถาบันฯ และมีความสุขในการเรียนเพียงใด.....	3.95	3.66	3.78	.74	มาก
8	นักศึกษาคิดว่า มีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมภายในสถาบันฯ มากน้อยเพียงใด.....	3.10	2.90	2.98	.78	ปานกลาง
รวม		3.53	3.11	3.29	.69	ปานกลาง

จากตาราง 15 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตอบปัญหาด้านสภาพแวดล้อมจัดการเรียนการสอนศิลป์ศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ชื่อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีศรัทธาในทางเข้ามาเป็นสมาชิกของภาควิชา/โปรแกรมวิชา ศิลปศึกษาเพียงใด ($\bar{X} = 3.88$) นักศึกษาได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและวินัยของสถาบัน ($\bar{X} = 3.59$) นักศึกษาปรับตัวให้เข้ากับสังคมในสถาบันฯ และมีความสุขในการเรียน ($\bar{X} = 3.78$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 16 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาารวมทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
		จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน	รวม	S.D.	
1	ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	3.55	3.12	3.30	.63	ปานกลาง
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.55	3.29	3.39	.72	ปานกลาง
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	3.62	3.33	3.46	.53	ปานกลาง
4	ด้านสิ่งแวดล้อมและทัศนียภาพการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.63	3.02	3.27	.83	ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.53	3.11	3.29	.69	ปานกลาง
	รวม	3.59	3.25	3.41	.55	ปานกลาง

จากตาราง 16 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาารวมทุกด้าน 5 ด้าน ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 17 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม	S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่าทราบเป้าหมายของภาวศึกษาในหลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเพียงใด.....	3.55	3.33	3.42	3.45	3.43	.77	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่า หลักสูตรและภาวสอบคัดเลือกเข้าเรียนในโปรแกรมวิชา มีความเหมาะสมเพียงใด.....	3.30	3.27	3.08	3.45	3.27	.78	ปานกลาง
3	นักศึกษาคิดว่า ได้รับทราบรายละเอียดของหลักสูตรภาวศึกษาในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันแห่งนี้เพียงใด.....	3.25	3.13	3.08	3.30	3.18	.75	ปานกลาง
4	สถาบันฯ สนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาให้เข้าร่วมในกิจกรรมพิเศษต่างๆ เพื่อพัฒนาไปะสภภาวณและศักยภาพเพียงใด.....	3.00	3.19	3.08	3.25	3.13	1.00	ปานกลาง
5	การจัดหาแหล่งทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่ยากจนและขาดแคลนของสถาบันฯ มีความเพียงพอเพียงใด.....	2.85	2.96	3.25	2.20	2.85	.99	ปานกลาง
6	นักศึกษาทราบประวัติและชื่อเสียงของสถาบันฯ ตลอดจนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่สมัครสอบเข้ามาเรียนเพียงใด.....	3.25	3.20	2.75	3.10	3.07	.83	ปานกลาง

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
							รวม	
		เคย	อุดมนี้	สถลนคร	มหาสารคาม			
		—						
		X	X	X	X	X	S.D.	
7	การให้รางวัลด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมของสถาบันฯ แก่นักศึกษามีความสะดวกรวดเร็วเหมาะสมเพียงใด.....	3.10	2.77	2.83	3.05	2.91	.83	ปานกลาง
	รวม	3.19	3.17	3.07	3.11	3.13	.52	ปานกลาง

จากตาราง 17 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านบริหารไปรษณกรรมวิชาศิลปะศึกษา ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 18 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏวชิรสุคนธ์) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏวชิรสุคนธ์						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม	S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่าอาจารย์เข้าใจและรับผิดชอบต่อการสอนเพียงใด.....	3.55	3.30	3.08	4.05	3.46	.90	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้แนะนำและแก้ปัญหาในการเรียนการสอนแก่นักศึกษาเพียงใด.....	3.55	3.33	3.38	4.10	3.55	.81	มาก
3	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์มีความรู้ความสามารถนำความรู้ทางเนื้อหาเพียงใด.....	3.85	3.86	3.67	4.20	3.88	.69	มาก
4	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้ให้ข้อการสอน มีขั้นตอนการสอนเหมาะสมเพียงใด.....	3.40	3.07	3.21	3.65	3.30	.80	ปานกลาง
5	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์มีความรู้ด้านผลิตเอกสาร ตำราและสร้างสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้ในการสอนเพียงใด.....	3.25	3.13	3.13	3.70	3.28	.93	ปานกลาง
6	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์วัดผลและประเมินผลการเรียนของนักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ยุติธรรมเพียงใด.....	3.15	3.31	3.00	3.70	3.28	.85	ปานกลาง
7	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้สร้างสวคิผลงานทางศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคมเพียงใด.....	3.75	3.40	3.46	3.70	3.55	.84	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏวชิรสุคนธ์						ความหมาย
		เคย	อุดหนุน	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม		
8	นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และศักยภาพให้นักศึกษาเพียงใด.....	X	X	X	X	X	S.D.	
		3.15	3.33	3.38	3.50	3.34	.91	ปานกลาง
		รวม	3.46	3.36	3.29	3.83	3.47	.64

จากตาราง 18 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านการสอนศิลปศึกษา ในระดับปานกลาง ($X = 3.47$) เมื่อพิจารณารายชื่อผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ได้แนะนำและแก้ปัญหาในการเรียนการสอนแก่นักศึกษา ($X = 3.55$) อาจารย์มีความรู้ความสามารถนำวิชาที่สอน ($X = 3.88$) อาจารย์ได้สร้างผลงานทางศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ($X = 3.55$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 19 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏวชิรสุคนธ์) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏวชิรสุคนธ์						ความหมาย
		สถบันราชภัฏวชิรสุคนธ์					รวม	
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	สกลนคร	มหาสารคาม			
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่า การประชุมพิเศษเกี่ยวกับการเรียนในโปรแกรมวิชาก่อนเรียน การเรียนการสอนมีความชัดเจน.....	3.15	3.10	3.42	3.25	3.22	.88	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่า ตนเองมีความพร้อมในการเรียน การจัดหัวข้อชุด อุปกรณ์ ในการเรียนเพียงพอ.....	2.65	2.93	2.87	2.80	2.83	.81	ปานกลาง
3	นักศึกษาคิดว่า ตนเองมีความรับผิดชอบและความตั้งใจในการเรียน เพียงพอ.....	3.30	3.21	3.42	3.80	3.41	.78	ปานกลาง
4	นักศึกษาคิดว่า มีเอกสารได้แสดงออกด้านความคิดอิสระเพียงพอ.....	3.10	3.41	3.17	3.75	3.35	.95	ปานกลาง
5	นักศึกษาคิดว่า มีเอกสารปฏิบัติงานศิลปะอย่างต่อเนื่องเพียงพอ.....	3.20.	3.17	3.04	4.00	3.32	.86	ปานกลาง
6	นักศึกษาคิดว่า มีเอกสารได้จัดการแสดงผลงานศิลปะในงานนิทรรศการ ต่าง ๆ เพียงพอ.....	3.40	2.67	3.04	2.75	2.94	.90	ปานกลาง
7	นักศึกษาคิดว่า ได้มีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์และประเมินผลงาน ร่วมกับอาจารย์เพียงพอ.....	2.70	2.87	2.42	2.95	2.73	1.03	ปานกลาง

ตาราง 19 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี						ความหมาย
		เคย	อยู่ขณะนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม		
		—	—	—	—	—	S.D.	
		X	X	X	X	X		
8	นักศึกษามีโอกาสแสวงหาความรู้ประสบการณ์เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูล เช่น หอสมุดและนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....	3.65	3.17	3.63	3.40	3.44	.87	ปานกลาง
9	นักศึกษาคิดว่า จะสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในโปรแกรมวิชาไปประกอบอาชีพได้เพียงใด.....	3.60	3.13	3.29	4.35	3.53	.84	มาก
	รวม	3.19	3.11	3.12	3.45	3.21	.54	ปานกลาง

จากตาราง 19 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบริหารด้านการเรียนศิลปศึกษา ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษานำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในโปรแกรมวิชาไปประกอบอาชีพได้ ($\bar{X} = 3.53$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 20 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏวชิรสุคนธ์) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การเรียนการสอน ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏวชิรสุคนธ์						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม	S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่า สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับประกอบการสอน มีเพียงพอต่อความต้องการและความจำเป็นของนักศึกษาหรือไม่.....	3.05	2.67	2.71	3.25	2.88	1.13	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่า บริการด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการใช้ประกอบการสอนมีความเพียงพอหรือไม่.....	3.15	2.63	2.58	3.30	2.87	.99	ปานกลาง
3	นักศึกษาคิดว่า สามารถนำวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนหรือไม่.....	3.60	3.03	3.04	3.90	3.34	.85	ปานกลาง
	รวม	3.27	2.78	2.78	3.48	3.03	.80	ปานกลาง

จากตาราง 20 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การเรียนการสอน ศิลปศึกษา ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 21 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม	S.D.	
1	นักศึกษาคิดว่า อาคารสถานที่มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงามและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเหมาะสมเพียงใด.....	2.95	3.10	3.54	3.25	3.21	1.06	ปานกลาง
2	นักศึกษาคิดว่า ภาควิชาที่มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษาและเจ้าหน้าที่เพียงใด.....	3.50	3.60	3.21	4.15	3.60	.92	มาก
3	นักศึกษาคิดว่า การอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านธุรการและด้านบริการสื่อให้นักศึกษามีความเหมาะสมเพียงใด.....	3.10	3.00	3.08	3.20	3.09	.65	ปานกลาง
4	นักศึกษามีความภูมิใจในการเข้ามาเป็นสมาชิกของภาควิชา/โปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเพียงใด.....	4.05	3.72	3.46	4.25	3.84	.94	มาก
5	นักศึกษาคิดว่า ภาควิชาที่อาคารสถานที่สำหรับการเรียนการสอนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	2.55	2.73	3.87	3.10	3.06	1.09	ปานกลาง
6	นักศึกษาคิดว่า ตนเองได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและวินัยของสถาบันฯ เพียงใด.....	3.70	3.60	3.79	3.70	3.69	.78	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สถณศร	มหาสารคาม	รวม		
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
7	นักศึกษาปรับตัวให้เข้ากับสังคมในสถาบันฯ และมีความสุขในการเรียนเพียงใด.....	3.70	3.63	3.58	3.75	3.66	.77	มาก
8	นักศึกษาคิดว่า มีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมภายในสถาบันฯมากนักน้อยเพียงใด.....	3.30	2.97	3.42	3.70	3.31	.92	ปานกลาง
	รวม	3.36	3.29	3.49	3.64	3.43	.66	ปานกลาง

จากตาราง 21 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบัณฑิตภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ชื่อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ภาควิชาคัมภีร์พระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.84$) นักศึกษาได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและวินัย
เจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 3.60$) นักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเข้ามาเป็นสมาชิกของภาควิชา/โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.84$) นักศึกษาได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและวินัย
ของสถาบัน ($\bar{X} = 3.69$) นักศึกษารับตัวเข้ากับสังคมในสถาบันฯ และมีความสุขในการเรียน ($\bar{X} = 3.66$) ส่วนชื่ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับ
ปานกลาง

ตาราง 22 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาทั้งหมดทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี						ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับ	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม	S.D.	
1	ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	3.19	3.17	3.07	3.11	3.13	.52	ปานกลาง
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.46	3.36	3.29	3.83	3.47	.64	ปานกลาง
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	3.19	3.11	3.12	3.45	3.21	.54	ปานกลาง
4	ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.27	2.78	2.78	3.48	3.03	.80	ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.36	3.29	3.49	3.64	3.43	.56	ปานกลาง
	รวม	3.30	3.24	3.19	3.61	3.31	.48	ปานกลาง

จากตาราง 22 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาทุก ๆ ด้าน 5 ด้าน ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 23 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรม
 วิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา			S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจนเพียงใด.....	2.83	3.17	3.25	2.87	2.67	2.22	2.77	.93		ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีหลักสูตรการสอนคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....	2.33	2.83	3.25	2.75	2.50	2.22	2.59	.97		ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าหลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันเพียงใด.....	3.00	3.17	3.75	3.50	3.17	2.56	3.13	.77		ปานกลาง
4	ท่านคิดว่างบประมาณในการบริหารโปรแกรมวิชา (เป็นรายภาค) เหมาะสมเพียงใด.....	1.83	2.67	2.50	2.63	2.83	1.89	2.36	.84		น้อย
5	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ภายในอาคาร มีเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	1.33	1.67	2.00	1.88	1.67	1.67	1.69	.69		น้อย

ตาราง 23 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี					สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี		รวม		ความหมาย
		เคย	ถูกต้อง	สกลนคร	มหาสารคาม	จังหวัดชุมพร	สวนสุนันทา				
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.		
6	ท่านคิดว่ามีอุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาหรือไม่.....	1.50	1.50	2.25	1.88	1.83	1.56	1.72	.60	น้อย	
7	ท่านคิดว่ามีการประสานงานกับบุคลากรด้านการสอนด้านสนับสนุนการสอนและด้านบริการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่.....	3.00	2.67	3.25	2.87	2.67	2.22	2.72	.72	ปานกลาง	
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาองค์ความรู้ของตนเอง.....	2.83	2.83	3.25	3.25	2.83	2.33	2.85	.81	ปานกลาง	
9	ท่านคิดว่านักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพหรือไม่.....	2.83	3.20	3.25	3.13	3.00	2.33	2.89	.76	ปานกลาง	
10	ท่านคิดว่าทุนการศึกษาที่มีจำนวนเพียงพอแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนหรือไม่.....	1.83	2.33	2.00	2.63	2.00	1.89	2.13	.92	น้อย	
	รวม	2.33	2.54	2.88	2.74	2.52	2.09	2.47	.56	น้อย	

จากตาราง 23 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านจริยธรรมวิชาชีพศึกษาในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อที่ 1 มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโรงเรียนและมีวิชาชีพศึกษาศึกษาชัดเจน ($\bar{X} = 2.77$) ข้อที่ 2 นั้น มีหลักเกณฑ์

การตอบโต้ตอบกับนักศึกษาเข้าเรียนในโรงเรียนวิชาชีพศึกษา ($\bar{X} = 2.59$) หลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม ($\bar{X} = 3.13$) มีการประสานงานให้บุคลากรด้านการสอน ด้านสนับสนุนการสอนและด้านบริการ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 2.72$) อาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ($\bar{X} = 2.85$) และนักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ ($\bar{X} = 2.89$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย

ตาราง 24 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
1	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายโปรแกรมวิชาเพียงใด.....	2.67	2.67	3.25	3.13	2.83	2.33	2.77	.90	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนคัดเลือกนักศึกษาเพียงใด.....	1.83	2.00	3.25	2.00	2.83	2.00	2.13	.89	น้อย
3	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถชี้ให้เห็นหลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้เพียงใด.....	3.17	3.50	3.50	3.50	3.33	2.78	3.26	.85	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพียงใด.....	2.33	2.83	3.00	3.25	3.00	2.67	2.85	.96	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้จัดทำแผนการเรียนการสอนมากนักน้อยเพียงใด.....	3.17	3.67	3.50	3.75	3.83	3.11	3.49	.88	ปานกลาง

ตาราง 24 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาปนารายวิชานี้สถานเหนือ				สถาปนารายวิชานี้ต้นใกล้สินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
6	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้เตรียมสื่อแนะวิธีการและเทคนิคใหม่ๆ ในการสอนเพียงใด.....	3.17	3.50	4.00	3.00	3.82	2.78	3.28	.94	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนผลิตตำราเอกสารประกอบการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด.....	2.67	3.33	3.25	2.63	3.83	2.67	3.00	.76	ปานกลาง
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักการปฏิบัติจริงและมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	3.00	3.67	3.25	3.38	4.00	3.33	3.44	.79	ปานกลาง
9	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ต่อนักศึกษาเพียงใด.....	4.00	4.33	3.75	4.25	4.17	3.78	4.05	.60	มาก
10	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพการแต่งกายและการวางตัวเป็นที่น่าสนใจเยื่อใยของนักศึกษาเพียงใด.....	3.83	4.00	3.25	3.88	4.17	3.78	3.85	.74	มาก

ตาราง 24 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	จังหวัดขอนแก่น	สวนสุนันทา		S.D.	
11	ท่านคิดว่าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับนักศึกษาเพียงใด.....	3.83	3.17	3.25	3.38	3.67	3.33	3.44	.91	ปานกลาง
12	ท่านคิดว่าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมกับสังคมเพียงใด.....	3.67	3.17	3.25	3.25	3.50	3.44	3.38	.88	ปานกลาง
13	ท่านคิดว่าได้ส่งเสริมให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้มีวินัยทัศนคติที่กว้างไกลเพียงใด.....	3.50	3.83	3.75	3.50	3.67	3.33	3.56	.91	มาก
รวม		3.14	3.36	3.33	3.30	3.59	3.03	3.27	.58	ปานกลาง

จากตาราง 24 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ อาจารย์มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรหรือการสอบคัดเลือกนักศึกษา ($\bar{X} = 2.13$) และผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์มีมนุษยสัมพันธ์เป็นกันเองกับนักศึกษา ($\bar{X} = 4.05$) อาจารย์ได้สร้างประสิทธิภาพด้านการทรงตัวกายและการวางตัวเป็นต้นสำหรับวิชาเพื่อถือ เหมาะสมกับความเป็นครู ($\bar{X} = 3.85$) และอาจารย์ได้ส่งเสริมให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้มีวินัยทัศนคติที่กว้างไกล ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 25 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏสุสานหมื่น) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียน
ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุสานหมื่น				สถาบันราชภัฏสุสานโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	จังหวัดเกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
1	ท่านคิดว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชา มากน้อยเพียงใด.....	3.50	3.17	3.50	3.50	3.33	3.44	3.41	.68	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่านักศึกษามีความพร้อมในการจัดหาวัสดุ- อุปกรณ์การเรียนมากน้อยเพียงใด.....	2.50	2.83	3.00	2.88	2.50	2.56	2.69	.73	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่านักศึกษามีความตั้งใจความรับผิดชอบ ในการเรียนเพียงใด.....	2.33	3.00	3.75	2.88	3.00	2.78	2.90	.72	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักศึกษากล้าแสดงออกด้านความคิด สร้างสรรค์และด้านการมีกฎปฏิบัติงานในชั้นเรียน เพียงใด.....	2.83	3.00	3.25	2.87	3.33	3.00	3.03	.63	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่านักศึกษามีส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งภายในและภายนอกสถาบันฯ เพียงใด.....	2.83	3.17	3.00	2.75	3.17	2.67	2.90	.64	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่านักศึกษามีความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลง ใหม่ ๆ จากห้องสมุดและการจัดแสดงนิทรรศการ ต่าง ๆ เพียงใด.....	2.50	3.17	3.00	2.38	3.00	2.67	2.74	.97	ปานกลาง

ตาราง 25 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ					สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			รวม		ความหมาย
		เคย	อยู่ขณะนี้	ลดลง	มหาศาลตาม		ขึ้นหรือเพิ่มขึ้น	สวนสุนันทา			S.D.	
7	ท่านคิดว่านักศึกษาเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้เพียงใด.....	3.33	2.83	3.50	2.88		3.33	3.11	3.13	.66		ปานกลาง
	รวม	2.83	3.02	3.29	2.88		3.10	2.89	2.97	.50		ปานกลาง

จากตาราง 25 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา ทั้งภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 26 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏวิสาขบพณ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อนวัตกรรมและ
เทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏวิไลสถานเหนือ					สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.		
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ สามารถจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพเป็นในการเรียนการสอนเพียงพอหรือไม่	3.67	3.00	2.75	2.75	3.00	2.22	2.85	1.06	ปานกลาง	
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนสามารถเลือกใช้และผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้เพียงพอ.....	3.17	3.50	3.25	3.50	3.67	3.00	3.33	.84	ปานกลาง	
3	ท่านคิดว่าสถาบันฯ จัดระบบการให้บริการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้แก่อาจารย์และ นักศึกษาเหมาะสมเพียงพอ.....	2.50	2.83	2.75	2.63	2.33	2.22	2.51	.82	ปานกลาง	
4	ท่านคิดว่าอาจารย์และนักศึกษาได้นำวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอ.....	2.83	3.67	3.25	2.25	2.83	2.44	2.79	.92	ปานกลาง	
5	ท่านคิดว่าแหล่งวัสดุอุปกรณ์การเรียนศิลปศึกษา ภายในห้องเรียนมีความเพียงพอแก่ความต้องการของ นักศึกษาเพียงพอ.....	2.50	3.67	3.00	2.88	2.80	3.00	2.97	1.00	ปานกลาง	

ตาราง 26 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี					รวม		ความหมาย	
		เฉลี่ย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทบุรีเกษม	สวนสุนันทา			
		-	-	-	-	-	-	-	S.D.	
		X	X	X	X	X	X	X		
6	ท่านคิดว่ามีจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอเพียงใด.....	4.17	2.83	2.25	1.36	2.83	1.89	2.46	1.25	น้อย
7	ท่านคิดว่าการเรียนในโปรแกรมศิลป์ศึกษากา่งใช้วัสดุอุปกรณ์สิ่งมื่อมามากเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาเพียงใด.....	3.33	4.17	3.00	3.75	4.00	3.78	3.72	.86	มาก
		3.17	3.38	2.89	2.73	3.06	2.65	2.94	.52	ปานกลาง
รวม		3.17	3.38	2.89	2.73	3.06	2.65	2.94	.52	ปานกลาง

จากตาราง 26 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลป์ศึกษา ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ มีจำนวนคอมพิวเตอร์สํารับใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอ ($\bar{X} = 2.46$) และผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ การเรียนในโปรแกรมศิลป์ศึกษากา่งใช้วัสดุอุปกรณ์สิ่งมื่อมามากเป็นปัญหาสํารับนักศึกษา ($\bar{X} = 3.72$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 27 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อม
การเรียนการสอนศิลปะศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏอุดมโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	สกอตรง	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
1	ท่านคิดว่ามีการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ได้ดีเพียงใด.....	2.83	3.00	2.50	3.50	2.50	2.11	2.74	1.23	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าบุคลากรในภาควิชาที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นกันเองต่อกันเพียงใด.....	3.83	4.17	3.25	3.25	3.17	3.56	3.54	.82	มาก
3	ท่านคิดว่ามีการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านวิชาการ ด้านบริการสื่อให้แก่ อาจารย์ นักศึกษามากน้อยเพียงใด.....	2.50	2.83	3.00	3.00	2.00	2.22	2.56	.85	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเป็น สมาชิกของโปรแกรมวิชาเพียงใด.....	3.50	3.83	3.75	3.38	3.17	3.22	3.44	.68	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่านักศึกษารู้สึกสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเป็นรากฐาน สังคมเพียงใด.....	3.33	3.50	3.25	3.00	3.00	2.89	3.13	.66	ปานกลาง

ตาราง 27 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	สัมพันธภาพ	สวนสุนันทา		S.D.	
6	ท่านคิดว่านักศึกษาได้ประพฤติตามกฎระเบียบของสถาบันฯ อย่างเหมาะสมเพียงใด.....	3.17	3.17	3.75	3.25	3.00	2.89	3.15	.74	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่านักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมรอบตัวได้เหมาะสมเพียงใด.....	3.50	3.33	3.75	3.63	3.50	3.22	3.46	.55	ปานกลาง
8	ท่านคิดว่านักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันฯ มากน้อยเพียงใด.....	3.17	3.50	3.75	2.75	3.17	3.11	3.18	.64	ปานกลาง
9	ท่านคิดว่าอาจารย์ได้สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของครูอาจารย์ให้กับนักศึกษาเพียงใด.....	4.00	3.00	3.25	3.50	3.67	3.44	3.49	.64	ปานกลาง
รวม		3.31	3.37	3.36	3.25	3.02	2.96	3.19	.44	ปานกลาง

จากตาราง 27 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ในระดับมาก ได้แก่ บุคลากรในโปรแกรมวิชามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นของตนเองต่อกัน ($\bar{X} = 3.54$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 28 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาทั้งหมด 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
1	ด้านการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	2.33	2.54	2.88	2.74	2.52	2.09	2.47	.56	น้อย
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.14	3.36	3.33	3.30	3.59	3.03	3.27	.58	ปานกลาง
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	2.83	3.02	3.29	2.88	3.10	2.89	2.97	.50	ปานกลาง
4	ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.17	3.38	2.89	2.73	3.06	2.65	2.94	.52	ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.31	3.37	3.36	3.25	3.02	3.44	3.19	.44	ปานกลาง
รวม		2.96	3.17	3.16	3.02	3.03	2.73	2.98	.44	ปานกลาง

จากตาราง 28 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาทั้งหมด 5 ด้าน ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ($\bar{X} = 2.47$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 29 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
					S.D.	
		จำนวน	ส่วนสุ่มนั้นหา	รวม		
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจนเพียงใด.....	267	2.22	2.40	1.06	น้อย
2	ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....	250	2.22	2.33	1.11	น้อย
3	ท่านคิดว่าหลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันเพียงใด.....	317	2.56	2.80	68	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่างบประมาณในการบริหารโปรแกรมวิชา (เป็นรายภาค) เหมาะสมเพียงใด.....	283	1.89	2.27	80	น้อย
5	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ภายในอาคารมีเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	167	1.67	1.67	72	น้อย
6	ท่านคิดว่ามีอุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอเกี่ยวกับงานนักศึกษาเพียงใด.....	163	1.56	1.67	62	น้อย
7	ท่านคิดว่ามีการประสานงานให้บุคลากรด้านการสอน ด้านสนับสนุนการสอนและด้านบริการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	267	2.22	2.40	74	น้อย
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองด้านศักยภาพเพียงใด.....	283	2.33	2.53	74	ปานกลาง

ตาราง 29 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาปนารัฐธรรมนูญในสหภาพ					ความหมาย
		จำนวน	ส่วนผู้ไม่ทา	รวม		S.D.	
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$			
9	ท่านคิดว่านักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพเพียงใด	3.00	2.33	2.60		83	ปานกลาง
10	ท่านคิดว่าทฤษฎีการศึกษามีจำนวนเพียงพอแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนเพียงใด.....	2.00	1.89	1.93		80	น้อย
	รวม	2.52	2.09	2.26		58	น้อย

จากตาราง 29 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้าน บริหารไปรษณีย์ทางอิเล็กทรอนิกส์ ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.28$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นปานกลาง ได้แก่ หลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน ($\bar{X} = 2.80$) อาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ($\bar{X} = 2.53$) และนักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ($\bar{X} = 2.60$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย

ตาราง 30 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
		จำนวน	ส่วน trăm	รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่าได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป็นหมายของโรงเรียนวิชาเพียงใด.....	2.83	2.33	2.53	.92	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการสอบคัดเลือกนักศึกษาเพียงใด.....	2.83	2.00	2.33	.98	น้อย
3	ท่านคิดว่ามีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถให้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้เพียงใด.....	3.33	2.78	3.00	.93	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าได้มีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพียงใด.....	3.00	2.67	2.80	1.08	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าได้ทำแผนการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด.....	3.83	3.11	3.40	.91	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่าได้เตรียมสื่อการเรียนและเทคนิคใหม่ๆ ในการสอนเพียงใด.....	3.83	2.78	3.20	1.08	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่าได้ผลิตตำราเอกสารประกอบการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการสอนเพียงใด.....	3.83	2.67	3.13	.83	ปานกลาง
8	ท่านคิดว่าได้ติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักการและยุติธรรมและมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	4.00	3.33	3.60	.91	มาก
9	ท่านคิดว่ามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองกับนักศึกษาเพียงใด.....	4.17	3.78	3.93	.70	มาก

ตาราง 30 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาปนาวิชาชีพผู้ต้นกสิศัพท์				ความหมาย
		เจ้าหน้าที่เกษตร	สวนสุนันทา	รวม	S.D.	
10	ท่านคิดว่าได้สร้างบุคลิกภาพด้านการแต่งกายและทรงผมดีว่าเป็นที่น่ายินดีหรือไม่ อย่างไรเหมาะสมกับความเป็นครูหรือไม่.....	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		มาก
11	ท่านคิดว่าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับนักศึกษา เพียงใด.....	4.17	3.78	3.93	.96	
12	ท่านคิดว่าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมกับสังคมเพียงใด.....	3.67	3.33	3.47	1.06	ปานกลาง
13	ท่านคิดว่าได้ส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มีความรู้ที่กว้างไกลเพียงใด.....	3.50	3.44	3.47	.92	ปานกลาง
		3.67	3.33	3.47	.99	ปานกลาง
	รวม	3.59	3.03	3.25	.76	ปานกลาง

จากตาราง 30 เมื่อพิจารณาจากผลรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการสอนศิลปะในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ อาจารย์มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการสอนคัดเลือกนักศึกษา ($\bar{X} = 2.33$) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ได้ติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอและมีการสอนและมีการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.93$) และอาจารย์ได้สร้างบุคลิกภาพด้านการแต่งกายและทรงผมดีเป็นที่น่าพอใจและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.93$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 31 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
		จันทร์เกษม	สวนสุนันทา	รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อยุทธศาสตร์มากน้อยเพียงใด.....	3.33	3.44	3.40	.63	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่านักเรียนมีความพร้อมในการจัดหลักสูตรการเรียนมากน้อยเพียงใด.....	2.50	2.56	2.53	.74	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่านักเรียนมีความตั้งใจความรับผิดชอบในการเรียนเพียงใด.....	3.00	2.78	2.87	.52	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักเรียนแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และด้านการฝึกปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพียงใด.....	3.33	3.00	3.13	.74	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่านักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันฯ เพียงใด	3.17	2.67	2.87	.74	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่านักเรียนหาความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ จากห้องสมุดและการจัดแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....	3.00	2.67	2.80	1.01	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่านักเรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้เพียงใด	3.33	3.11	3.20	.56	ปานกลาง
	รวม	3.10	2.89	2.97	.47	ปานกลาง

จากตาราง 31 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา ทั้งภาพรวมและป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 32 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อมัลติการมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน
ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
		จำนวน	ส่วนสุ่มนทา	รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ สามารถจัดหาสื่อมัลติการมและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการเรียนการสอนเพียงพอเพียงใด.....	3.00	2.22	2.53	.99	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนสามารถใช้และผลิตสื่อมัลติการมและเทคโนโลยี่ใหม่ ๆ ได้เพียงใด.....	3.67	3.00	3.27	.88	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าสถาบันฯ จัดระบบการให้บริการสื่อมัลติการมและเทคโนโลยี่ต่าง ๆ ให้แก่อาจารย์และนักศึกษาน่าจะสมเพียงใด.....	2.33	2.22	2.27	.80	น้อย
4	ท่านคิดว่าอาจารย์และนักศึกษาน่าจะจัดอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด.....	2.83	2.44	2.60	.91	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าแหล่งวัสดุอุปกรณ์การเรียนศิลปะศึกษากายในห้องเรียนมีความเพียงพอแต่ความต้องกรของนักศึกษเพียงใด.....	2.80	3.00	2.93	1.14	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่ามีจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอเพียงใด.....	2.83	1.89	2.27	1.16	น้อย
7	ท่านคิดว่าการเรียนในโปรแกรมศิลปะการใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะสื่อมากเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาเพียงใด.....	4.00	3.78	3.87	.74	มาก
รวม		3.06	2.65	2.80	.49	ปานกลาง

จากตาราง 32 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อมวลชนและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ สถาบันฯ จัดระบบการให้บริการสื่อมวลชนและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้แก่อาจารย์และนักศึกษา อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 2.27$) มีจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการการสอนเพียงพอ ($\bar{X} = 2.27$) และผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ การเรียนในโปรแกรมวิชา ศิลปศึกษากาการใช้วัสดุ อุปกรณ์สื่อมวลชนมากเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษา ($\bar{X} = 3.87$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 33 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี				ความหมาย
		จำนวนที่ตอบ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	S.D.	
		X	X	X		
1	ท่านคิดว่ามีการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนได้ดีเพียงใด.....	2.50	2.11	2.27	.96	น้อย
2	ท่านคิดว่าบุคลากรในภาควิชาควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองต่อกันเพียงใด.....	3.17	3.56	3.40	.74	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่ามีการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านธุรการ ด้านวิชาการ ด้านบริการเพื่อให้แก่อาจารย์ นักศึกษามากน้อยเพียงใด.....	2.00	2.22	2.13	.83	น้อย
4	ท่านคิดว่านักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของโปรแกรมวิชาชีพเพียงใด.....	3.17	3.22	3.20	.41	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่านักศึกษามีภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏแก่สังคมเพียงใด.....	3.00	2.89	2.93	.59	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่านักศึกษามีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้.....	3.00	2.89	2.93	.70	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่านักศึกษามีระเบียบวินัยของสถาบันฯ อย่างเหมาะสมเพียงใด.....	3.50	3.22	3.33	.49	ปานกลาง
8	ท่านคิดว่านักศึกษามีสุขภาพแข็งแรงเพียงพอ.....	3.17	3.11	3.13	.64	ปานกลาง
9	ท่านคิดว่าอาจารย์ได้สร้างภาพลักษณ์ ความเชี่ยวชาญเชื่อถือให้แก่นักศึกษาเพียงใด.....	3.67	3.44	3.53	.52	มาก
รวม		3.02	2.96	2.99	.39	ปานกลาง

จากตาราง 33 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 2.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ มีการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ให้สะอาด สัมผัส สวยงาม สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนได้ดี ($\bar{X} = 2.27$) มีการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านธุรการวิชาการและวิธีการสอนให้แก่อาจารย์และนักศึกษา ($\bar{X} = 2.13$) และผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ได้สร้างภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือให้แก่นักศึกษา ($\bar{X} = 3.53$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 34 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาทั้งหมดทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์				ความหมาย
		จำนวน	ส่วนเบี่ยงเบน	รวม		
				ค่าเฉลี่ย	S.D.	
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1	ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	2.52	2.09	2.26	.58	น้อย
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.59	3.03	3.25	.76	ปานกลาง
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	3.10	2.89	2.97	.47	ปานกลาง
4	ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.06	2.65	2.80	.49	ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.02	3.44	2.99	.39	ปานกลาง
รวม		3.03	2.73	2.84	.51	ปานกลาง

จากตาราง 34 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาทั้งหมดทุกด้าน 5 ด้าน ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ($\bar{X} = 2.26$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 35 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี						ความหมาย
		เคย	อยู่ระหว่าง	สัปดาห์หนึ่ง	มากกว่าหนึ่งสัปดาห์	รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจนเพียงใด.....	2.83	3.17	3.25	2.87	3.00	.78	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....	2.33	2.83	3.25	2.75	2.75	.85	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าหลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันเพียงใด.....	3.00	3.17	3.75	3.50	3.33	.76	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่างบประมาณในการบริหารโปรแกรมวิชา (เป็นรายภาค) เหมาะสมเพียงใด.....	1.83	2.67	2.50	2.63	2.42	.88	น้อย
5	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ภายในอาคารมีเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	1.33	1.67	2.00	1.88	1.71	.69	น้อย
6	ท่านคิดว่ามีอุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	1.50	1.50	2.25	1.88	1.75	.61	น้อย

ตาราง 35 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถิติพื้นฐานทั่วไปตามเหนือ						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม		
						รวม	S.D.	
7	ท่านคิดว่ามีภาระงานหนักเกินไปหรือไม่ การสอนและด้านการจัดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		ปานกลาง
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพเพียงใด.....	3.00	2.67	3.25	2.87	2.92		ปานกลาง
9	ท่านคิดว่านักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพเพียงใด.....	2.83	2.83	3.25	3.25	3.04		ปานกลาง
10	ท่านคิดว่าท่านเองมีจำนวนเพียงพอแก่ที่ศึกษาที่ขาดแคลนเพียงใด.....	2.83	3.20	3.25	3.13	3.99		ปานกลาง
	รวม	1.83	2.33	2.00	2.63	2.25		น้อย
		2.33	2.54	2.88	2.74	2.61		ปานกลาง

จากตาราง 35 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ งานประมาณในการบริหารงานวิชาการ (เป็นรายภาค) เฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 2.42$) อาตารสถานที่จะรู้ถึงสภาพในอาคารมีเพียงพอับจำนวนนักศึกษา ($\bar{X} = 1.77$) มีอุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอับจำนวนนักศึกษา ($\bar{X} = 1.75$) และปัญหาการศึกษาจำนวนเพียงพอแก่ที่ศึกษาที่ขาดแคลน ($\bar{X} = 2.25$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกเหนือตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 36 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
		เลข		ชุดธานี		สกลนคร		รวม
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	
1	ท่านคิดว่าได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป้าหมายของโปรแกรมวิชาเพียงใด.....	2.67	2.67	3.25	3.13	2.92	.88	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเพียงใด.....	1.83	2.00	3.25	2.00	2.00	.83	น้อย
3	ท่านคิดว่ามีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถใช้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้เพียงใด.....	3.17	3.50	3.50	3.50	3.42	.78	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพียงใด.....	2.33	2.83	3.00	3.25	2.87	.90	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าได้ทำแผนการเรียนการสอนมากนักน้อยเพียงใด.....	3.17	3.67	3.50	3.75	3.54	.88	มาก
6	ท่านคิดว่าได้เตรียมสื่อการเรียนและเทคนิคใหม่ ๆ ในการสอนเพียงใด.....	3.17	3.50	4.00	3.00	3.33	.87	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่าได้ผลิตตำราเอกสารประกอบการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการสอนเพียงใด.....	2.67	3.33	3.25	2.63	2.92	.72	ปานกลาง
8	ท่านคิดว่าได้ติดตามวัดผลประเมินนักศึกษาอย่างมีหลักการเกณฑ์ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	3.00	3.67	3.25	3.38	3.33	.70	ปานกลาง

ตาราง 36 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สภาพปัญหากับข้อเสนอ							ความหมาย
		เลข	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม		S.D.	
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$			
9	ท่านคิดว่ามีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีเป็นของตนเองกับนักศึกษาเพียงใด.....	4.00	4.33	3.75	4.25	4.13	.54	มาก	
10	ท่านคิดว่าได้สร้างบุคลิกภาพด้านการแต่งกายและการวางตัวเป็นที่น่าสนใจหรืออย่างเหมาะสมกับความเป็นครูเพียงใด.....	3.83	4.00	3.25	3.88	3.79	.59	มาก	
11	ท่านคิดว่าได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับนักศึกษาเพียงใด.....	3.83	3.17	3.25	3.38	3.42	.83	ปานกลาง	
12	ท่านคิดว่าได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมกับสังคมเพียงใด.....	3.67	3.17	3.25	3.25	3.33	.87	ปานกลาง	
13	ท่านคิดว่าได้ส่งเสริมให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพียงใด.....	3.50	3.83	3.75	3.50	3.63	.88	มาก	
	รวม	3.14	3.36	3.33	3.30	3.28	.45	ปานกลาง	

จากตาราง 36 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่อนข้างดีเกี่ยวกับการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 3.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ อาจารย์มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรและการคัดเลือกนักศึกษา ($\bar{X} = 2.00$) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์วางแผนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.54$) อาจารย์มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองกับนักศึกษา ($\bar{X} = 4.13$) อาจารย์ได้สร้างบุคลิกภาพด้านการแต่งกายและมารยาททางสังคมเป็นไปในศรัทธา เมื่อถืออย่างเหมาะสมกับความเป็นครู ($\bar{X} = 3.79$) และอาจารย์ได้ส่งเสริมให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเพิ่มวิสัยทัศน์ทั้งทางไกล ($\bar{X} = 3.63$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกเหนือจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 37 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี) ที่มีต่อปัญหาการเรียนวิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี						ความหมาย
		เคย	ชุดธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่านักศึกษาได้มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติโปรแกรมวิชามากน้อยเพียงใด.....	3.50	3.17	3.50	3.50	3.42	.72	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่านักศึกษาได้มีความพร้อมในการจัดทำชุดปฏิบัติการเรียนมากน้อยเพียงใด.....	2.50	2.83	3.00	2.88	2.79	.72	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่านักศึกษาได้มีความตั้งใจตอบในการเรียนเพียงใด.....	2.33	3.00	3.75	2.88	2.92	.83	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักศึกษาได้แสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านการฝึกปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพียงใด.....	2.83	3.00	3.25	2.87	2.96	.55	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่านักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันฯ เพียงใด.....	2.83	3.17	3.00	2.75	2.92	.58	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่านักศึกษาได้หาความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ จากห้องสมุดและการจัดแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....	2.50	3.17	3.00	2.38	2.71	.95	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่านักศึกษาเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้เพียงใด.....	3.33	2.83	3.50	2.88	3.08	.72	ปานกลาง
	รวม	2.83	3.02	3.29	2.88	2.97	.52	ปานกลาง

จากตาราง 37 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนศิลปศึกษา ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 38 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การเรียนการสอน
ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
		เฉลี่ย	สูตรฐานี	สเกลตรง	มหาสารคาม	รวม		
						$\bar{X}$	S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ สามารถจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เป็นในการเรียนการสอนเพียงพอเพียงใด.....	3.67	3.00	2.75	2.75	3.04	1.08	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนสามารถใช้และผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้เพียงใด.....	3.17	3.50	3.25	3.50	3.38	.82	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าสถาบันฯ จัดระบบการให้บริการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้แก่อาจารย์และนักศึกษาได้เหมาะสมเพียงใด	2.50	2.83	2.75	2.63	2.67	.82	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าอาจารย์และนักศึกษาได้นำวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอ.....	2.83	3.67	3.25	2.25	2.92	.93	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าแหล่งวัสดุอุปกรณ์การเรียนศิลปศึกษาภายในห้องเรียนมีความเพียงพอแก่ความต้องการของนักศึกษาเพียงใด.....	2.50	3.67	3.00	2.88	3.00	.93	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่ามีจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอเพียงใด.....	4.17	2.83	2.25	1.38	2.58	1.32	ปานกลาง

ตาราง 38 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สภาพปัญหาที่ผู้เรียนเผชิญ						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดศูนย์	สเกลตรง	มหาสารคาม	รวม		
7	ทำผิดจากการเรียนในโปรแกรมศิลป์ศึกษาการใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ มากเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาเพียงใด.....	-	-	-	-	-	S.D.	ความหมาย
		X	X	X	X	X		
		3.33	4.17	3.00	3.75	3.63		
	รวม	3.17	3.38	2.89	2.73	3.03	.52	ปานกลาง

จากตาราง 38 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนและเทคนิคในการเรียนการสอนศิลป์ศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ การเรียนในโปรแกรมศิลป์ศึกษา การใช้วัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอมาก เป็นปัญหาสำหรับนักศึกษา ($\bar{X} = 3.63$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 39 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี						ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม	S.D.	
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1	ท่านคิดว่ามีการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนได้ดีเพียงใด.....	2.83	3.00	2.50	3.50	3.01	1.30	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าบุคลากรในภาควิชาภูมิประเทศเป็นของตนเองค่อนข้างเพียงพอ ด้านวิชาการ ด้านบริการเพื่อให้แก่อาจารย์ นักศึกษามากน้อยเพียงใด.....	3.83	4.17	3.25	3.25	3.62	.88	มาก
3	ท่านคิดว่านักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของโปรแกรมวิชา เพียงใด.....	2.50	2.83	3.00	3.00	2.83	.76	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักศึกษามีความรู้ทางวิชาชีพที่ได้ให้จากครูผู้สอนเพียงใด.....	3.50	3.83	3.75	3.38	3.58	.78	มาก
5	ท่านคิดว่านักศึกษามีประสบการณ์ตามภาระงานของสถาบันฯ อย่าง เหมาะสมเพียงใด.....	3.33	3.50	3.25	3.00	3.25	.68	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่านักศึกษามีประสบการณ์ตามภาระงานของสถาบันฯ อย่าง เหมาะสมเพียงใด.....	3.17	3.17	3.75	3.25	3.29	.75	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่านักศึกษามีประสบการณ์รับตัวให้เข้ากับสังคมรอบด้านได้เหมาะสม เพียงใด.....	3.50	3.33	3.75	3.63	3.54	.59	มาก

ตาราง 39 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถานการณ์ปัญหาที่ผู้เรียนเผชิญ						ความหมาย
		เคย	อยู่ระดับ	คาดเดา	มองหา	รวม	S.D.	
8	ท่านคิดว่านักศึกษารู้จักเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันฯ มากน้อยเพียงใด.....	3.17	3.50	3.75	2.75	3.21	66	ปานกลาง
9	ท่านคิดว่าอาจารย์ได้สร้างภาพลักษณ์ ความศรัทธาเชื่อถือให้นักศึกษาเพียงใด.....	4.00	3.00	3.25	3.50	3.46	72	ปานกลาง
	รวม	3.31	3.37	3.36	3.25	3.31	43	ปานกลาง

จากตาราง 39 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปะศึกษาในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ บุคลากรในภาควิชาที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองต่อกัน ($\bar{X} = 3.62$) นักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของโปรแกรมวิชา ($\bar{X} = 3.58$) และนักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมรอบด้านได้เหมาะสม ($\bar{X} = 3.54$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 40 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหา รวมทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
							S.D.	
		เฉลี่ย	สูตรนี้	สทจนศร	มหาสารคาม	รวม		
		X	X	X	X	X		
1	ด้านบริหารอโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	2.33	2.54	2.88	2.74	2.61	.51	ปานกลาง
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.14	3.36	3.33	3.30	3.28	.45	ปานกลาง
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	2.83	3.02	3.29	2.88	2.97	.52	ปานกลาง
4	ด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคนิคในการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.17	3.38	2.89	2.73	3.03	.52	ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.31	3.37	3.36	3.25	3.31	.43	ปานกลาง
	รวม	2.96	3.17	3.16	3.02	3.06	.39	ปานกลาง

จากตาราง 40 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหา รวมทุกด้าน 5 ด้าน ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้อในระดับปานกลาง

ตาราง 41 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหาร
โปรแกรมศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทบุรีเกษม	สวนสุนันทา			
		— X	— X	— X	— X	— X	— X	— X	S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจนเพียงใด.....	3.67	3.50	3.67	3.83	3.67	4.17	3.75	.60	มาก
2	ท่านคิดว่าหลักสูตรการสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสมเพียงใด..	3.67	3.33	3.33	3.67	3.67	3.33	3.50	.65	มาก
3	ท่านคิดว่าหลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน	3.50	3.67	3.17	3.67	3.50	3.17	3.44	.61	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายค่าตอบแทนและค่าวัสดุอุปกรณ์ในการบริหารโปรแกรมมีความเหมาะสมเพียงใด.....	3.50	3.67	3.00	3.17	3.50	3.67	3.42	.81	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ ครูวิทยากรในอาคารมีเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	2.50	2.83	2.33	2.83	2.67	2.83	2.67	.79	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่ามีอุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	2.50	2.67	2.33	2.67	3.17	2.83	2.69	.62	ปานกลาง

ตาราง 41 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทบุรีเกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
7	ท่านคิดว่ามีการประสานงานให้บุคลากรด้านการสอน ด้านสนับสนุนการสอนและด้านบริการ สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	3.67	3.00	3.50	3.33	3.33	3.50	3.39	.69	ปานกลาง
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการ เรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพเพียงใด.....	3.83	3.33	3.50	4.00	3.83	3.67	3.69	.50	มาก
9	ท่านคิดว่านักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการ เรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพเพียงใด.....	3.67	3.17	3.50	3.67	3.67	3.83	3.58	.69	มาก
10	ท่านคิดว่าสถาบันฯ ได้ดำเนินการจัดหาทุนการศึกษา ให้แก่นักศึกษาที่ขาดแคลนได้เพียงพอเพียงใด.....	3.67	3.17	4.00	3.67	3.00	3.67	3.53	.70	มาก
11	ท่านคิดว่าสถาบันฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมเจริญของสังคม รอบด้านและสังคมโลกเพียงใด.....	3.83	3.50	3.50	4.00	3.67	3.67	3.69	.71	มาก

ตาราง 41 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี					รวม		ความหมาย	
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทบุรี	สวนสุนันทา			
12	ท่านคิดว่ามีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด.....	-	-	-	-	-	-	-	S.D.	
		X	X	X	X	X	X	X		
		3.17	3.50	3.33	3.50	4.00	3.83	3.56		
	รวม	3.43	3.28	3.26	3.50	3.47	3.51	3.41	.38	ปานกลาง

จากตาราง 41 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณา
รายละเอียดเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจน ($\bar{X} = 3.75$) หลักเกณฑ์การสอบ
คัดเลือกเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสม ($\bar{X} = 3.50$) อาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ($\bar{X} = 3.69$) นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้
เต็มตามศักยภาพ ($\bar{X} = 3.58$) สถาบันฯ ได้ดำเนินการจัดหาทุนการศึกษาให้นักศึกษาขาดแคลนได้เพียงพอ ($\bar{X} = 3.53$) สถาบันฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นัก
ศึกษามีวิสัยทัศน์กว้างไกล เรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้านและสังคมโลก ($\bar{X} = 3.69$) มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนข้ออื่น ๆ
นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 42 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอน
ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา			
1	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายไปรรมกรมวิชาเพียงใด.....	3.67	4.17	3.50	3.50	4.00	4.00	3.81	.75	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการสอบคัดเลือกนักศึกษาเพียงใด.....	2.67	3.50	3.33	4.00	3.00	3.33	3.31	.92	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถให้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้เพียงใด.....	3.83	3.83	4.00	4.00	3.83	4.17	3.94	.63	มาก
4	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพียงใด.....	3.17	3.33	3.50	3.83	3.50	3.50	3.47	.65	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้จัดทำแผนการเรียนการสอนมากนักน้อยเพียงใด.....	4.00	3.17	3.50	3.67	3.50	4.17	3.67	.66	มาก

ตาราง 42 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์				สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับ	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
6	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้เตรียมสื่อวัตกรวมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอนเพียงใด.....	3.50	2.83	3.50	3.50	3.33	3.50	3.36	.68	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนผลิตตำราเอกสารประกอบการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด.....	2.83	3.00	3.17	3.17	3.33	3.33	3.14	.42	ปานกลาง
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	3.83	3.17	3.17	3.67	3.33	3.50	3.44	.56	ปานกลาง
9	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักศึกษาเพียงใด.....	4.00	3.67	3.83	3.67	3.50	3.83	3.75	.60	มาก
10	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพการแต่งกายและการวางตัวเป็นที่น่าสนใจของนักศึกษาเพียงใด.....	3.83	3.00	3.50	3.50	3.67	3.83	3.56	.61	มาก
	รวม	3.53	3.37	3.50	3.65	3.50	3.72	3.54	.39	มาก

จากตาราง 42 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการศึกษาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การสอบคัดเลือกนักศึกษา ($\bar{X} = 3.31$) อาจารย์มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ($\bar{X} = 3.47$) อาจารย์ได้เตรียมสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอน ($\bar{X} = 3.36$) อาจารย์ผลิตตำราเอกสาร สื่อการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.14$) และอาจารย์ติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักการ ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.44$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 43 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏสุสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียน
ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา			
1	ท่านคิดว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชา มาน้อยเพียงใด.....	3.80	3.17	3.33	3.67	3.83	3.83	3.60	.50	มาก
2	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมมีความพร้อมในการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนมาน้อยเพียงใด.....	3.67	2.67	2.83	2.83	3.50	3.33	3.14	.64	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมมีความตั้งใจ ความรับผิดชอบในการเรียนเพียงใด.....	2.83	3.00	3.33	3.67	3.50	4.00	3.39	.69	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวม แสดงออกด้านความ คิดและด้านปฏิบัติงานในการเรียนเพียงใด.....	3.83	3.00	3.33	3.67	3.83	4.33	3.67	.72	มาก
5	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมเข้าร่วมจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันเพียงใด	3.83	3.00	2.83	4.00	3.50	4.00	3.53	.77	มาก
6	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมไม่หาความรู้ ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ จากห้องสมุดและ การแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....	3.83	2.50	2.83	3.17	3.50	4.00	3.31	.82	ปานกลาง

ตาราง 43 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี					รวม		ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทบุรีเกษม	สวนสุนันทา		
7	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวม เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพตามที่เรียนได้เพียงใด.....	$\bar{X}$ 3.33	$\bar{X}$ 2.50	$\bar{X}$ 3.17	$\bar{X}$ 3.50	$\bar{X}$ 3.67	$\bar{X}$ 3.83	$\bar{X}$ 3.33	S.D. .63
	รวม	3.57	2.83	3.10	3.50	3.62	3.90	3.42	.52

จากตาราง 43 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ผู้ที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชา ($\bar{X} = 3.60$) นักศึกษาโดยภาพรวม แสดงออกด้านความคิดและด้านปฏิบัติงานในการเรียน ($\bar{X} = 3.67$) นักศึกษาโดยภาพรวมเข้าร่วมจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันฯ ($\bar{X} = 3.53$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 44 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อมวลชนและ
เทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อัตรานี้	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ สามารถจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อและนวัตกรรมจำเป็นในการเรียนการสอนได้เพียงพอ.....	3.83	3.17	3.17	3.33	4.17	3.33	3.50	.56	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อ และผลิตสื่อการสอนเพียงพอ.....	3.33	3.00	3.67	4.00	3.67	3.00	3.44	.69	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าระบบการให้บริการสื่อแก่อาจารย์และนักศึกษา มีความสะดวกสบายและเหมาะสมเพียงพอ	4.00	2.67	3.33	3.33	3.17	3.00	3.25	.60	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษารู้จักนำวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอ.....	3.67	2.67	3.17	3.50	3.00	2.67	3.11	.75	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าแหล่งที่นักศึกษาสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนศิลปศึกษาในพื้นที่เพียงพอแก่ความต้องการของนักศึกษาเพียงพอ.....	3.67	2.67	3.00	3.17	3.33	3.17	3.17	.61	ปานกลาง

ตาราง 44 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี					รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับ	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		
6	ท่านคิดว่ามีจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนศิลปะเพียงพอเพียงใด.....	3.50	3.50	2.33	2.50	3.67	2.67	3.03	.81
7	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาสามารถแก้ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาแพงได้เพียงใด	3.67	3.00	2.83	2.67	3.50	2.67	3.06	.67
	รวม	3.67	2.95	3.07	3.21	3.50	2.93	3.22	.45

จากตาราง 44 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ศิลปะในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.22$) เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันฯ สามารถจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อและนวัตกรรมการสอนได้ ($\bar{X} = 3.50$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 45 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อม
การเรียนรู้การสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ					สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทบุรีเกษม	สวนสุนันทา				
1	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่มีความสะอาด ร่มรื่นและสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนเพียงใด.....	3.83	3.17	3.17	3.83	3.50	3.33	3.47	.84	ปานกลาง	
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพียงใด.....	4.17	3.33	3.67	3.67	3.83	3.50	3.69	.67	มาก	
3	ท่านคิดว่า สิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านสื่อ มีบริการแก่อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....	3.33	2.83	3.00	3.33	3.50	3.17	3.19	.62	ปานกลาง	
4	ท่านคิดว่านักศึกษาโปรแกรมศิลปศึกษามีความพอใจที่ได้เข้าเรียนในโปรแกรมวิชานี้เพียงใด.....	3.33	2.83	3.50	3.83	3.83	3.67	3.50	.74	มาก	
5	ท่านคิดว่า นักศึกษาสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏแก่สังคมเพียงใด.....	3.50	2.67	3.17	3.00	3.33	3.17	3.14	.68	ปานกลาง	
6	ท่านคิดว่า นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ของสถาบันฯ เพียงใด.....	3.17	2.67	3.33	3.00	3.00	2.83	3.00	.83	ปานกลาง	

ตาราง 45 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ					สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม	ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดฐาน	ตกลงนคร	มหาวิทยาลัย	จันทบุรี	สวนสุนันทา			
		— X	— X	— X	— X	— X	— X	— X	— X	S.D.
7	ท่านคิดว่านักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมในสถานนั้นๆ ได้ดีเพียงใด.....	3.50	3.00	3.50	3.17	3.50	3.33	3.33	.72	ปานกลาง
8	ท่านคิดว่า นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันฯ มากน้อยเพียงใด.....	3.83	3.00	3.17	3.50	3.00	3.50	3.33	.76	ปานกลาง
	รวม	3.58	2.94	3.31	3.42	3.44	3.31	3.33	.53	ปานกลาง

จากตาราง 45 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$)

เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ต่อกัน ($X = 3.69$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 46 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏสุสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาารวมทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุสานเหนือ					สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	จันทร์เกษม	สวนสุนันทา			S.D.	
1	ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	3.43	3.28	3.26	3.50	3.47	3.51	3.41	.38		ปานกลาง
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.53	3.37	3.50	3.65	3.50	3.72	3.54	.39		มาก
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	3.57	2.83	3.10	3.50	3.62	3.90	3.42	.52		ปานกลาง
4	ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.67	2.95	3.07	3.21	3.50	2.93	3.22	.45		ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.58	2.94	3.31	3.42	3.44	3.31	3.33	.53		ปานกลาง
	รวม	3.53	3.11	3.27	3.47	3.50	3.49	3.39	.35		ปานกลาง

จากตาราง 46 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.54$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 47 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		จำนวน จำนวน	ส่วน ส่วน	รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจนเพียงใด	3.67	4.17	3.92	.51	มาก
2	ท่านคิดว่าหลักสูตรการสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....	3.67	3.33	3.50	.90	มาก
3	ท่านคิดว่าหลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันเพียงใด.....	3.50	3.17	3.33	.65	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทน และค่าวัสดุอุปกรณ์ในการบริหารโปรแกรมมีความเหมาะสมเพียงใด.....	3.50	3.67	3.58	.51	มาก
5	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ภายในอาคารเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	2.67	2.83	2.75	.75	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่ามีอุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	3.17	2.83	3.00	.60	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่ามีการประสานงานให้บุคลากรด้านการสอน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	3.33	3.50	3.42	.51	ปานกลาง

ตาราง 47 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		จันทร์เกษม	สวนสุนันทา	$\bar{X}$	S.D.	
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ผู้ได้เต็มตามศักยภาพเพียงใด.....	3.83	3.67	3.75	.45	มาก
9	ท่านคิดว่านักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ผู้ได้เต็มตามศักยภาพเพียงใด.....	3.67	3.83	3.75	.62	มาก
10	ท่านคิดว่าสถาบันฯ ได้ดำเนินการจัดหาทุนการศึกษาให้นักศึกษาที่ขาดแคลนได้เพียงพอเพียงใด.....	3.00	3.67	3.33	.49	ปานกลาง
11	ท่านคิดว่าสถาบันฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้านและสังคมโลกเพียงใด.....	3.67	3.67	3.67	.65	มาก
12	ท่านคิดว่ามีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด.....	4.00	3.83	3.92	.29	มาก
	รวม	3.47	3.51	3.42	.18	ปานกลาง

จากตาราง 47 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจน

($\bar{X} = 3.92$) หลักเกณฑ์การตอบคัดเลือกนักศึกษารับเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสม ($\bar{X} = 3.50$) การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทน และค่าวัสดุครุภัณฑ์ในการบริหารโปรแกรมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.58$) อาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ($\bar{X} = 3.75$) นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ($\bar{X} = 3.75$) สถาบันฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้านและสังคมโลก ($\bar{X} = 3.67$) มีภาวการณ์คอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 48 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
1	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายโปรแกรมวิชาเพียงใด.....	4.00	4.00	4.00	.74	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเพียงใด.....	3.00	3.33	3.17	1.11	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถใช้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้เพียงใด.....	3.83	4.17	4.00	.60	มาก
4	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพียงใด.....	3.50	3.50	3.50	.67	มาก
5	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้จัดทำแผนการเรียนการสอนมากนักน้อยเพียงใด.....	3.50	4.17	3.83	.58	มาก
6	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้เตรียมสื่อการสอนและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอนเพียงใด.....	3.33	3.50	3.42	.67	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีผลิตภัณส์การสอนและสื่อศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด.....	3.33	3.33	3.33	.49	ปานกลาง

ตาราง 49 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
1	ท่านคิดว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชามากน้อยเพียงใด.....	3.83	3.83	3.83	.39	มาก
2	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมจะมีความพร้อมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนมากน้อยเพียงใด.....	3.50	3.33	3.42	.51	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมตั้งใจความรับผิดชอบในการเรียนเพียงใด.....	3.50	4.00	3.75	.62	มาก
4	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวม แสดงออกด้านความคิดและด้านปฏิบัติงานในการเรียนเพียงใด.....	3.83	4.33	4.08	.51	มาก
5	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันเพียงใด.....	3.50	4.00	3.75	.75	มาก
6	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมในหาคความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ จากห้องสมุดและการแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....	3.50	4.00	3.75	.75	มาก
7	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวม เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพตามที่เรียนได้เพียงใด.....	3.67	3.83	3.75	.45	มาก
	รวม	3.62	3.90	3.76	.32	มาก

จากตาราง 49 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปะศึกษาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณารายข้อ จะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ นักศึกษาโดยภาพรวม มีความพร้อมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน ($\bar{X} = 3.42$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 50 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อวัฒนธรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้
การสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		จันทร์เกษม	สวนสุนันทา	— X	S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ สามารถจัดสรรงบประมาณในการจัดหา สื่อและนวัตกรรมจำเป็นในการเรียนการสอนได้เพียงพอ.....	4.17	3.33	3.75	.62	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความเข้าใจในการใช้สื่อและผลิตสื่อการสอนเพียงพอ.....	3.67	3.00	3.33	.89	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าระบบการให้บริการสื่อแก่อาจารย์และนักศึกษามีความสะดวกสบายและเหมาะสมเพียงพอ.....	3.17	3.00	3.08	.51	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา รู้จักนำวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอ.....	3.00	2.67	2.83	.83	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าแหล่งที่นักศึกษาสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนศิลปศึกษาในพื้นที่เพียงพอแก่ความต้องการของนักศึกษาเพียงพอ.....	3.33	3.17	3.25	.75	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่าจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนศิลปศึกษาเพียงพอ.....	3.67	2.67	3.17	.83	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาสามารถแก้ปัญหาในการใช้วัสดุที่มีราคาแพงได้เพียงพอ.....	3.50	2.67	3.08	.79	ปานกลาง
รวม		3.50	2.93	3.21	.54	ปานกลาง

จากตาราง 50 เมื่อพิจารณาจากภาพรวมของแบบทดสอบที่ 05 จะพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนต่ำกว่า 50% ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนยังไม่เข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับระบบการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนต่ำกว่า 50% ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนยังไม่เข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับระบบการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ตาราง 51 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน
ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		จันทร์เกษม	สวนสุนันทา		S.D.	
1	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่มีความสะอาด ร่มรื่น และสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนเพียงใด.....	3.50	3.33	3.42	.67	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพียงใด.....	3.83	3.50	3.67	.49	มาก
3	ท่านคิดว่า สิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านสื่อ มีบริการแก่อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....	3.50	3.17	3.33	.65	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษามีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในโปรแกรมวิชานี้เพียงใด	3.83	3.67	3.75	.75	มาก
5	ท่านคิดว่า นักศึกษาสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏแก่สังคมเพียงใด.....	3.33	3.17	3.25	.62	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่า นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบ ของสถาบันฯ เพียงใด.....	3.00	2.83	2.92	.79	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่า นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมในสถาบันฯ ได้ดีเพียงใด.....	3.50	3.33	3.42	.79	ปานกลาง
8	ท่านคิดว่า นักศึกษาเข้ารวมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันฯ มากน้อยเพียงใด.....	3.00	3.50	3.25	.87	ปานกลาง
รวม		3.44	3.31	3.38	.43	ปานกลาง

จากตาราง 51 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.38$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ต่อกัน

($\bar{X} = 3.67$) นักศึกษาโปรแกรมศิลปศึกษามีความพอใจที่ได้เข้าเรียนในโปรแกรมวิชานี้ ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 52 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาทั้งหมดทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์		รวม		ความหมาย
		จันทร์เกษม	ชวนชื่นนทา	$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	3.47	3.51	3.42	.18	ปานกลาง
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.50	3.72	3.61	.34	มาก
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	3.62	3.90	3.76	.32	มาก
4	ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.50	2.93	3.21	.54	ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.44	3.31	3.38	.43	ปานกลาง
รวม		3.50	3.49	3.50	.21	มาก

จากตาราง 52 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาทั้งหมดทุกด้าน 5 ด้านในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็น

ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.42$) ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา

($\bar{X} = 3.21$) และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.38$) ส่วนข้อวิชาอื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 53 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏวชิรสุคนธ์) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏวชิรสุคนธ์						ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย					S.D.	
		เฉลี่ย	จุดรวม	สัดส่วน	น้ำหนักตาม	รวม		
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหาร โปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจนเพียงใด.....	3.67	3.50	3.67	3.83	3.67	.64	มาก
2	ท่านคิดว่าหลักสูตรที่การสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....	3.67	3.33	3.33	3.67	3.50	.51	มาก
3	ท่านคิดว่าหลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันเพียงใด.....	3.50	3.67	3.17	3.67	3.50	.59	มาก
4	ท่านคิดว่าการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทนและค่าวัสดุอุปกรณ์ในการบริหารโปรแกรมมีความเหมาะสมเพียงใด.....	3.50	3.67	3.00	3.17	3.30	.92	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ ครูบุคลากรในอาคารมีเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	2.50	2.83	2.33	2.83	2.63	.82	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่ามีอุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....	2.50	2.67	2.33	2.67	2.54	.59	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่ามีงบประมาณให้บุคลากรดำเนินการด้านสนับสนุนการสอนและดำเนินการ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	3.67	3.00	3.50	3.33	3.38	.77	ปานกลาง

ตาราง 53 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี						ความหมาย
		สถบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี					รวม	
		เลข	ชุดธานี	สถบันราช	มหาสารคาม			
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้อย่างไรได้บ้างตามศักยภาพเพียงใด.....	3.83	3.33	3.50	4.00	3.67	.64	มาก
9	ท่านคิดว่านักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้อย่างไรได้บ้างตามศักยภาพเพียงใด.....	3.67	3.17	3.50	3.67	3.50	.72	มาก
10	ท่านคิดว่าสถาบันฯ ได้ดำเนินการจัดหาทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาที่ขาดแคลนได้เพียงพอเพียงใด.....	3.67	3.17	4.00	3.67	3.63	3.71	มาก
11	ท่านคิดว่าสถาบันฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้านและสังคมโลกเพียงใด.....	3.83	3.50	3.50	4.00	3.71	.75	มาก
12	ท่านคิดว่ามีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด.....	3.17	3.50	3.33	3.50	3.37	.65	ปานกลาง
	รวม	3.43	3.28	3.26	3.50	3.37	.45	ปานกลาง

จากตาราง 53 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณา
 รายละเอียดเห็นว่า ผู้ที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมศิลปศึกษาชัดเจน ($\bar{X} = 3.67$) หลักเกณฑ์การสอบ
 ตัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมศิลปศึกษาเหมาะสม ($\bar{X} = 3.50$) หลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.50$) อาจารย์
 ได้รับความรู้สนับสนุนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ($\bar{X} = 3.67$) นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ ($\bar{X} = 3.50$) สถาบันฯ ได้ดำเนินการจัดหาทุนการศึกษาให้แก่
 นักศึกษาที่ขาดแคลนได้เพียงพอ ($\bar{X} = 3.63$) สถาบันฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ นักศึกษามีนิสัยรักการอ่านกว้างไกล เรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของ
 สังคมรอบด้านและสังคมโลก ($\bar{X} = 3.71$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 54 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม		
						รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย โปรแกรมวิชาเพียงพอ.....	3.67	4.17	3.50	3.50	3.71	.75	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสอบ คัดเลือกนักศึกษาเพียงพอ.....	2.67	3.50	3.33	4.00	3.38	.82	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถใช้ หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้เพียงพอ.....	3.83	3.83	4.00	4.00	3.92	.65	มาก
4	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับสภาพ การเปลี่ยนแปลงของสังคมเพียงพอ.....	3.17	3.33	3.50	3.83	3.46	.66	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้จัดทำแผนการเรียนการสอนมากน้อยเพียงพอ.....	4.00	3.17	3.50	3.67	3.58	.65	มาก
6	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้เตรียมสื่อวัสดุกรรมและเทคนิคใหม่ ๆ ใน การสอนเพียงพอ.....	3.50	2.83	3.50	3.50	3.33	.70	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนผลิตตำราเอกสารประกอบการสอนและศึกษาค้นคว้า ความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอ.....	2.83	3.00	3.17	3.17	3.04	.36	ปานกลาง

ตาราง 54 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาปนารายวิชิตามเนื้อ						ความหมาย
		เคย	ผู้ชราณี	สวดนตร	มหาศรตาม	รวม		
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีจิตตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักการและมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	3.83	3.17	3.17	3.67	3.46	.51	ปานกลาง
9	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักศึกษาเพียงใด.....	4.00	3.67	3.63	3.67	3.79	.66	มาก
10	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพการแต่งกายและการวางตัวเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถือของนักศึกษาเพียงใด.....	3.83	3.00	3.50	3.50	3.46	.66	ปานกลาง
	รวม	3.53	3.37	3.50	3.65	3.51	.41	มาก

จากตาราง 54 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่าผู้ตอบ แบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่าข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การสอบคัดเลือกนักศึกษา ($\bar{X} = 3.38$) อาจารย์มีผลงานร่วมในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ($\bar{X} = 3.46$) อาจารย์ได้เตรียมสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอน ($\bar{X} = 3.33$) อาจารย์ได้ผลิตตำราเอกสารประกอบการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.04$) อาจารย์ติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักการ ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.46$) และอาจารย์มีบุคลิกภาพการแต่งกายและการวางตัวเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถือของนักศึกษา ($\bar{X} = 3.46$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 55 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
		เฉลี่ย	สูตรฐานี	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม		
						$\bar{X}$	S.D.	
1	ท่านคิดว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชามักน้อยเพียงใด.....	3.80	3.17	3.33	3.67	3.48	.51	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมมีความพร้อมในการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนมากน้อยเพียงใด.....	3.67	2.67	2.83	2.83	3.00	.66	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมมีความตั้งใจความรับผิดชอบในการเรียนเพียงใด.....	2.83	3.00	3.33	3.67	3.21	.66	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมแสดงออกด้านความคิดและตัวแบบปฏิบัติงานในการเรียนเพียงใด.....	3.83	3.00	3.33	3.67	3.46	.72	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันเพียงใด.....	3.83	3.00	2.83	4.00	3.42	.78	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมไม่หาคำถามผู้ประสานงานแปลก ๆ ใหม่ ๆ จากห้องสมุดและการแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....	3.83	2.50	2.83	3.17	3.08	.78	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวม เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพตามที่เรียนได้เพียงใด.....	3.33	2.50	3.17	3.50	3.12	.61	ปานกลาง
	รวม	3.57	2.83	3.10	3.50	3.24	.51	ปานกลาง

จากตาราง 55 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 56 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน
ศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	std. dev.	max	รวม		
		X	X	X	X	X	S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันฯ สามารถจัดสรรงบประมาณในการจัดหา สื่อและนวัตกรรมจำเป็นในการเรียนการสอนได้เพียงพอ.....	3.83	3.17	3.17	3.33	3.38	.49	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อ และผลิตสื่อการสอนเพียงพอ.....	3.33	3.00	3.67	4.00	3.50	.59	มาก
3	ท่านคิดว่าระบบการให้บริการสื่อแก่อาจารย์และนักศึกษา มีความสะดวกสบายและเหมาะสมเพียงพอ.....	4.00	2.67	3.33	3.33	3.33	.64	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา รู้จักนำวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอ.....	3.67	2.67	3.17	3.50	3.25	.68	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าแหล่งที่มีสื่อศึกษาสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนศิลปศึกษาในพื้นที่เพียงพอแต่ความต้องการของนักศึกษาเพียงพอ.....	3.67	2.67	3.00	3.17	3.12	.54	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่ามีจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนศิลปศึกษาเพียงพอหรือไม่.....	3.50	3.50	2.33	2.50	2.96	.81	ปานกลาง

ตาราง 56 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	ผลการตรวจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	รวม	S.D.	
7	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาสามารถแก้ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาแพงได้เพียงใด.....	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
		3.67	3.00	2.83	2.67	3.04	.62	ปานกลาง
	รวม	3.67	2.95	3.07	3.21	3.23	.41	ปานกลาง

จากตาราง 56 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อการสอนและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อและผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 3.50$) ส่วนเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 57 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี						ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวม	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่มีความสะดวก ร่มรื่นและสร้างบรรยากาศดีหรือไม่ ในการเรียนเพียงใด.....	3.83	3.17	3.17	3.83	3.50	.93	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่มีบุคลิกที่ดีต่อกันเพียงใด.....	4.17	3.33	3.67	3.67	3.71	.75	มาก
3	ท่านคิดว่า สิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านสื่อ มีบริการแก่อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....	3.33	2.83	3.00	3.33	3.13	.61	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่า นักศึกษาประกอบกิจกรรมวิชาชีพมีความพอใจที่ได้เข้าเรียนใน โปรแกรมวิชานี้เพียงใด.....	3.33	2.83	3.50	3.83	3.38	.71	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่า นักศึกษาสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏแก่สังคมเพียงใด.....	3.50	2.67	3.17	3.00	3.08	.72	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่า นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมายระเบียบ ของสถาบันฯ เพียงใด.....	3.17	2.67	3.33	3.00	3.04	.86	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่า นักศึกษาประกอบกิจกรรมวิชาชีพสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม ในสถาบันฯ ได้ดีเพียงใด.....	3.50	3.00	3.50	3.17	3.29	.69	ปานกลาง

ตาราง 57 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
		โดย	ผู้ตรวจ	สกลนคร	มหาสารคาม	รวม		
							S.D.	
8	ท่านคิดว่านักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันฯ มากน้อยเพียงใด.....	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
		3.83	3.00	3.17	3.50	3.38	.71	ปานกลาง
		รวม	3.56	2.94	3.31	3.42	3.31	.59

จากตาราง 57 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนศิลปะศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) เมื่อพิจารณารายข้อ จะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจเห็นในระดับมาก ได้แก่ ข้อความสถานที่มีความสะอาดร่มรื่น และสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน ($\bar{X} = 3.50$) อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ($\bar{X} = 3.71$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 58 ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาารวมทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ						ความหมาย
		เคย	อยู่ขณะนี้	สักจนคร	มหาศาลมาก	รวม		
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	3.43	3.28	3.26	3.50	3.37	45	ปานกลาง
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.53	3.37	3.50	3.65	3.51	41	มาก
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	3.57	2.83	3.10	3.50	3.24	51	ปานกลาง
4	ด้านสื่อสนับสนุนและเทคนิคในการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.67	2.95	3.07	3.21	3.23	21	ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.58	2.94	3.31	3.42	3.31	59	ปานกลาง
	รวม	3.53	3.11	3.27	3.47	3.34	40	ปานกลาง

จากตาราง 58 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจเห็นต่อปัญหาารวมทุกด้าน 5 ด้านในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจเห็นในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.51$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 59 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)
ที่มีต่อปัญหาการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	กลุ่มเทพฯ	รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่านโยบายและเป้าหมายโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏมีความชัดเจนเพียงใด.....	3.20	4.00	4.00	4.00	3.94	3.87	.53	มาก
2	ท่านคิดว่าหลักสูตรการสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏมีความเหมาะสมเพียงใด	3.60	4.00	3.80	3.80	3.50	3.66	.57	มาก
3	ท่านคิดว่าหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันเพียงใด.....	3.00	3.00	3.40	3.00	3.83	3.45	.86	ปานกลาง

ตาราง 59 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เคย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	กาฬเทพฯ	รวม		
4	ทำนคิดว่าอาคารสถานที่จัดภูมิทัศน์ของภาค วิชาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีเพียงพอ กับความต้องการต่อการของนักศึกษา เพียงใด.....	X	X	X	X	X	X	S.D.	ปานกลาง
5	ทำนคิดว่าอุปกรณ์และเครื่องมือการเรียน การสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมี เพียงพอเหมาะสมกับความเป็นสถาบัน อุดมศึกษาเพียงใด.....	3.00	2.60	3.00	3.80	3.11	3.11	.80	
6	ทำนคิดว่าสถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริม ให้อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาได้พัฒนา ศักยภาพตนเองเพียงใด.....	2.60	2.20	2.60	3.80	3.39	3.08	.75	ปานกลาง
		3.60	3.60	3.40	3.00	3.83	3.61	.50	มาก

ตาราง 59 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	กาฬสินธุ์	รวม		
7	ทำนคิดว่าสถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริม นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาให้พัฒนาศักยภาพตนเองเพียงใด.....	—	—	—	—	—	—	S.D.	
		X	X	X	X	X	X		
		4.00	3.60	4.00	4.00	4.06	3.97		
8	ทำนคิดว่าสถาบันราชภัฏมีการจัดหาทุน การศึกษาให้แก่ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ที่ขาดแคลนเพียงใด.....	2.20	2.20	2.60	3.80	3.28	2.97	.72	ปานกลาง
9	ทำนคิดว่าสถาบันราชภัฏสนับสนุนและ ส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา จัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อจะได้มีศักยภาพที่ กว้างไกลเรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง ความเจริญของสังคมรอบด้านและสังคมโลก เพียงใด.....	3.40	2.60	3.75	3.20	3.59	3.39	.60	ปานกลาง
	รวม	3.18	3.09	3.36	3.60	3.63	3.46	.42	ปานกลาง

จากตาราง 59 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเห็นว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจน ($\bar{X} = 3.87$) หลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสม ($\bar{X} = 3.66$) สถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาได้พัฒนาศักยภาพตนเอง ($\bar{X} = 3.61$) สถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาให้พัฒนาศักยภาพตนเอง ($\bar{X} = 3.97$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 60 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)
ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับ	สเกลนคร	มหาวิทยาลัยนคร	กรุงเทพฯ	รวม	S.D.	
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถให้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายเพียงใด.....	3.40	3.40	4.00	4.00	4.17	3.92	.59	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมเพียงใด.....	3.00	3.00	4.00	3.20	3.89	3.58	.76	มาก
3	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทำแผนการเรียนการสอนเพียงใด.....	2.60	2.20	2.00	3.60	3.78	3.16	1.00	ปานกลาง

ตาราง 60 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	กรุงเทพฯ	รวม	S.D.	
4	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้เตรียมสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการสอนเพียงพอ.....	3.00	2.20	2.00	3.60	3.50	3.08	1.05	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ผลิตเอกสารตำรา สื่อการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอ.....	3.00	1.80	2.60	3.00	3.61	3.08	.97	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพเพียงพอ.....	3.80	3.80	3.40	3.80	4.12	3.89	.66	มาก

ตาราง 60 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	กรุงเทพฯ	รวม		
		— X	— X	— X	— X	— X	X X	S.D.	
7	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักศึกษาเพียงใด.....	4.00	3.20	3.40	3.80	4.06	3.82	.80	มาก
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีคุณภาพเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถือเพียงใด.....	4.00	4.00	4.00	4.00	4.22	4.11	.56	มาก
9	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับนักศึกษาเพียงใด	3.40	3.00	3.40	3.80	3.88	3.62	.92	มาก
10	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับสังคมเพียงใด.....	3.40	3.00	3.40	3.80	3.83	3.61	.92	มาก
	รวม	3.36	2.96	3.22	3.66	3.93	3.59	.69	มาก

จากตาราง 60 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณารายละเอียดที่ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทำแผนการเรียนรู้การสอน ($\bar{X} = 3.16$) อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ เตรียมสื่อมัลติกรรมและเทคนิคใหม่ ๆ ในการสอน ($\bar{X} = 3.08$) อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ผลิตเอกสารตำราสื่อการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียน การสอน ($\bar{X} = 3.08$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 61 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)
ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	กรุงเทพฯ	รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเพียงใด.....	4.00	4.00	4.00	4.00	4.22	4.11	.51	มาก
2	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความพร้อมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือในการเรียนเพียงใด.....	3.20	3.20	3.40	3.00	3.94	3.55	.83	มาก
3	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความตั้งใจควรมีรับผิดชอบในการเรียนเพียงใด.....	3.00	3.00	3.60	3.20	4.67	3.89	.92	มาก

ตาราง 61 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	กรุงเทพฯ	รวม		
		— X	— X	— X	— X	— X	— X	S.D.	
4	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมกล้าแสดงออกด้านความคิดและด้านปฏิบัติงานเพียงใด.....	3.40	3.40	3.80	3.80	4.17	3.87	.93	มาก
5	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมเข้าร่วมจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในและนอกสถาบันราชภัฏเพียงใด.....	2.60	3.00	2.60	3.80	4.17	3.55	1.01	มาก
6	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาโดยภาพรวมไม่หาความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพียงใด.....	3.00	2.60	2.20	3.80	4.06	3.45	1.11	ปานกลาง

ตาราง 61 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏวชิรญาณเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	กรุงเทพฯ	รวม	S.D.	
7	ท่านคิดว่านักศึกษาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความสามารถในวิชาชีพศิลปศึกษาในระดับที่น่าเชื่อถือเพียงใด.....	$\bar{X}$ 3.40	$\bar{X}$ 3.40	$\bar{X}$ 3.40	$\bar{X}$ 3.00	$\bar{X}$ 4.11	$\bar{X}$ 3.68	S.D. .81	มาก
8	สถาบันราชภัฏโดยภาพรวม เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้เพียงใด.....	$\bar{X}$ 3.80	$\bar{X}$ 3.00	$\bar{X}$ 2.40	$\bar{X}$ 3.60	$\bar{X}$ 4.06	$\bar{X}$ 3.59	S.D. .96	มาก
	รวม	3.30	3.20	3.18	3.53	4.21	3.72	.68	มาก

จากตาราง 61 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบัณฑิตด้านการเรียนศิลปศึกษาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณารายข้อ จะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ นักศึกษาเอกศิลปศึกษาโดยภาพรวมไม่หาความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ ($\bar{X} = 3.45$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 62 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อวีดิทัศน์และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เคย	อุดหนุน	ตกลง	มหาศาล	กรุงเทพฯ	รวม	S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏมีงบประมาณในการจัดหาสื่อวีดิทัศน์และเทคโนโลยีในการเรียนการสอนศิลปศึกษาเพียงพอ.....	3.60	2.40	2.60	3.80	3.17	3.13	.66	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อการผลิตสื่อการเรียนการสอนเพียงพอ.....	3.20	2.40	2.60	3.00	3.56	3.16	.75	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าระบบการให้บริการสื่อด้านศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความสะดวกเหมาะสมเพียงพอ.....	3.20	2.40	2.60	3.80	3.44	3.21	.78	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าอาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏนำเอาวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพียงพอ.....	2.60	2.60	2.40	3.60	3.39	3.08	.71	ปานกลาง

ตาราง 62 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เฉลี่ย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	กรุงเทพมหานคร		S.D.	
						รวม			
5	ท่านคิดว่ามีแหล่งวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนศิลปะศึกษาในพื้นที่เพียงพอแก่ความต้องการของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาเพียงใด	2.60	2.60	2.40	3.60	3.28	3.03	.72	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีปัญหาเรื่องวัสดุอุปกรณ์มีราคาแพงในการเรียนเพียงใด.....	4.40	4.40	3.20	3.60	3.44	3.68	.96	มาก
	รวม	3.27	2.80	2.63	3.57	3.38	3.21	.53	ปานกลาง

จากตาราง 62 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคนิคในการเรียนการสอนศิลปะศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีปัญหารื่องวัสดุอุปกรณ์มีราคาแพงในการเรียน ($\bar{X} = 3.68$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 63 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีปัญหา
ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เฉลี่ย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	กรุงเทพฯ	รวม		
							$\bar{X}$	S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏมีอาคารสถานที่สะอาด ร่มรื่นและมีบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอนเพียงใด.....	3.40	3.80	4.00	4.00	3.83	3.82	.56	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์วิชาศิลปศึกษาและนักศึกษาวิชาเอกศิลป-ศึกษาในสถาบันราชภัฏมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพียงใด.....	3.80	3.00	4.00	3.20	4.00	3.74	.69	มาก
3	ท่านคิดว่าภาคศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านสื่อการเรียนการสอนเพียงใด	3.20	2.40	2.60	3.80	3.81	3.36	.76	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าเรียนในวิชาเอกนี้เพียงใด.....	4.00	3.60	4.00	4.00	4.33	4.11	.56	มาก
5	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏแก่สังคมเพียงใด.....	3.40	3.00	4.00	4.00	4.28	3.92	.71	มาก

ตาราง 63 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	กรุงเทพฯ	รวม		
							$\bar{X}$	S.D.	
6	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันราชภัฏเพียงใด.....	3.00	3.40	3.60	3.20	4.39	3.82	.77	มาก
7	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เหมาะสมเพียงใด.....	3.80	3.40	3.00	3.00	4.67	3.95	.93	มาก
8	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันเพียงใด.....	3.00	3.00	3.20	4.00	4.56	3.89	.95	มาก
	รวม	3.45	3.20	3.55	3.65	4.20	3.89	.95	มาก

จากตาราง 63 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$)

เมื่อพิจารณารายข้อ จะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ภาควิชาศิลปศึกษาและนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.36$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 64 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี) ที่ตอบปัญหา
รวมทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี				สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช			ความหมาย
		เลข	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	กรุงเทพฯ	รวม		
							$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	3.18	3.09	3.36	3.60	3.63	3.46	.42	ปานกลาง
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.36	2.96	3.22	3.66	3.93	3.59	.69	มาก
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	3.30	3.20	3.18	3.53	4.21	3.72	.68	มาก
4	ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.27	2.80	2.63	3.57	3.38	3.21	.53	ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.45	3.20	3.55	3.65	4.20	3.79	.47	มาก
รวม		3.31	3.06	3.21	3.60	3.84	3.54	.46	มาก

จากตาราง 64 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาทุกด้าน 5 ด้านในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.46$) และด้านสื่อنواتการรวมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.21$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 65 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		กรุงเทพฯ	รวม	S.D.	
		$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1	ท่านมีความนโยบายและเป้าหมายโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏมีความชัดเจนเพียงใด.....	3.94	3.94	.42	มาก
2	ท่านคิดว่าหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมเพียงใด.....	3.50	3.50	.51	มาก
3	ท่านคิดว่าหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความรู้ของภาควิชาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีเพียงพอกับความต้องการของสังคมปัจจุบันเพียงใด.....	3.83	3.83	.99	มาก
4	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ครุภัณฑ์ของภาควิชาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีเพียงพอกับความเป็นความต้องกรของนักศึกษาเพียงใด.....	3.11	3.11	.90	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าอุปกรณ์และเครื่องมือการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีเพียงพอเหมาะสมกับความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพียงใด.....	3.39	3.39	.61	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาได้พัฒนาศักยภาพตนเองเพียงใด.....	3.83	3.83	.38	มาก
7	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาให้พัฒนาศักยภาพตนเองเพียงใด.....	4.06	4.06	.73	มาก

ตาราง 65 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		กรุงเทพฯ	รวม	S.D.	
8	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏมีการจัดหาทุนการศึกษาให้นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาที่ขาดแคลนเพียงใด.....	3.28	3.28	.48	ปานกลาง
9	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อจะได้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้านและสังคมโลกเพียงใด.....	3.59	3.59	.51	มาก
รวม		3.63	3.63	.37	มาก

จากตาราง 65 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์สถาบันราชภัฏที่มีเพียงพอกับความจำเป็นความต้องการของนักศึกษา ($\bar{X} = 3.11$) อุปกรณ์และเครื่องมือการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีเพียงพอกับความจำเป็นสุดมศึกษา ($\bar{X} = 3.39$) สถาบันราชภัฏมีการจัดหาทุนการศึกษาให้นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาที่ขาดแคลน ($\bar{X} = 3.28$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 66 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		กรุงเทพฯ	รวม		
		X	X	S.D.	
1	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถใช้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายเพียงใด.....	4.17	4.17	.62	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมเพียงใด.....	3.89	3.89	.76	มาก
3	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทำแผนการเรียนการสอนเพียงใด.....	3.78	3.78	.81	มาก
4	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้เตรียมสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอนเพียงใด.....	3.50	3.50	1.04	มาก
5	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ผลิตเอกสารตำรา สื่อการสอนและสื่อศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด.....	3.61	3.61	.85	มาก
6	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักการอยู่ดีและมีประสิทธิภาพเพียงใด.....	4.12	4.12	.60	มาก
7	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักศึกษาเพียงใด.....	4.06	4.06	.73	มาก
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีบุคลิกภาพเป็นที่น่าสนใจขอเพียงใด.....	4.22	4.22	.65	มาก

ตาราง 66 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		กรุงเทพฯ	รวม	S.D.	
9	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับนักศึกษาเพียงใด.....	3.88	3.88	.86	มาก
10	ท่านคิดว่าอาจารย์สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมร่วมกับสังคมเพียงใด.....	3.83	3.83	.86	มาก
	รวม	3.93	3.93	.67	มาก

จากตาราง 66 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้อในระดับมาก

ตาราง 67 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		กรุงเทพฯ	รวม	S.D.	
		$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1	ท่านคิดว่านักศึกษาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเพียงใด.....	4.22	4.22	.55	มาก
2	ท่านคิดว่านักศึกษาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความพร้อมในการจัดหน่วยสัปดาห์เรียนเครื่องมือในการเรียนเพียงใด.....	3.94	3.94	.73	มาก
3	ท่านคิดว่านักศึกษาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความตั้งใจความรับผิดชอบในการเรียนเพียงใด.....	4.67	4.67	.49	มาก
4	ท่านคิดว่านักศึกษาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมกล้าแสดงออกด้านความคิดและด้านปฏิบัติงานเพียงใด.....	4.17	4.17	.51	มาก
5	ท่านคิดว่านักศึกษาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในและนอกสถาบันราชภัฏเพียงใด.....	4.17	4.17	.86	มาก
6	ท่านคิดว่านักศึกษาเอกศิลปศึกษาโดยภาพรวมในหาคำความรู้ ประสพการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพียงใด.....	4.06	4.06	.64	มาก
7	ท่านคิดว่านักศึกษาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความสามารถในวิชาชีพศิลปศึกษาในระดับที่น่าเชื่อถือเพียงใด.....	4.11	4.11	.58	มาก

ตาราง 67 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		กลุ่มทพฯ	รวม	S.D.	
8	ท่านคิคว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวม เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้เพียงใด.....	4.06	4.06	.83	มาก
	รวม	4.21	4.21	.50	มาก

จากตาราง 67 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาทั้งภาพรวมและเป็นรายข้อในระดับมาก

ตาราง 68 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหา ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		กรุงเทพฯ	รวม		
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏมีงบประมาณในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนศิลปศึกษาเพียงใด.....	3.17	3.17	.38	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อ การผลิตสื่อการเรียนการสอนเพียงใด.....	3.56	3.56	.51	มาก
3	ท่านคิดว่าระบบการให้บริการสื่อด้านศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความสะดวกเหมาะสมเพียงใด.....	3.44	3.44	.51	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าอาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏนำเอาวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพียงใด.....	3.39	3.39	.50	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่ามีแหล่งวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนศิลปศึกษาในพื้นที่เพียงพอแก่ความต้องการของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาเพียงใด.....	3.28	3.28	.57	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีปัญหาเรื่องวัสดุอุปกรณ์ราคาแพงในการเรียนเพียงใด.....	3.44	3.44	.78	ปานกลาง
รวม		3.38	3.38	.33	ปานกลาง

จากตาราง 68 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการสอนศิลปศึกษาระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อพิจารณาจากข้อจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถานราชภัฏมีความเข้าใจในการใช้สื่อการผลิตสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 69 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
การสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		กรุงเทพฯ	รวม	S.D.	
		$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏมีอาคารสถานที่สะอาด ร่มรื่น และมีบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอนเพียงใด	3.83	3.83	.71	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ภาควิชาศิลปศึกษา และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ในสถาบันราชภัฏมีมนุษยสัมพันธ์ต่อกันเพียงใด.....	4.00	4.00	.34	มาก
3	ท่านคิดว่าภาควิชาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านสื่อ-การเรียนการสอนเพียงใด.....	3.81	3.81	.40	มาก
4	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าเรียนในวิชาเอกนี้เพียงใด.....	4.33	4.33	.49	มาก
5	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีไปจากท่านกี่สังคมเพียงใด.....	4.28	4.28	.57	มาก
6	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันราชภัฏเพียงใด.....	4.39	4.39	.61	มาก
7	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เพียงใด.....	4.67	4.67	.59	มากที่สุด

ตาราง 69 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		กรุงเทพฯ	รวม		
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
8	ท่านคิดว่า นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ โดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันเพียงใด.....	4.56	4.56	.62	มากที่สุด
		4.20	4.20	.30	
		รวม			
					มาก

จากตาราง 69 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณารายชื่อ จะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ โดยภาพรวมสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เหมาะสม ($\bar{X} = 4.67$) และนักศึกษาวชิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ โดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบัน ($\bar{X} = 4.56$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 70 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) ที่มีต่อปัญหาทั้งหมดทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์			ความหมาย
		กรุงเทพฯ	รวม		
		$\bar{X}$	$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	3.63	3.63	.37	มาก
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.93	3.93	.67	มาก
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	4.21	4.21	.50	มาก
4	ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.38	3.38	.33	ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	4.20	4.20	.30	มาก
รวม		3.84	3.84	.28	มาก

จากตาราง 70 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาทั้งหมดทุกด้าน 5 ด้านในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.38$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก

ตาราง 71 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดรวมนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	$\bar{X}$	S.D.	
1	ท่านคิดว่านโยบายและเป้าหมายโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏมีความชัดเจนเพียงใด.....	3.20	4.00	4.00	4.00	3.80	.62	มาก
2	ท่านคิดว่าหลักการเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏมีความเหมาะสมเพียงใด.....	3.60	4.00	3.80	3.80	3.80	.77	มาก
3	ท่านคิดว่าหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันเพียงใด.....	3.00	3.00	3.40	3.00	3.10	.55	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ครุภัณฑ์ของภาควิชาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีเพียงพอกับความจำเป็นความต้องการของนักศึกษาเพียงใด.....	3.00	2.60	3.00	3.80	3.10	.72	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าอุปกรณ์และเครื่องมือการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีเพียงพอเหมาะสมกับความเป็นสถานศึกษาเพียงใด.....	2.60	2.20	2.60	3.80	2.80	.77	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาได้พัฒนาศักยภาพตนเองเพียงใด.....	3.60	3.60	3.40	3.00	3.40	.50	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริมนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาให้พัฒนาศักยภาพตนเองเพียงใด.....	4.00	3.60	4.00	4.00	3.90	.55	มาก

ตาราง 71 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				รวม		ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม	$\bar{X}$	S.D.	
8	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏมีการจัดหาทุนการศึกษาให้นักศึกษาเอกศิลปศึกษาที่ขาดแคลนเพียงใด.....	2.20	2.20	2.60	3.80	2.70	.80	ปานกลาง
9	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาเอกศิลปศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อจะได้มีวิทยุทัศน์ที่กว้างไกลเรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงความเจริญของสังคมรอบด้านและสังคมโลกเพียงใด.....	3.40	2.60	3.75	3.20	3.21	.63	ปานกลาง
	รวม	3.18	3.09	3.36	3.60	3.30	.42	ปานกลาง

จากตาราง 71 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบริหารด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นโยบายและเป้าหมายโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏมีความชัดเจน ($\bar{X} = 3.80$) หลักสูตรและการสอนของสถาบันราชภัฏมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.80$) สถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาเอกศิลปศึกษาให้พัฒนาศักยภาพตนเอง ($\bar{X} = 3.90$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 72 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับนี้	สกลนคร	มหาสารคาม	$\bar{X}$	S.D.	
1	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถให้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายเพียงใด.....	3.40	3.40	4.00	4.00	3.70	.47	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมเพียงใด.....	3.00	3.00	4.00	3.20	3.30	.66	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทำแผนการเรียนการสอนเพียงใด.....	2.60	2.20	2.00	3.60	2.60	.82	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้เตรียมสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการสอนเพียงใด.....	3.00	2.20	2.00	3.60	2.70	.92	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ผลิตเอกสารตำราเพื่อการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด	3.00	1.80	2.60	3.00	2.60	.82	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ยุติธรรมและโปร่งใสเพียงใด	3.80	3.80	3.40	3.80	3.70	.66	มาก
7	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีมนุษยสัมพันธ์ต่อนักศึกษาเพียงใด.....	4.00	3.20	3.40	3.80	3.60	.82	มาก

ตาราง 72 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				รวม		ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม		S.D.	
8	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีบุคลิกภาพเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถือเพียงใด.....	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	.46	มาก
9	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนช่วยในการดำเนินงานกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับนักศึกษาเพียงใด.....	3.40	3.00	3.40	3.80	3.40	.94	ปานกลาง
10	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนช่วยในการดำเนินงานกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับสังคมเพียงใด.....	3.40	3.00	3.40	3.80	3.40	.94	ปานกลาง
	รวม	3.36	2.96	3.22	3.66	3.30	.57	ปานกลาง

จากตาราง 72 จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถใช้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมาย ($\bar{X} = 3.70$) อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ติดตามวัดผลประเมินนักศึกษาอย่างมีหลักการเกณฑ์ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.70$) อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนช่วยในการดำเนินงานกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับนักศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนช่วยในการดำเนินงานกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับสังคมเพียงใด.....

นักศึกษา ($\bar{X} = 3.60$) อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีบุคลิกภาพเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 73 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	จุดธรรณี	สกลนคร	มหาสารคาม		S.D.	
1	ท่านคิดว่านักศึกษาวិชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเพียงใด.....	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	.46	มาก
2	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความพร้อมในการจัดหลักสูตรอุปกรณ์เครื่องมือในการเรียนเพียงใด.....	3.20	3.20	3.40	3.00	3.20	.77	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความตั้งใจความรับผิดชอบในการเรียนเพียงใด.....	3.00	3.00	3.60	3.20	3.20	.62	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมกล้าแสดงออกด้านความคิดและด้านปฏิบัติงานเพียงใด.....	3.40	3.40	3.80	3.80	3.60	1.14	มาก
5	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในและนอกสถาบันราชภัฏเพียงใด.....	2.60	3.00	2.60	3.80	3.00	.79	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาโดยภาพรวมไม่หาความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพียงใด.....	3.00	2.60	2.20	3.80	2.90	1.17	ปานกลาง

ตาราง 73 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ					รวม		ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม			S.D.	
7	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความรู้ความสามารถในวิชาที่ศิลปศึกษาในระดับที่น่าจะถือเพียงใด.....	3.40	3.40	3.40	3.00	3.30	.80		ปานกลาง
8	ท่านคิดว่านักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวม เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้เพียงใด.....	3.80	3.00	2.40	3.60	3.20	.89		ปานกลาง
	รวม	3.30	3.20	3.18	3.53	3.30	.52		ปานกลาง

จากตาราง 73 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) เมื่อพิจารณารายละเอียดข้อที่ 7 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพศิลปศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมกล้าแสดงออกด้านความคิดและด้านปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.60$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 74 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อวัฒนธรรมและ
เทคโนโลยีการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับ	สกลนคร	มหาสารคาม		S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏมีงบประมาณในการจัดหาสื่อวัฒนธรรมและ เทคโนโลยีในการเรียนการสอนศิลปศึกษาเพียงพอ.....	3.60	2.40	2.60	3.80	3.10	.85	ปานกลาง
2	ท่านคิดว่าอาจารย์สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความเข้าใจ ในการใช้สื่อการผลิตสื่อการเรียนการสอนเพียงพอ.....	3.20	2.40	2.60	3.00	2.80	.77	ปานกลาง
3	ท่านคิดว่าระบบการให้บริการสื่อด้านศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความ สะดวกเหมาะสมเพียงพอ.....	3.20	2.40	2.60	3.80	3.00	.92	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่าอาจารย์และนักศึกษาวชิราวุธเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏนำเอา วัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพียงพอ.....	2.60	2.60	2.40	3.60	2.80	.77	ปานกลาง
5	ท่านคิดว่ามีแหล่งวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนศิลปศึกษาในพื้นที่เพียงพอ แก่ความต้องการของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาเพียงพอ.....	2.60	2.60	2.40	3.60	2.80	.77	ปานกลาง
6	ท่านคิดว่านักศึกษาวชิราวุธเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีปัญหาเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ราคาแพงในการเรียนเพียงพอ.....	4.40	4.40	3.20	3.60	3.90	1.07	มาก
รวม		3.27	2.80	2.63	3.57	3.07	.63	มาก

จากตาราง 74 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในโอกาสสอบศิลปศึกษาระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาวិชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์มีปัญหาร้องทุกข์อุปกรณ์การศึกษาแพงในการเรียน ($\bar{X} = 3.90$) ส่วนข้ออื่นๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 75 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อม
การเรียนการสอนศิลปศึกษา

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับ	สทศนคร	มหาสารคาม		S.D.	
1	ท่านคิดว่าสถาบันราชภัฏภูมิภาครวมที่สะอาด ร่มรื่น และมีบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอนเพียงใด.....	3.40	3.80	4.00	4.00	3.83	.41	มาก
2	ท่านคิดว่าอาจารย์ภาคศิลปศึกษาและนักศึกษาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏภูมิภาครวมที่ทันสมัยที่ติดกันเพียงใด.....	3.80	3.00	4.00	3.20	3.50	.83	มาก
3	ท่านคิดว่าภาควิชาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏภูมิภาครวมที่สะดวกด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านสื่อการเรียนการสอนเพียงใด.....	3.20	2.40	2.60	3.80	3.00	.79	ปานกลาง
4	ท่านคิดว่านักศึกษาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏภูมิภาครวมมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าเรียนในวิชาเอกนี้เพียงใด.....	4.00	3.60	4.00	4.00	3.90	.55	มาก
5	ท่านคิดว่านักศึกษาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏภูมิภาครวมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในภาพรวมแก่สังคมเพียงใด.....	3.40	3.00	4.00	4.00	3.60	.68	มาก
6	ท่านคิดว่านักศึกษาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏภูมิภาครวมประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันราชภัฏเพียงใด.....	3.00	3.40	3.60	3.20	3.30	.47	ปานกลาง
7	ท่านคิดว่านักศึกษาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏภูมิภาครวมสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เหมาะสมเพียงใด.....	3.80	3.40	3.00	3.00	3.30	.66	ปานกลาง

ตาราง 75 (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอุดรธานี				รวม		ความหมาย
		เลย	อุดรธานี	สกลนคร	มหาสารคาม		S.D.	
8	ท่านคิดว่านักศึกษาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันเพียงใด.....	-	-	-	-	-		
		X	X	X	X	X		
		3.00	3.00	3.20	4.00	3.30	.80	ปานกลาง
	รวม	3.45	3.20	3.55	3.65	3.46	.28	ปานกลาง

จากตาราง 75 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณารายชื่อ จะเห็นว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันมีอาคารสถานที่สะอาดร่มรื่นและมีบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.80$) อาจารย์ภาคศิลปศึกษาและนักศึกษาศึกษาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ($\bar{X} = 3.50$) นักศึกษาโดยภาพรวมมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้ามาเรียนในวิชาเอกนี้ ($\bar{X} = 3.90$) นักศึกษาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏแก่สังคม ($\bar{X} = 3.60$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตาราง 76 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหา รวมทุกด้าน 5 ด้าน

ลำดับที่	สภาพปัญหา	สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ				รวม		ความหมาย
		เฉลี่ย	อันดับนี้	อันดับคร	มหาสารคาม		S.D.	
1	ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....	3.18	3.09	3.36	3.60	3.30	.42	ปานกลาง
2	ด้านการสอนศิลปศึกษา.....	3.36	2.96	3.22	3.66	3.30	.57	ปานกลาง
3	ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....	3.30	3.20	3.18	3.53	3.30	.52	ปานกลาง
4	ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.27	2.80	2.63	3.57	3.07	.63	ปานกลาง
5	ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....	3.45	3.20	3.55	3.65	3.46	.28	ปานกลาง
	รวม	3.31	3.06	3.21	3.60	3.30	.44	ปานกลาง

จากตาราง 76 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหา รวมทุกด้าน 5 ด้าน ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้อในระดับปานกลาง

**ตอนที่ 3 ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มประชากรสถาบัน-
ราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ (จากตาราง 77 - 100)**

**ตาราง 77 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อ
ปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	47	3.30	.63	1.64	.10
นักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	83	3.13	.52		

จากตาราง 77 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา
ของกลุ่มนักศึกษาศาสนาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และนักศึกษาศาสนาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 78 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อ
ปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
นักศึกษาศาสนาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	47	3.39	.72	.60	.34
นักศึกษาศาสนาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	90	3.47	.64		

จากตาราง 78 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาของกลุ่มนักศึกษา
สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 79 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อ
ปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	47	3.46	.53	2.61*	.01
นักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	91	3.21	.54		

P * < .05

จากตาราง 79 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนศิลปศึกษาของกลุ่มนักศึกษา
สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 80 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อ
ปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	49	3.27	.83	1.68	.09
นักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	94	3.03	.80		

จากตาราง 80 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียน
การสอนศิลปศึกษาของนักศึกษากลุ่มสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 81 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อ
ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	49	3.29	.69	1.37	.09
นักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	94	3.43	.56		

จากตาราง 81 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน
ศิลปศึกษา ของกลุ่มนักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 82 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อ
ปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	49	3.41	.55	1.03	.31
นักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	94	3.31	.48		

จากตาราง 82 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน ของกลุ่มนักศึกษา
สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 83 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้าน
บริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
อาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	15	2.26	.58	- 1.98	.06
อาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	23	2.61	.50		

จากตาราง 83 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของกลุ่มอาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และอาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 84 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้าน
การสอนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	15	3.25	.75	0.14	.89
นักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	24	3.27	.45		

จากตาราง 84 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนของกลุ่มอาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และอาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 85 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้าน
การเรียนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
อาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	15	2.97	.47	.01	.72
อาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	24	2.97	.52		

จากตารางที่ 85 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านเรียนของกลุ่มอาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และอาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 86 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้าน
สื่อวัตกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	14	2.79	.48	- 1.37	.18
นักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	24	3.02	.52		

จากตาราง 86 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมการเรียนของกลุ่มอาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และอาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 87 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้าน
สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
อาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	15	2.98	.38	- 2.41 *	.02
อาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	23	3.31	.43		

* P < .05

จากตาราง 87 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมของกลุ่มอาจารย์
สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และอาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 88 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวม
ทุกด้าน 5 ด้าน**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	14	2.84	.51	1.49	.15
นักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	23	3.06	.39		

จากตาราง 88 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน ของกลุ่มอาจารย์
สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และอาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ
.05

**ตาราง 89 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อ
ปัญหาด้านการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	12	3.49	.18	1.19	.25
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	24	3.37	.45		

จากตาราง 89 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของกลุ่มผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 90 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้าน
การสอนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	12	3.60	.34	4.91	0.70
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	24	3.51	.41		

จากตาราง 90 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาของกลุ่มผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 91 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้าน
การเรียนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	12	3.76	.32	3.21 *	.003
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	23	3.23	.51		

* $P < .05$

จากตาราง 91 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาของกลุ่มผู้บริหาร
สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 92 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้าน
สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	12	3.21	.34	0.07	.25
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	24	3.22	.40		

จากตาราง 92 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียน
การสอนศิลปศึกษาของผู้บริหารกลุ่มสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 93 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้าน
สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	12	3.37	.426	0.33	.27
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	24	3.31	.59		

จากตาราง 93 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน
ศิลปศึกษา ของกลุ่มผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 94 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวม
ทุกด้าน 5 ด้าน**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	12	3.50	.21	1.53	.14
ผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	23	3.34	.40		

จากตาราง 94 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน ของกลุ่มผู้บริหาร
สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 95 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขตสถาบัน
ราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏ รัตนโกสินทร์	17	3.63	.36		
				2.50 *	.01
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏ อีสานเหนือ	19	3.30	.41		

* P < .05

จากตาราง 95 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา
ของกลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขต
สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตาราง 96 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขต
สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา**

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏ รัตนโกสินทร์	17	3.92	.66		
				3.10 *	.00
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏ อีสานเหนือ	20	3.30	.56		

* P < .05

จากตาราง 96 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนของกลุ่มหัวหน้าหมวด
ศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 97 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	17	4.21	.50		
				5.42 *	.00
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	20	3.30	.52		

* $P < .05$

จากตาราง 97 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนศิลปศึกษาของกลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 98 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	18	3.37	.32		
				1.96	.06
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	20	3.06	.62		

จากตาราง 98 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาของกลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 99 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนศิลปศึกษา

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	16	4.20	.29		
				7.68 *	.00
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	20	3.46	.28		

* $P < .05$

จากตาราง 99 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาของกลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 100 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	T	P - Value
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์	15	3.80	.28		
				4.13 *	.00
หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ	19	3.30	.44		

* $P < .05$

จากตาราง 100 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาทุกด้าน 5 ด้าน ของกลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ
ปัญหาทุกด้าน 5 ด้าน กลุ่มสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ และสถาบันราชภัฏ
อีสานเหนือ (จากตารางที่ 101 - 108)**

**ตารางที่ 101 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา
(สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์) เกี่ยวกับปัญหา 5 ด้าน**

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. อาคารสถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา	5
2. อาจารย์บางท่านขาดการดูแลเอาใจใส่กับการเรียน	5
3. สถาบันไม่จัดหาสื่อการสอนอย่างเพียงพอ	3
4. อาจารย์ที่ปรึกษาแทบจะไม่มีเวลาพบนักศึกษาไม่เคยทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาเลย	3
5. ควรจัดนิทรรศการบ่อย ๆ เพื่อให้ให้นักศึกษาแสดงผลงานอย่างสม่ำเสมอ	3
6. สถาบันไม่ให้ความสำคัญต่อโปรแกรมศิลปศึกษา	2
7. อาจารย์บางท่านมาสอนไม่ตรงเวลา ทำให้นักศึกษาเสียผลประโยชน์	2
8. การออกศึกษาดูงานศิลปะ โดยคณะอาจารย์นำพาไปมีน้อยมาก	2
9. อาคารที่อำนวยความสะดวกมีมาก แต่ผู้ให้บริการไม่ค่อยดีเลย	2
10. มีการให้เกรดที่ขาดความยุติธรรมและความรอบคอบ	2
11. อาคารสถานที่สกปรก เพราะขาดความเอาใจใส่ในเรื่องความสะดวก	2
12. จำนวนนักศึกษาในแต่ละห้องเรียนมีมากเกินไป	1
13. นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ทางศิลปะที่ต่างกันทำให้เป็นปัญหาต่อการเรียนศิลปะ	1
14. นักศึกษามีเวลาในการปฏิบัติงานน้อยจึงทำผลงานออกมาไม่ค่อยดี	1
15. วัสดุศิลปะมีราคาแพง จึงเป็นปัญหาในการเรียน	1
16. ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวสารการเรียนศิลปศึกษาให้มากกว่านี้	1
17. ทุนการศึกษาไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา	1
18. ควรที่จะมีวิชาชีพปฏิบัติมาก ๆ จะได้นำไปประกอบอาชีพได้	1
19. เรื่องผลการเรียนยังออกล่าช้า	1
20. การติดต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ จะพูดไม่สุภาพไม่เห็นถึงความเดือดร้อนจริง ๆ ของนักศึกษา	1
21. การขอทุนรัฐบาลบางคนมีความยากจนจริง ๆ ขอไป 3 - 4 ครั้งก็ยังไม่ได้รับการพิจารณา	1
22. ในการเรียนการสอนยังขาดแคลนคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมเกี่ยวกับศิลปะมาสอนนักศึกษาอย่างเพียงพอ	1
23. เด็กศิลปะถูกมองในแง่ลบตลอด ควรเปิดใจให้กว้างดูข้อดีของพวกนักศึกษาศิลปะบ้าง	1
24. อาจารย์พูดถึงศิลปะในเชิงธุรกิจมากกว่าจะปลูกฝังในเชิงศิลปะ ทำให้นักศึกษาเบื่อหน่าย	1
25. สิ่งแวดล้อมในการเรียนวิชาอื่น ๆ นอกเหนือวิชาที่เกี่ยวกับศิลปะแย่งเวลาไปมาก	1

ตาราง 101 (ต่อ)

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
26. ควรจัดแสดงงานศิลปะระหว่างสถาบันราชภัฏด้วยตนเอง	1
27. โอกาสของภาควิชาศิลปศึกษาที่จะแสดงออกไม่ค่อยมี เพราะนักศึกษามีน้อย	1
28. ควรเพิ่มจำนวนอาจารย์ให้พอกับจำนวนนักเรียน	1

**ตาราง 102 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบัน
ราชภัฏรัตนโกสินทร์) เกี่ยวกับปัญหา 5 ด้าน**

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ควรจะมีการจัดนิทรรศการในวิชาที่เรียน	3
2. ควรพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ไปสู่คุณธรรม ความดี ความจริง ความงาม ให้มากกว่านี้	2
3. ควรมีการพัฒนางานการจัดการเรียนการสอน	2
4. ควรให้ความสำคัญของศาสตร์ทางด้านความงาม (ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ ฯลฯ) ให้มากขึ้น	2
5. ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างสถาบันและองค์กรเอกชนภายนอกด้วย	2
6. ควรมีมาตรฐานการงานที่ตรวจสอบได้ เช่น ISO 9000 หรือ J.7, J.8 สู่สากล พัฒนาให้ เป็นการศึกษาของนานาชาติได้ ประเทศอื่น ๆ สามารถมาเรียนกับเราได้ เช่น เขมร, ลาว ญวน, พม่า, จีน, ญี่ปุ่น, ออสเตรเลีย, ฟิลิปปินส์ ฯลฯ	1
7. ควรมีการลงทุนด้านฝึกประสบการณ์อาชีพให้มากขึ้น	1
8. ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้สามารถนำผลงานไปใช้ให้เกิดคุณค่าและ คุณประโยชน์ให้มากที่สุด	1
9. ควรมีการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ชมรม, สมาคม, สโมสร ฯลฯ	1
10. ควรประชาสัมพันธ์ ให้ความสำคัญของวิชาศิลปะให้มากกว่าเดิมว่ามีความจำเป็นและ สำคัญต่อมนุษยชาติ	1
11. ควรเรียกร้องให้ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนศิลปะมีราคาต่ำลง	1
12. นักศึกษาที่เข้ามาเรียนในโปรแกรมศิลปศึกษาไม่ค่อยมีความมุ่งมั่น	1
13. นักศึกษาไม่ตั้งใจศึกษาศิลปะอย่างแท้จริง แต่จะเรียนเพื่อจบออกไปเท่านั้น	1
14. การเรียนการสอนขาดห้องปฏิบัติการที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ปฏิบัติงานเต็มที่	1
15. ควรมีการวางกฎเกณฑ์ในการทำงานของนักศึกษาโปรแกรมศิลปะ	1
16. ควรมีการนำตัวอย่าง การนำสื่อมาใช้ในการสอนให้มากขึ้น	1
17. นักศึกษาจัดทำกิจกรรมน้อย ควรจะจัดกิจกรรมทางศิลปะให้มากขึ้น	1
18. โปรแกรมวิทยายังขาดอาจารย์สายวิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ที่จะมีส่วนช่วยเสริมสร้าง ศักยภาพการสอนให้ดียิ่งขึ้น	1
19. สถาบันขาดพื้นที่ (หอศิลป์) ที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้	1

**ตาราง 103 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบัน
ราชภัฏรัตนโกสินทร์) เกี่ยวกับปัญหา 5 ด้าน**

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. การบริการสื่อแก่นักศึกษาอยู่ที่ข้อจำกัดของภาควิชาเอง	3
2. นักศึกษาควรศึกษาหาความรู้และฝึกทักษะในวิชาชีพ เพื่อประโยชน์ต่ออนาคต	2
3. มีนักศึกษบางคนไม่สนใจด้านศิลปศึกษามองตามเพื่อน ศิลปะที่เกิดขึ้นจึงปราศจากชีวิตจิตใจ	1
4. การใช้สื่อนวัตกรรม ควรวัดกุมและเป็นประโยชน์กับคนหมู่มาก	1
5. อารมณ์ศิลปิน ความอ่อนไหว และความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไปมีผลกระทบต่อการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสถาบัน	1
6. เกณฑ์ในการคัดเลือกนักศึกษาชัดเจนแต่ในการคัดเลือกนักศึกษาจริง บางครั้งไม่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์ มีปัจจัยภายนอกมาทำให้ปฏิบัติตามเกณฑ์ไม่ได้	1
7. นักศึกษาศิลปศึกษายศครู เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วส่วนใหญ่ออกไปประกอบอาชีพอื่นและอาชีพส่วนตัว	1
8. นักศึกษามีความพอใจที่จะเรียนในสายศิลปกรรมมากกว่าที่จะเรียนในวิชาการศิลปศึกษา	1
9. น่าจะมีการนำเสนอแผนพัฒนาของโปรแกรมวิชาแสดงผลและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาผ่านรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ เสนอต่อสถาบัน	1
10. โปรแกรมวิชาได้พยายามจัดกิจกรรมวิชาการ สำหรับนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	1
11. โปรแกรมวิชาศิลปะบริการทางวิชาการด้านวิชาชีพแก่สังคมได้ดี เช่น งานวันเด็ก งานวันครู และนิทรรศการสำหรับบุคคลสนใจทั่วไป	1
12. ปัญหาสภาพแวดล้อม เช่น อาคาร สถานที่ ยังต้องพัฒนาให้เหมาะสมกับการเรียนแต่ละวิชา	1
13. หลักเกณฑ์การคัดเลือกทางโปรแกรมวิชาไม่มีความชัดเจน การกำหนดว่าคณะมนุษยกับคณะครุศาสตร์ใครเป็นคนกำหนดสาระความเป็นจริง	1
14. ไม่มีการแนะนำการเลือกเรียนศิลปะศึกษาจากโรงเรียนมัธยมที่ชัดเจนถึงรูปแบบของการเรียนศิลปศึกษา	1
15. ผู้เรียนบางส่วนไม่ได้ตั้งใจมาเรียนแขนงนี้ แต่เพราะความที่พ่อแม่ต้องการให้เรียนจึงเรียนได้ไม่ดี	1
16. ค่าใช้จ่ายในการเรียนค่อนข้างแพง ทุนการศึกษามีไม่มาก ต้องกระจายไปให้ทุกจุด	1
17. เงินช้อวัสดุไม่เพียงพอเวลาเป็นเดือนถึงจะได้ก็ต้องทำงานตามเพื่อน	1
18. ประสบการณ์นอกหลักสูตรที่มีส่วนน้อยมากที่ผู้เรียนให้ความสนใจ	1
19. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับนักศึกษา สายวิทยาศาสตร์มาก จนดูน่าเกลียด	1
20. การจัดสรรเครื่องไม้เครื่องมือในการเรียนไม่เพียงพอ	1
21. การประสานขอความอนุเคราะห์ภาพติดตามที่ต่าง ๆ ในสถาบันไม่ทันเหตุการณ์ ไม่สะดวก	1

**ตาราง 104 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวด
ศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันรัตนโกสินทร์) เกี่ยวกับปัญหา 5 ด้าน**

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. เมื่อสถาบันราชภัฏได้จัดทำแผนการสอน สื่อนวัตกรรมใหม่และอื่น ๆ ควรที่จะเผยแพร่ตามโรงเรียนมัธยมหรือประถมที่ใกล้เคียง	1
2. ควรให้ครูสอนศิลปะด้วยกันในแต่ละระดับได้รับทราบความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ด้วย	1
3. บทบาทวิชาเอกศิลปศึกษายังไม่เด่นนักในช่วง 3 - 4 ปีมานี้ อาจเป็นเพราะลดการผลิตนักศึกษาด้านครูลง	1
4. ต้องการให้ราชภัฏทำอะไรก็ได้ให้ดูว่านักศึกษาที่เรียนครูศิลปศึกษามีการพัฒนาสู่สังคมมากขึ้น	1
5. การให้บริการควรประชาสัมพันธ์สู่ชุมชนด้วย	1
6. นักศึกษาในวิชาเอกศิลปศึกษา มีความตั้งใจปฏิบัติด้านการเรียนการสอนดี สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประกอบอาชีพต่อไปได้	1

**ตาราง 105 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา (สถาบัน
ราชภัฏอีสานเหนือ) เกี่ยวกับปัญหา 5 ด้าน**

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ควรมีการจัดอบรมให้กับนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่านี้	9
2. ขาดแคลนอุปกรณ์ในการเรียนการสอนวิชาศิลปะ รวมถึงคอมพิวเตอร์	4
3. ควรมีการแนะแนว ปรัชญาหรือเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาศิลปะระหว่างอาจารย์ กับนักศึกษา	3
4. ครูควรดูแลเอาใจใส่นักศึกษา มีการจัดหาทุนให้กับนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์	2
5. ควรมีกิจกรรมจัดแสดงผลงานทางศิลปะ ซึ่งสำคัญต่อการเรียนการสอน	1
6. ทางสถาบันให้ความสำคัญกับโปรแกรมศิลปะน้อยแต่มีการใช้งานในโครงการต่าง ๆ มาก	1
7. ควรมีเกณฑ์การสอบคัดเลือกเข้าโปรแกรมศิลปะชัดเจนและควรมีการปฏิบัติด้วย	1
8. ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสม ทันสมัย	1
9. ในการบริการด้านต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ควรได้รับการฝึกอบรมมาก่อนให้เหมาะสม	1
10. ควรมีการผลิตเอกสารตำราสร้างสื่อการเรียนการสอนให้พอเพียงเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมาย	1
11. มีการนำความรู้ความสามารถไปใช้ได้น้อย เพราะไม่เป็นที่ต้องการของตลาด	1
12. ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยมีการนำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ นอกจากวัสดุอุปกรณ์ที่ผลิต มาสำเร็จรูป	1
13. นักศึกษาขาดทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับวิชาศิลปะ	1
14. ควรมีการจัดปรับปรุง อาคารสถานที่ในภาคศิลปะ เช่น ถนนคอนกรีต ซ่อมหลังคา ฯลฯ	1
15. อาจารย์มาสอนช้า และขาดการสอนบ่อย	1
16. ควรมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น พัดลม แอร์ ในห้องเรียนให้ใช้งานได้	1
17. ควรมีการจัดอบรมให้กับนักศึกษาให้มากขึ้น	1

ตาราง 106 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบัน
ราชภัฏอีสานเหนือ) เกี่ยวกับปัญหา 5 ด้าน

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. การเรียนการสอนของสถาบันควรมีสื่อหรือนวัตกรรมเทคโนโลยีการศึกษาให้กับภาควิชาหรือโปรแกรมวิชาให้มากกว่านี้ เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ลึกซึ้งอยากจะได้เรียนหรือมีสิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอ ๆ	5
2. สถาบันควรมีงบประมาณสนับสนุนการทำหนังสือ ผลิตตำราเรียนให้อาจารย์ทุกท่านในสถาบัน	4
3. ผู้บริหารรุ่นเก่าหรือผู้ใหญ่ในสถาบันบางท่าน อาจจะคิดว่าตนเองใช้สื่อหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ไม่ค่อยได้ บางทีก็เลยคิดว่าตนเองไม่เหมาะและไม่อยากจะเรียนรู้ จึงทำให้นักศึกษาที่เข้าเรียนด้วยได้เจอได้เห็นแต่กระดานเก่า ๆ และเครื่องฉายข้ามศีรษะแล้วก็ต้องจำไป	2
4. นักศึกษาโปรแกรมศิลปศึกษาปัจจุบันถือว่ามีเปลี่ยนแปลงในเรื่องภาพลักษณ์ของการแต่งกายของนักศึกษาที่เรียนศิลปะมากกว่าอดีต (นักศึกษาชั้นปีที่1) แต่พอชั้นปี 2, 3 และ 4 ก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เช่น ผอมยาว ใส่กางเกงยีนส์ เป็นต้น อาจจะเป็นเพราะส่วนหนึ่ง สื่อในปัจจุบันมีมาก เช่น โทรศัพท์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มีบทบาททำให้นักศึกษามีความคิดคล้อยตาม	1
5. ด้านอาคาร / ครุภัณฑ์ หากเทียบกับมหาวิทยาลัยเราจะด้อยมากที่สุด แต่เราก็ทำความเข้าใจและพัฒนาเท่าที่จะทำได้	1
6. การคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนทุกวันนี้ เป็นระบบเปิดรับทุกคนที่สมัครเข้าเรียนไม่มีการสอบภาคปฏิบัติและส่วนใหญ่จะรับให้ได้ปริมาณมากเข้าไว้ เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีที่เรียนและสถาบันต้องการเงินเข้าสถาบัน ดังนั้นจึงเป็นปัญหา ผู้เรียนบางคนไม่เหมาะสมที่จะเรียนไม่มีความถนัด ไม่มีความสามารถก็ต้องออกก่อนกำหนดมีสัดส่วนที่สูงพอสมควร	1
7. นักศึกษายังขาดการใฝ่รู้ ขาดความตั้งใจจริงทำงานแค่พอเสร็จและส่ง การสำนึกที่จะทำงานอย่างเต็มที่เพื่อจะมีฝีมือมีน้อย	1
8. หลักเกณฑ์การสอบคัดเลือก ทางโปรแกรมวิชาไม่มีความชัดเจน ในการกำหนดว่า คณะมนุษยกับคณะครุศาสตร์ ใครเป็นคนกำหนดหลักในการสอบคัดเลือกแค่ไหน	1
9. ปัญหาส่วนหนึ่งคือ เด็กไม่ได้รับการแนะแนว การเลือกเรียนต้องศึกษาจากทางโรงเรียนมัธยมที่ชัดเจนถึงรูปแบบของการเรียน การศึกษา	1
10. บางส่วนไม่ได้ตั้งใจมาเรียนทางด้านนี้ แต่หากเลือกแหล่งเรียนในวิชาที่ชอบไม่ได้	1
11. ค่าใช้จ่ายในการเรียนศิลปศึกษา นักศึกษายังขาดแคลนทุนทรัพย์ ทุนการศึกษาสำหรับศิลปะยังมีน้อย	1

ตาราง 106 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (สถาบัน
ราชภัฏอีสานเหนือ) เกี่ยวกับปัญหา 5 ด้าน (ต่อ)

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
12. มีนักศึกษาบางส่วนที่มีทัศนคติที่ดี และตั้งใจเรียน แต่ยังมีนักศึกษาอีกจำนวนหนึ่งที่ขาดแคลนเรื่องอุปกรณ์ ต้องรอนเงินทางบ้าน จึงทำให้การเรียนการทำงานในช่วงภาระงาน จึงเป็นลักษณะ ดิ้นพอกหางหมู ทำไม่ทันทำไม่ไหว เป็นปัญหา ประสบการณ์ ภายนอก น้อย นักศึกษาให้ความสนใจน้อย	1
13. ปัญหาด้านสื่อเทคโนโลยีที่ให้แก่นักศึกษาศิลปศึกษาน้อยมาก รัฐบาลสนับสนุนงบสายวิทย์ฯ มากกว่าเยอะจนดูแล้วเกิดความไม่ชอบธรรม	1

**ตาราง 107 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร (สถาบัน
ราชภัฏอีสานเหนือ) เกี่ยวกับปัญหา 5 ด้าน**

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. อาจารย์มีจำนวนไม่เพียงพอ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่มีความจำเป็นต่อการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ก็ไม่เพียงพอ	3
2. โปรแกรมวิชาน่าจะนำเสนอแผนพัฒนาโดยแสดงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาผ่านรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ เสนอต่อสถาบัน	2
3. ควรมีการกระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักในความจำเป็นที่ต้องพัฒนาตนเองโดยการศึกษาหาความรู้และฝึกทักษะในวิชาชีพ เพื่อประโยชน์ต่ออนาคต	2
4. โปรแกรมวิชาได้พยายามจัดกิจกรรมวิชาการสำหรับนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอและให้บริการทางวิชาการส่วนวิชาชีพแก่สังคมได้ดี เช่น งานวันเด็ก วันครู นิทรรศการสำหรับบุคคลสนใจทั่วไป	2
5. อาจารย์มีภาระงานมากจึงติดตามผลงานสอนนักศึกษาได้น้อย ส่วนมากมักเป็นการสั่งงาน	1
6. สภาพนักศึกษาเปรียบกับนักศึกษากลุ่มอื่น ยังมีความพร้อมในการเรียนน้อย	1
7. ควรพัฒนาหลักสูตรใหม่ในทุก 5 - 10 ปี และหลักสูตรใหม่จะมีหลากหลายเพิ่มขึ้น	1

**ตาราง 108 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าหมวด
ศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) เกี่ยวกับปัญหา 5 ด้าน**

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. อยากให้เน้นการสอนที่ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันและในหน้าที่การงาน เช่น การเขียนป้ายต่าง ๆ เทคนิคการสอนที่ทันสมัย การใช้เทคโนโลยีในงานศิลปะ	1
2. การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของภาควิชา เช่น การทำเทียนพรรษา ลอยกระทง งานกาชาด ควรบอกให้นักศึกษาทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม เมื่อนักศึกษาจบออกไปจะได้นำไปใช้ได้จริงและสามารถช่วยเหลืองานในโรงเรียนฝึกสอนได้	1

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่งที่เปิดสอนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา คือ สถาบันราชภัฏเลย สถาบันราชภัฏสกลนคร สถาบันราชภัฏอุดรธานี สถาบันราชภัฏมหาสารคามและสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่งที่เปิดสอนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา คือ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทาและสถาบันราชภัฏจันทรเกษม
2. เพื่อนำผลวิจัยมูลเหตุปัญหาอุปสรรคการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่งคือ สถาบันราชภัฏเลย สถาบันราชภัฏสกลนคร สถาบันราชภัฏอุดรธานี สถาบันราชภัฏมหาสารคาม มาเปรียบเทียบกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่งคือ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทาและสถาบันราชภัฏจันทรเกษม เพื่อสรุปหาความเหมือนและความแตกต่างของปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทั้ง 2 เขต

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์และผู้บริหารสถาบันราชภัฏที่เปิดสอนโปรแกรมศิลปศึกษา ในเขตอีสานเหนือ 4 แห่ง คือ เลย สกลนคร อุดรธานีและมหาสารคาม และในเขตรัตนโกสินทร์ 2 แห่งคือ สวนสุนันทา จันทรเกษม และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตรับผิดชอบของสถาบันราชภัฏอีสานเหนือและสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้ นักศึกษา 143 คน อาจารย์ 39 คน ผู้บริหาร 36 คน และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา 38 คน รวมทั้งหมด 256 คน จากแบบสอบถามที่แจกไป 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.50 ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลสัมภาษณ์จากบุคลากรที่เกี่ยวข้องและเชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาด้านต่าง ๆ 5 ด้าน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened - ended) เป็นแบบสอบถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา 5 ด้าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 หาค่าสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่ามัธยฐานเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย

3.2 หาค่าสถิติค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 หาค่าสถิติค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่าง 2 กลุ่ม

โดยใช้ T - Test

3.5 สรุปความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิดต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา 5 ด้าน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC⁺ สำหรับข้อคำถามที่เป็นแบบปลายเปิด วิเคราะห์คำตอบเป็นรายข้อแล้วประมวลเป็นคำตอบที่แสดงถึงความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยเสนอเป็นความเรียงสั้น ๆ แสดงความถี่ประกอบ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. **กลุ่มนักศึกษา** ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏอุดรธานีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21 รองลงมาตามลำดับคือ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา คิดเป็นร้อยละ 20.2 สถาบันราชภัฏสกลนคร คิดเป็นร้อยละ 16.8 ส่วนสถาบันราชภัฏเลย มหาสารคามและจันทระเกษม มีจำนวนนักศึกษาเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 14 ทุกแห่ง

กลุ่มนักศึกษาเมื่อแยกเป็นสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ คิดเป็นร้อยละ 65.7 และสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ คิดเป็นร้อยละ 34.3 และเมื่อแยกตามเพศส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.9 และเป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 44.1

2. **กลุ่มอาจารย์** ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอาจารย์จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทามีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมา ตามลำดับ คือสถาบันราชภัฏมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 20.5 สถาบันราชภัฏเลย อุดรธานี และจันทระเกษม มีจำนวนอาจารย์เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 15.4 สถาบันราชภัฏสกลนคร คิดเป็นร้อยละ 10.3 เมื่อแยกเป็นสถาบันราชภัฏอีสานเหนือและรัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ คิดเป็นร้อยละ 61.5 เป็นอาจารย์ในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ คิดเป็นร้อยละ 38.5 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 74.4 และเป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 25.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมาตามลำดับ คือมีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25 ประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.7 ประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.3 และประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบปริญญาตรี คิดเป็น

ร้อยละ 66.7 และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 33.3

3. **กลุ่มผู้บริหาร** ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มผู้บริหารจากสถาบันราชภัฏเลย อุดรธานี สกลนคร มหาสารคาม จันทบุรี และสวสนันท์นา มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 16.7 เท่ากันทุกสถาบัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ คิดเป็นร้อยละ 66.7 และอยู่ในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ คิดเป็นร้อยละ 33.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 79.4 และเป็นหญิงคิดเป็นร้อยละ 20.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นรองอธิการบดี คิดเป็นร้อยละ 63.9 รองลงมา ตำแหน่ง คณบดี คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตำแหน่งอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 11.1 และตำแหน่งอธิการบดี คิดเป็นร้อยละ 8.3

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหาร 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา มีประสบการณ์ในการบริหาร ระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.2 มีประสบการณ์ในการบริหาร ระหว่าง 1 - 5 ปี และ 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.9 เท่ากัน ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมา มีวุฒิปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 13.9 และวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.8

4. **กลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา** ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ ส่วนใหญ่สังกัดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 89.2 และสังกัดโรงเรียนในระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 10.8 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ใน โรงเรียนในเขตรับผิดชอบของสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ คิดเป็นร้อยละ 52.6 และอยู่ในเขตรับผิดชอบของ สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ คิดเป็นร้อยละ 47.4 ผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตามเพศชาย - หญิง คิดเป็น ร้อยละ 50 เท่ากัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 67.6 และตำแหน่งครู/อาจารย์ ผู้สอนศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี ประสบการณ์ในการทำงาน 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมา ระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.8 ระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.5 และระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.3 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมาวุฒิปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 13.2 และวุฒิอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา 5 ด้าน โดยแยกเป็นกลุ่มนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) กลุ่มนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในสถาบัน ราชภัฏรัตนโกสินทร์) และกลุ่มนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในสถาบันราชภัฏ อีสานเหนือ) และหาค่าเฉลี่ยปัญหาแต่ละด้านออกมาเป็นตารางค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่ามัธยิม- เลขคณิต ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)

1.1 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่าข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษา ทราบเป้าหมายของการศึกษาในหลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

1.2 นักศึกษาโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ได้แนะนำและแก้ปัญหาในการเรียนการสอนศิลปศึกษา อาจารย์มีความรู้ความสามารถนำศรัทธาเชื่อถือ อาจารย์ได้สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

1.3 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีความรับผิดชอบ และตั้งใจในการเรียน นักศึกษามีโอกาสแสวงหาความรู้ประสบการณ์เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูล เช่น หอสมุดและนิทรรศการต่าง ๆ นักศึกษาจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาไปประกอบอาชีพได้

1.4 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาทั้งภาพรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง

1.5 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ ความภาคภูมิใจในการที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกของโปรแกรมศิลปศึกษา นักศึกษาได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและวินัยของสถาบันฯ นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมในสถาบันฯ และมีความสุขในการเรียน

1.6 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน ทั้งภาพรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง

2. กลุ่มนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์)

2.1 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาทราบเป้าหมายของการศึกษาในหลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา หลักเกณฑ์ การสอบคัดเลือกเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษามีความเหมาะสม

2.2 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์เอาใจใส่ และรับผิดชอบต่อการสอน อาจารย์มีความรู้ความสามารถนำศรัทธาเชื่อถือ อาจารย์มีผลงานทางศิลปะเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.3 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อจะเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน นักศึกษามีความรับผิดชอบและความตั้งใจในการเรียน นักศึกษามีโอกาสได้แสดงออกด้านความคิดอย่างอิสระ นักศึกษามีโอกาสแสวงหาความรู้ประสบการณ์เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูล เช่น หอสมุด นิทรรศการต่าง ๆ นักศึกษามีความสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในโปรแกรมวิชาไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2.4 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน ศิลปศึกษาทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

2.5 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียน การสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับ มาก ได้แก่ นักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเข้ามาเป็นสมาชิกของโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา นักศึกษาได้ ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและวินัยของสถาบัน นักศึกษาปรับตัวให้เข้ากับสังคมในสถาบันฯ และม ีความสุขในการเรียน

2.6 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ ในระดับปานกลาง

3. กลุ่มนักศึกษา (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)

3.1 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ทั้งภาพรวม และเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

3.2 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ได้ แนะนำและแก้ปัญหาในการเรียนการสอนแก่นักศึกษา อาจารย์มีความรู้ความสามารถนำศรัทธาเชื่อถือ อาจารย์มีผลงานทางศิลปะซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม

3.3 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษา สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในโปรแกรมวิชาไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

3.4 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการ เรียนการสอนศิลปศึกษาทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

3.5 นักศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียน การสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่าข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับ มาก ได้แก่ ภาควิชามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ นักศึกษามีความ ภาคภูมิใจในการเข้ามาเป็นสมาชิกของโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา นักศึกษาได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบ และวินัยของสถาบันฯ นักศึกษาปรับตัวเข้ากับสังคมในสถาบันฯ และมีความสุขในการเรียน

3.6 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ ในระดับปานกลาง

4. กลุ่มอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)

4.1 อาจารย์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาใน ระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ สถาบันฯ มีนโยบาย และเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจน สถาบันฯ มีหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือก นักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสม หลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสม สอดคล้องกับ สภาพความต้องการของสังคม มีการประสานงานให้บุคลากรด้านการสอน ด้านสนับสนุนการสอน ด้าน

บริการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองได้ตาม ศักยภาพ นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ

4.2 อาจารย์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ อาจารย์มีส่วนร่วมในการ กำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษา และอาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์มี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเองกับนักศึกษา อาจารย์ได้สร้างบุคลิกภาพด้านการแต่งกายและการวางตัวเป็นที่ น่าศรัทธาเชื่อถือเหมาะสมกับความเป็นครู อาจารย์ได้ส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้มี วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

4.3 อาจารย์มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาทั้งภาพรวมและเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง

4.4 อาจารย์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการ เรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ มีจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอและนักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ การเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ใช้วัสดุอุปกรณ์สิ้นเปลืองมากเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษา

4.5 อาจารย์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน ศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ บุคลากร ในโปรแกรมวิชามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองต่อกัน

4.6 อาจารย์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้านในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

5. กลุ่มอาจารย์ (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์)

5.1 อาจารย์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาใน ระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์มีความคิดเห็นปานกลาง ได้แก่ หลักสูตรมีความชัดเจน เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน อาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนา ตนเองตามศักยภาพ นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ

5.2 อาจารย์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ อาจารย์มีส่วนร่วมในการ กำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษา อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ได้ติดตาม วัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ อาจารย์มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็น กันเองกับนักศึกษา อาจารย์ได้สร้างบุคลิกภาพด้านการแต่งกายและการวางตัวเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถืออย่าง เหมาะสม

5.3 อาจารย์มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง

5.4 อาจารย์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการ เรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับ

น้อย ได้แก่ สถาบันฯ จัดระบบการบริการสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้แก่อาจารย์และนักศึกษาอย่างเหมาะสม มีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอ และอาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ การเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา การใช้วัสดุอุปกรณ์สิ้นเปลืองมากเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษา

5.5 อาจารย์โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่าอาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ มีการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนได้ดี มีการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านธุรการ ด้านวิชาการและบริการสื่อให้แก่อาจารย์และนักศึกษา และอาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ได้สร้างภาพลักษณ์ความน่าศรัทธาเชื่อถือให้แก่นักศึกษา

5.6 อาจารย์โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาทุกด้าน 5 ด้านในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ ด้านบริหารโปรแกรมศิลปศึกษา

6. กลุ่มอาจารย์ (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)

6.1 อาจารย์โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ งบประมาณในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา (เป็นรายภาค) มีความเหมาะสม อาคารสถานที่ครุภัณฑ์ภายในอาคารมีเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา มีอุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ทุนการศึกษามีจำนวนเพียงพอแก่นักศึกษาที่ขาดแคลน

6.2 อาจารย์โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ อาจารย์มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษา และอาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ทำแผนการเรียนการสอน อาจารย์มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นกันเองกับนักศึกษา อาจารย์มีบุคลิกภาพด้านการแต่งกายและการวางตัวเป็นที่น่าศรัทธา เชื่อถืออย่างเหมาะสมกับความเป็นครู อาจารย์ได้ส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

6.3 อาจารย์มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

6.4 อาจารย์โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ การเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา การใช้วัสดุอุปกรณ์สิ้นเปลืองมากเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษา

6.5 อาจารย์โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ บุคลากรในภาควิชามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองต่อกัน นักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของโปรแกรมวิชา นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมรอบด้านได้อย่างเหมาะสม

6.6 อาจารย์มีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้าน ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้อในระดับปานกลาง

7. กลุ่มผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)

7.1 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจน หลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสม อาจารย์และนักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ สถาบันฯ ได้ดำเนินการจัดหาทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาที่ขาดแคลนได้อย่างเพียงพอ สถาบันฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเรียนรู้เท่าทันกับเปลี่ยนแปลงความเจริญของสังคมรอบด้านและสังคมโลก มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน

7.2 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษา อาจารย์มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม อาจารย์ได้เตรียมสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอน อาจารย์ผลิตตำรา เอกสาร สื่อการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน อาจารย์ติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

7.3 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชา นักศึกษาโดยภาพรวมกล้าแสดงออกด้านความคิดและด้านปฏิบัติงานในการเรียนนักศึกษาโดยภาพรวมเข้าร่วมจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันฯ

7.4 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันฯ สามารถจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมจำเป็นในการเรียนการสอนได้

7.5 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษามีความพอใจที่ได้เข้ามาเรียนในโปรแกรมวิชานี้

7.6 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้านในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

8. กลุ่มผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์)

8.1 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจน หลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสม การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทนและค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ในการบริหารโปรแกรมวิชามีความเหมาะสม อาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ

ภาพ นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ สถาบันฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงความเจริญของสังคมรอบด้านและสังคมโลก มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน

8.2 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือก นักศึกษาอาจารย์ได้เตรียมสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอน อาจารย์ผลิตตำราเอกสารประกอบการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน อาจารย์ติดตามวัดผลประเมินผลนักเรียนอย่างมีหลักเกณฑ์ ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ

8.3 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนศิลปศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ นักศึกษาโดยภาพรวมมีความพร้อมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียน

8.4 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันฯ สามารถจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อและนวัตกรรมจำเป็นในการเรียนการสอน

8.5 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษามีความพอใจที่ได้เข้ามาเรียนในโปรแกรมวิชานี้

8.6 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้านในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการบริหารโปรแกรมศิลปศึกษา ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

9. กลุ่มผู้บริหาร (สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)

9.1 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจน หลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสม หลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน อาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ สถาบันฯ ได้ดำเนินการจัดหาทุนการศึกษาให้นักศึกษาที่ขาดแคลนอย่างเพียงพอ สถาบันฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงความเจริญของสังคมรอบด้านและสังคมโลก

9.2 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนศิลปศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือก อาจารย์มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับสภาพการ

เปลี่ยนแปลงของสังคม อาจารย์ได้เตรียมสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอน อาจารย์ผลิตตำราเอกสารสื่อการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน อาจารย์ติดตามวัดผลประเมินผลนักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ อาจารย์มีบุคลิกภาพการแต่งกาย การวางตัว เป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถือของนักศึกษา

9.3 ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษา ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้อในระดับปานกลาง

9.4 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อและการผลิตสื่อการสอน

9.5 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาคารสถานที่มีความสะอาด ร่มรื่นและสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

9.6 ผู้บริหารโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้านในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษา

10. กลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)

10.1 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นโยบายและเป้าหมายโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏมีความชัดเจน หลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษามีความเหมาะสม สถาบันฯ สนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ สถาบันฯ สนับสนุนส่งเสริม นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาให้พัฒนาศักยภาพของตนเอง

10.2 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาทำการเรียนการสอน อาจารย์เตรียมสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอน อาจารย์ได้ผลิตตำราเอกสารสื่อการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน

10.3 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ นักศึกษาโดยภาพรวม ใฝ่หาความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ

10.4 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีปัญหาในการเรียนเรื่องวัสดุอุปกรณ์มีราคาแพง

10.5 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ภาควิชามีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านธุรการและด้านสื่อการเรียนการสอน

10.6 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้านในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา

11. กลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์)

11.1 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ของภาควิชาศิลปศึกษามีเพียงพอกับความจำเป็นและความต้องการของนักศึกษา อุปกรณ์และเครื่องมือการเรียนการสอนศิลปศึกษามีเพียงพอและเหมาะสมกับความ เป็นสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาที่ขาดแคลน

11.2 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาทั้งภาพรวม และรายข้อในระดับมาก

11.3 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาทั้งภาพรวม และเป็นรายข้อในระดับมาก

11.4 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อการผลิตสื่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา

11.5 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ นักศึกษาโดยภาพรวมสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เหมาะสม นักศึกษาโดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบัน

11.6 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหารวมทุกด้าน 5 ด้านในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่าหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา

12. กลุ่มหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)

12.1 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่าหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นโยบายและเป้าหมายโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่มีความชัดเจน หลักเกณฑ์การสอบคัดเลือก นักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่มีความเหมาะสม สถาบันฯ สนับสนุนส่งเสริมนักศึกษาให้พัฒนาศักยภาพของตนเอง

12.2 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถใช้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมาย อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาได้ติดตามวัดผลประเมินผลนักเรียนอย่างมีหลักเกณฑ์ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษามีบุคลิกภาพเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถือ

12.3 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเรียนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาโดยภาพรวมมีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา นักศึกษาโดยภาพรวมกล้าแสดงออกด้านความคิดและด้านปฏิบัติงาน

12.4 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่าหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีปัญหาเรื่องวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน มีราคาแพง

12.5 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ สถาบันฯ มีอาคารสถานที่สะอาดร่มรื่นและมีบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอน อาจารย์ นักศึกษาและเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นักศึกษาโดยภาพรวมมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าเรียนในวิชาเอกนี้ นักศึกษาโดยภาพรวมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏแก่สังคม

12.6 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาทุกด้าน 5 ด้าน ทั้งภาพรวมและเป็นรายข้อในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ) ที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มนักศึกษา (สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ)

1.1 นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการบริหารโปรแกรมศิลปศึกษาไม่แตกต่างกันกับนักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

1.2 นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาไม่แตกต่างกันกับนักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

1.3 นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนศิลปศึกษาแตกต่างกันกับนักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดยนักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า

1.4 นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาไม่แตกต่างกันกับนักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

1.5 นักศึกษาสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นต่อปัญหาสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาไม่แตกต่างกันกับนักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

4.2 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านการสอนศิลปศึกษาแตกต่างกันกับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดย หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า

4.3 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านการเรียนศิลปศึกษาแตกต่างกันกับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดย หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า

4.4 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาไม่แตกต่างกันกับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาใน เขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

4.5 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาแตกต่างกันกับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบัน ราชภัฏอีสานเหนือ โดยหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับ มากกว่า

4.6 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นต่อปัญหา รวมทุกด้าน 5 ด้านแตกต่างกันกับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดยหัวหน้า หมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า

ตอนที่ 4 สรุปข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา ทุกด้าน 5 ด้าน ของนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์

1. **นักศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์** เสนอแนะว่า ด้านอาคารสถานที่ยังไม่เพียงพอ ไม่สะอาด ด้านอาจารย์ผู้สอนบางท่านยังมีความรับผิดชอบน้อย อาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษามาสอนไม่ตรงเวลา การประเมินผลผู้เรียนไม่ยุติธรรม จำนวนอาจารย์ไม่เพียงพอ ด้านสื่อไม่พร้อมวัสดุมีราคาแพงเป็นปัญหาแก่นักศึกษา คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ด้านการจัดกิจกรรม นักศึกษาเสนอแนะให้จัดนิทรรศการบ่อยขึ้น ให้มีการจัดนิทรรศการระหว่างสถาบันราชภัฏด้วยกันให้มีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่ ด้านบริหาร สถาบันฯ เห็นความสำคัญของโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาน้อย ระบบการบริการด้านสภาพแวดล้อมไม่ดี จำนวนนักศึกษามากจนล้นห้องเรียน การจัดสรรทุนการศึกษาไม่เพียงพอ
2. **อาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์** อาจารย์ในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์เสนอแนะว่า ควรจะมีการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา มีการประกันคุณภาพนักศึกษาควรจะมีการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของอาจารย์ จำนวนอาจารย์ไม่เพียงพอ ควรจัดกิจกรรมที่มีคุณค่าร่วมกับสถาบันฯ อื่น ๆ ให้มากขึ้น ด้านสื่อยังขาดและราคาแพง ด้านอาคารสถานที่ยังขาดห้องปฏิบัติการ ห้องแสดงผลงาน
3. **ผู้บริหารสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์** ผู้บริหารเสนอแนะให้มีการพัฒนาด้านศักยภาพของนักศึกษาให้มีคุณภาพ มีเกณฑ์คัดเลือกที่เหมาะสม ด้านสื่อไม่เพียงพอ ราคาแพง ด้านอาคารสถานที่ยังไม่

เพียงพอ และควรมีการพัฒนาสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมให้สถาบันฯ โปรแกรมวิชาสนับสนุนให้นักศึกษา จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น ด้านบริหารขอให้สถาบันฯ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเห็น ความสำคัญของโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาให้มากขึ้น ควรมีระบบการบริการ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ การวัดผลประเมินผล คุณภาพของบัณฑิต

4. **หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์** เสนอแนะว่า เมื่อสถาบัน ราชภัฏจัดทำแผนการสอน สื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ แล้วให้นำไปเผยแพร่ตามโรงเรียนประถมและมัธยมบ้าง ควร มีการส่งข่าวสารเกี่ยวกับศิลปะใหม่ ๆ ให้ครูศิลปะได้รับทราบข่าว บทบาทของวิชาเอกศิลปศึกษาช่วง 3 - 4 ปี ที่ผ่านมานี้ ไม่ค่อยจะเด่นนัก ต้องการให้นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษามีการพัฒนาออกสู่สังคมมากขึ้น การ บริการทางศิลปะควรประชาสัมพันธ์ให้สังคมได้รับรู้ด้วย

สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

1. **นักศึกษาสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ** เสนอแนะว่า ให้มีการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา เช่น ฝึกอบรม แนะนำ จัดหาทุนให้ ด้านอาจารย์ผู้สอนขอให้อาจารย์เอาใจใส่นักศึกษาให้มากขึ้น สอนให้มี สื่อ ตำรา เอกสารประกอบการสอน ให้อาจารย์ปรับปรุงเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ด้านสภาพแวดล้อม - อาคารสถานที่ยังไม่พอ และสถานที่ใช้งานยังไม่สะดวกควรมีการปรับปรุง เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการควร ได้รับ การฝึกอบรม ด้านบริหารสถาบันฯ ควรให้ความสำคัญของโปรแกรมศิลปศึกษาให้มากขึ้น หลักสูตรควรมี การปรับปรุงและพัฒนาให้ทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม

2. **อาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ** เสนอแนะเรื่องการจัดหาสื่อ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ เพียงพอ ควรมีงบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อ ตำรา เอกสารประกอบการสอน อาคารสถานที่ครุภัณฑ์ยังไม่ เพียงพอ การคัดเลือกนักศึกษาเข้ามาเรียนควรมีเกณฑ์ที่เหมาะสม ควรมีการแนะนำนักเรียนตาม โรงเรียนมัธยมบ้าง ทุนการศึกษายังไม่เพียงพอสำหรับนักศึกษาที่ขาดแคลน

3. **ผู้บริหารสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ** เสนอแนะเรื่อง การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอน สื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ยังมีน้อย สถาบันควรจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น ควรมีการพัฒนาศักยภาพของ อาจารย์ นักศึกษา ให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักศึกษาเพื่อออกไปสู่อาชีพในอนาคต นักศึกษาขาดความพร้อมในการเรียน ควรมีการพัฒนาหลักสูตรทุก 5 - 10 ปี

4. **หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ** เสนอแนะเรื่อง การเรียน- การสอน ควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ สังคมและช่วยเหลือสังคมได้ เช่น การตกแต่งเทียนเข้าพรรษา ลอยกระทง งานกาชาด ฯลฯ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดศิลป- ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา (ในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏ อีสานเหนือ) 5 ด้านคือ ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ด้านการสอนศิลปศึกษา ด้านการเรียนศิลป-

ศึกษา ด้านสื่อวัฒนธรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาและด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา พบว่า

1. ด้านการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา

นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา โดยภาพรวมในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่านักศึกษาส่วนใหญ่ต้องทุ่มเทเวลาให้กับการเรียน ซึ่งมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงไม่ค่อยมีเวลาสนใจและเอาใจใส่ต่อระบบการบริหารของสถาบันฯ แต่ก็มีข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมากคือ นักศึกษาทราบเป้าหมายของการศึกษาในหลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาและเข้าใจในหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกเข้าเรียนในโปรแกรมวิชา ทั้งนี้ก็เพราะนักศึกษาที่เข้ามาเรียนหรือเลือกสอบสาขานี้ ส่วนใหญ่ก็มีความสนใจและเข้าใจในหลักสูตรวิชาชีพครูและต้องการเป็นครูศิลปะอยู่แล้วจึงต้องเตรียมศึกษารายละเอียดของหลักสูตรและเตรียมนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในอนาคตข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีศนา สมพงษ์ (2532 : 161) ที่กล่าวว่า นิสิตที่มีวุฒิทางวิชาชีพครูต้องการขยายความรู้ ประยุกต์เนื้อหาและถ้อยคำความรู้จากวิชาการให้ทันกับความต้องการทางสังคม ปัจจุบันที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่านิสิตคำนึงถึงผลพลอยได้จากตลาดแรงงาน ความจำเป็นในการดำรงชีพ

อาจารย์มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา โดยภาพรวมในระดับน้อย เป็นเพราะว่าอาจารย์มีส่วนเข้าไปร่วมประชุมวางแผนกับผู้บริหารในระดับสูงบ้าง จึงมองเห็นระบบการบริหารของสถาบันว่าไม่ค่อยสนับสนุนโปรแกรมวิชาทางศิลปะมากนัก แต่ไปสนใจและทุ่มเทงบประมาณวัสดุ ครุภัณฑ์ไปทางด้านสาขาวิทยาศาสตร์มาก ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 8) ที่กล่าวว่าผู้บริหารบางคนเห็นว่า วิชาศิลปศึกษาไม่มีความจำเป็นต่อชีวิตและสังคม ไม่เห็นคุณค่าประโยชน์ของสาขาวิชาศิลปศึกษาเท่าเทียมกับสาขาวิชาชีพอื่น ๆ และ วิณา มิ่งขวัญ (2530 : 66) กล่าวว่า สถาบันฯ เห็นความสำคัญของโปรแกรมวิชาศิลปะน้อย นักศึกษาได้เสนอผู้บริหารควรให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของภาควิชาศิลปะให้ทัดเทียมกับภาควิชาอื่น ๆ

ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา โดยภาพรวมในระดับปานกลาง ทั้งนี้ก็อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารรับรู้สภาพปัญหาในแง่ความคิด แต่ไม่ได้เข้าไปสัมผัสปัญหาต่าง ๆ จริง จึงมองภาพของโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาในมุมกว้าง ว่าสภาพส่วนใหญ่ดีแล้ว แต่ผู้เห็นสภาพความเป็นจริงคือ อาจารย์และนักศึกษา และผู้บริหารเองยังมีความคิดเห็นในระดับมากกว่านโยบายเป้าหมายในการบริหารชัดเจน หลักเกณฑ์ในการสอบเข้าเรียนของนักศึกษาเหมาะสม หลักสูตรสอดคล้องกับความจำเป็นความต้องการของสังคม มีการจัดหาทุนให้นักศึกษาที่ขาดแคลนเพียงพอ สนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์และนักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองและสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งขัดแย้งกับอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาเหล่านี้ในระดับปานกลาง สมควรที่จะมีการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับ วิณา มิ่งขวัญ (2530 : 55) ที่กล่าวว่า วิทยาลัยครูควรมีการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้มีเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น และ ปรีศนา สมพงษ์ (2532 : 165) กล่าวว่า หลักสูตรที่มีกิจกรรมต้องปฏิบัติอยู่มาก ถ้าวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ ทำให้อาจารย์ไม่สะดวกที่จะใช้ เพราะเครื่องมือเก่าชำรุดไม่มีงบประมาณซ่อมบำรุงให้เพียงพอ

หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปะในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่า ส่วนใหญ่หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพของสถาบันราชภัฏ ได้รับการช่วยสอนโดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่เป็นประจำ จึงเกิดความเข้าใจในสภาพการบริหารงานและมองภาพพจน์ของสถาบันราชภัฏในแง่ดี

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปะระหว่างสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์และสถาบันราชภัฏอีสานเหนือพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์และผู้บริหารโดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่า บุคลากรในสถาบันราชภัฏอยู่ในโครงสร้างระบบงานเดียวกันจึงมองด้านบริหารไม่แตกต่างกัน สำหรับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นแตกต่างกับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดยหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า ข้อที่แตกต่างคือ หลักสูตรมีความเหมาะสม อุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอ สถาบันสนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์ได้พัฒนาศักยภาพตนเองและมีการจัดหาทุนให้นักศึกษาที่ขาดแคลน สาเหตุที่แตกต่างนี้อาจจะเป็นเพราะว่า หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความใกล้ชิดกับสถาบันราชภัฏมากกว่า สภาพความพร้อมของสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ก็มีมากกว่า เพราะอยู่ในศูนย์กลางของความเจริญ ส่วนหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ สภาพของโรงเรียนส่วนใหญ่ห่างจากสถาบันราชภัฏและการมองเห็นสภาพต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้จึงมีค่อนข้างปานกลางไปหาน้อย

2. ด้านการสอนศิลปศึกษา

นักศึกษาและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับปานกลางค่อนข้างมาก อาจจะเป็นเพราะว่าความใกล้ชิดและความเอาใจใส่ที่ตระหว่างอาจารย์กับศิษย์ในโปรแกรมวิชาศิลปะจึงทำให้การสอนจึงไม่ค่อยจะมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรา จึงอยู่สุข (2531 : 164) ที่กล่าวว่า อาจารย์ศิลปะและนักศึกษาศิลปะต้องทำงานปฏิบัติที่ใช้เวลาทำงานใกล้ชิดกัน และทำงานล่วงเวลานอกเวลาด้วยกัน จึงมีผลทำให้เกิดความเข้าใจและมีความสนิทสนมกันมากกว่าอาจารย์กับนักศึกษาภาควิชาอื่น ๆ และ ปรีศนา สมพงษ์ (2532 : 163) กล่าวว่า อาจารย์มีมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นกันเอง มีลักษณะยึดหยุ่นตามกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับนิสิต อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อยคือ การที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรและการสอบคัดเลือกนักศึกษาซึ่งประเด็นปัญหานี้ทางด้านการวิชาการของสถาบันหลาย ๆ แห่งละเลยไม่เห็นความสำคัญที่จะให้อาจารย์เข้าไปมีบทบาทในด้านนี้ จึงทำให้การสอนตามหลักสูตรและการคัดเลือกนักศึกษาเข้ามาเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรา จึงอยู่สุข (2531 : 158) ที่กล่าวว่า เพราะผู้ที่ทำหลักสูตรเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ไม่ได้เป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง จึงก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะวิชาศิลปศึกษาบางสิ่งบางอย่าง ผู้ทำหลักสูตรคิดว่าเหมาะสมแล้ว แต่เมื่อนำไปใช้สอนจริงได้ก่อให้เกิดปัญหาทั้งอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาเองด้วย

ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาโดยภาพรวมในระดับมาก ที่เป็นเช่นเพราะผู้บริหารต้องพึ่งพาอาศัยอาจารย์ผู้สอนในเรื่องกิจกรรมพิเศษของสถาบันเป็นอย่างมาก เช่น การทำป้าย การจัดตกแต่งอาคารสถานที่และการจัดแสดงผลงานทางวิชาการ

ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรา จึงอยู่สุข (2531 : 159) ที่กล่าวว่า ความรับผิดชอบอย่างสูงของอาจารย์ศิลปะจนเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารและ ปรินสา สมพงษ์ (2532 : 148) กล่าวว่า อาจารย์มีความกระตือรือร้นและศรัทธาในวิชาชีพมากมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนิสิต บุคลิกภาพที่อยู่ในระดับนี้เอง ทำให้นิสิตมีความรู้สึกที่ดีเกิดความเคารพ นับถือศรัทธาอาจารย์ทั้งในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยคือ อาจารย์มีส่วนกำหนดหลักสูตรและการเข้าไปมีส่วนในการกำหนดเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษา อาจารย์มีส่วนในการเตรียมสื่อและการผลิตตำราเอกสารประกอบการสอนและอาจารย์มีส่วนในการติดตามวัดผลนักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์และยุติธรรม ที่เป็นเช่นนี้เพราะสภาพความเป็นจริงแล้ว เมื่ออาจารย์ทำหน้าที่หลายอย่าง ภาระงานมาก ทำให้หน้าที่ผลิตเอกสารตำราแทบจะไม่ได้ทำเลย ซึ่งสอดคล้องกับ วิณา มิ่งขวัญ (2530 : 56) ที่กล่าวว่า วิทยาลัยควรสนับสนุนให้ภาควิชาศิลปะจัดทำเอกสารประกอบการสอนแต่ละวิชาให้มากขึ้น และ รัตนารักสกุลพาณิชย์ (2537 : 97) กล่าวว่า การเรียนการสอนทัศนศิลป์ อาจารย์ใช้วิธีสั่งงานให้นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติ โดยไม่มีการเตรียมสื่อการสอน ไม่มีการสาธิตหรือแสดงตัวอย่างให้นักศึกษา สำหรับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก เพราะโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาลงกวดอยู่ต้องพึ่งพาเรื่องสื่อต่าง ๆ ที่นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษานำไปฝึกสอนในโรงเรียน ซึ่งภาระที่ทำนอกจากจะสอนแล้วก็ต้องช่วยกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ในโรงเรียนด้วย จึงเป็นเหตุผลสำคัญให้หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาเห็นความสำคัญในด้านการสอนในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสอนศิลปศึกษาระหว่างสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์กับสถาบันราชภัฏอีสานเหนือพบว่า นักศึกษา อาจารย์และผู้บริหารทั้ง 2 เขต มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นแตกต่างกับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดยหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า เมื่อพิจารณารายชื่อ ๆ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ อาจารย์ในสถาบันราชภัฏมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถใช้หลักสูตรได้ตามจุดมุ่งหมาย อาจารย์สถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม อาจารย์ทำแผนการเรียนการสอน เตรียมสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอน อาจารย์ผลิตเอกสาร ตำรา สื่อการสอนและศึกษา ค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน เหตุผลที่หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า อาจจะเป็นเพราะว่า ความเจริญด้านต่าง ๆ ของสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีมากกว่า จึงสามารถเอื้ออำนวยเรื่องนักศึกษาฝึกสอน สื่อการเรียนการสอน บริการแก่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้แก่หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ได้สะดวก รวดเร็ว ส่วนในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือสภาพสภาวะที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกรวดเร็วแก่หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตของตนนั้นค่อนข้างจะไม่มากเท่าที่ควร เพราะสภาพความห่างไกลแหล่งข้อมูล ความเจริญด้านต่าง ๆ ความขาดแคลนสื่อที่ไม่เอื้อต่อโรงเรียนฝึกประสบการณ์ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ทำให้ความคิดเห็นต่อการสอนศิลปศึกษามีในระดับน้อยกว่าหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์

3. ด้านการเรียนรู้ศิลปะศึกษา

นักศึกษา อาจารย์และผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนรู้ศิลปะศึกษา โดยภาพรวมในระดับปานกลางค่อนข้างมาก จากสภาพสภาวะสังคมปัจจุบันมีส่วนเป็นแรงผลักดันให้นักศึกษาต้องดิ้นรน ขยันขันแข็ง อดทนที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อจะนำไปประกอบอาชีพในภายหน้า ข้อที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมากคือ นักศึกษามีความรับผิดชอบและตั้งใจเรียน นักศึกษามีโอกาสแสวงหาความรู้ประสบการณ์เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลและนิทรรศการต่าง ๆ นักศึกษาสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนไปประกอบอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรา จิงอยู่สุข (2531 : 158) ที่กล่าวว่า การรับรู้และการมองเห็นถึงปัญหาการเรียนรู้ศิลปะศึกษา โดยนักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นผู้คิดมากขึ้น รับรู้มากขึ้นกว่า นักศึกษามาก่อน ๆ และ วิณา มิ่งขวัญ (2530 : 57) กล่าวว่า ผู้เรียนควรมีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ทางศิลปะ มีความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียน ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา นักศึกษาโดยภาพรวมกล้าแสดงออกด้านความคิดและด้านการปฏิบัติงานในการเรียน นักศึกษาโดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันฯ ซึ่งสอดคล้องกับ วิณา มิ่งขวัญ (2530 : 57) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนควรมีความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนและวิทยาลัยควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัยและ มยุรา จิงอยู่สุข (2531 : 150) กล่าวว่า พฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงออกมา ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การแสดงออกด้วยท่าทางและการพูดจา ฯลฯ นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาได้แสดงถึงความเป็นตัวของตัวเองและความรู้สึกรักภาคภูมิใจที่เป็นนักศึกษาในภาควิชาศิลปะ

หัวหน้าหมวดศิลปศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนรู้ศิลปะศึกษา โดยภาพรวมในระดับมาก เป็นเพราะว่า ระหว่างโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาสังกัดอยู่กับสถาบันราชภัฏ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เช่น สถาบันจะส่งนักศึกษาไปฝึกสอนก็จะเชิญครูอาจารย์ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมาสัมมนา ชี้แจง ขอความร่วมมือซึ่งกันและกัน และเมื่อส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอนแล้วก็จะมีการส่งอาจารย์ของสถาบันราชภัฏออกไปนิเทศการสอน เกิดปัญหาใด ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน การฝึกสอนของนักศึกษานุเคราะห์ทั้งสองฝ่ายก็มีโอกาสปรึกษารื้อหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ แต่ข้อที่หัวหน้าหมวดมองว่านักศึกษามีค่อนข้างปานกลางไปหาน้อยคือ นักศึกษาไม่ค่อยใฝ่หาความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ จากหอสมุดและนิทรรศการต่าง ๆ เท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาการเรียนรู้ศิลปะศึกษาระหว่างสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์กับสถาบันราชภัฏอีสานเหนือพบว่า นักศึกษา ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า นักศึกษา ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา ในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ส่วนอาจารย์นั้นมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ประเด็นที่พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันของนักศึกษาคือ นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน นักศึกษามีความรับผิดชอบและตั้งใจในการเรียนและนักศึกษามีโอกาสได้แสดงออกด้านความคิดอย่างอิสระนั้นก็หมายความว่า นักศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีสภาพความพร้อมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน มีความรับผิดชอบตั้งใจเรียนและมีโอกาสได้แสดงออกด้านความคิดอย่างอิสระในระดับมากกว่านักศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

จากสภาพความเจริญ สิ่งแวดล้อมที่ดีและการที่นักศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ต้องดิ้นรนขวบวชแข่งขันกับสังคมรอบด้าน ทำให้นักศึกษาในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ต้องเตรียมความพร้อมของตนในการเรียนการแสดงออกค่อนข้างจะมากกว่านักศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

ส่วนผู้บริหารมีความคิดเห็นในประเด็นที่แตกต่างกันคือ นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชา นักศึกษาโดยภาพรวมมีความตั้งใจความรับผิดชอบในการเรียน นักศึกษาโดยภาพรวมกล้าแสดงออกด้านความคิด และด้านการปฏิบัติงาน นักศึกษาโดยภาพรวมไม่หาความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ จากห้องสมุดและการแสดงนิทรรศการต่าง ๆ และนักศึกษาโดยภาพรวมเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ โดยผู้บริหารในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า นั่นก็หมายความว่า ผู้บริหารในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ โดยภาพรวมมองว่า นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ในการเรียนและพร้อมจะจบออกไปประกอบอาชีพตามสายงานที่ตนเองเรียนได้ เพราะสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของผู้เรียนในแหล่งความเจริญมากย่อมมีโอกาสมากกว่าผู้เรียนในส่วนภูมิภาคที่มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ค่อยจะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนศิลปะเท่าที่ควร

หัวหน้าหมวดศิลปศึกษามีความคิดเห็นในประเด็นที่แตกต่างกันคือ นักศึกษามีความพร้อมในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการเรียน นักศึกษามีความรับผิดชอบความตั้งใจเรียน นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในและนอกสถาบันฯ นักศึกษาไม่หาความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ นักศึกษามีความรู้ความสามารถในวิชาชีพศิลปศึกษาในระดับที่น่าเชื่อถือ นักศึกษาเรียนจบหลักสูตรแล้วสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า เพราะว่าโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์อยู่ในแหล่งความเจริญมีสภาพแวดล้อมที่ดีมีความเป็นอยู่หนาแน่น ฉะนั้นความพร้อมในด้านต่าง ๆ จึงสูงกว่าโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ซึ่งมีสภาพโรงเรียน ส่วนใหญ่อยู่อยู่ห่างชุมชน ความพร้อมในเรื่องวัสดุอุปกรณ์และอื่น ๆ น้อย การติดต่อสัมพันธ์กับสถาบันราชภัฏก็ไม่สะดวกสบาย นักศึกษาที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการทำงาน ด้านการสอน การเตรียมสื่อต่าง ๆ จึงค่อนข้างจะดีกว่า นักศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์จึงเป็นสาเหตุให้ความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ที่มีต่อปัญหาการเรียนศิลปศึกษามากกว่าหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

4. ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา

นักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดศิลปศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยภาพรวม ในระดับปานกลาง สภาพความตื่นตัวของสถาบันการศึกษา โดยทั่ว ๆ ไปปัจจุบันจะต้องพัฒนาศักยภาพตนเอง เพื่อให้ก้าวไปสู่ยุคแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพราะฉะนั้นด้านสื่อการเรียนการสอนบุคลากรทุกฝ่ายจึงมีความคิดเห็นว่ามีใช้ในแต่ละสถาบัน อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางค่อนข้างมาก แต่มีบางประเด็นที่อาจารย์มีความคิดเห็นว่ามีน้อยอยู่คือ การนำคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยสอน ซึ่งตามสภาพความเป็นจริงการจัดสรรงบประมาณสำหรับคอมพิวเตอร์นั้นแต่ละสถาบันเห็นความสำคัญที่อยากสนับสนุนให้มี ฉะนั้นจึงทยอยจัดซื้อให้ในแต่ละปีในจำนวนไม่มากนัก แต่ก็ไม่พอกับความจำเป็นความต้องการของนักศึกษา โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์

เพื่อใช้ในการงานกราฟฟิค ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรา จิงอยู่สุข (2531 : 152) กล่าวว่า ภาควิชาศิลปะที่มีภาคปฏิบัติที่ต้องอาศัยอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติทดลอง แต่อุปกรณ์มีราคาสูง ไม่สามารถจัดหาได้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา จึงทำให้การปฏิบัติงานไม่ได้ผล แต่ถ้าวิทยาลัยจะได้พิจารณาจัดหาเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลาจะช่วยแก้ปัญหาได้

ประเด็นที่อาจารย์และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาเห็นพ้องต้องกันว่า เป็นปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา คือ การเรียนการสอนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาต้องใช้วัสดุอุปกรณ์สิ้นเปลืองมากเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วิณา มิ่งขวัญ (2530 : 59) ที่กล่าวว่าวิทยาลัยให้วัสดุฝึกแก่ผู้เรียนไม่เต็มที่จึงทำให้การเรียนการสอนศิลปะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก คือสถาบันฯ สามารถจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อจำเป็นในการเรียนการสอนได้ ซึ่งก็ถือเป็นเจตคติของผู้บริหารทั่วไปมักจะมองปัญหาด้านสื่อในแง่ปกติ ถ้าขาดแคลนสถาบันฯ ก็จะพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้ตามความจำเป็นถ้าจะให้เพียงพอกับความ ต้องการก็ต้องดูปัจจัยอื่น ๆ ประกอบ ซึ่งหากผู้บริหารลงพื้นที่เมื่อตรวจสอบสภาพปัญหาจริง ๆ ก็จะช่วยลดปัญหาด้านสื่อได้ ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรา จิงอยู่สุข (2531 : 153) ที่กล่าวว่า สิ่งที่ผู้บริหารควรทำคือ ควรมีเวลาได้สำรวจถึงสภาพแวดล้อมในอาคารเรียนต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อได้มองเห็นถึงสภาพที่แท้จริงความต้องการและสิ่งที่ขาดแคลนของภาควิชาศิลปะที่แท้จริงด้วยตนเอง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน ศิลปะศึกษาระหว่างสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์กับสถาบันราชภัฏอีสานเหนือพบว่า นักศึกษา อาจารย์ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาของทั้งสองสถาบันฯ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

นักศึกษา อาจารย์และผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยภาพรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้ออาจารย์มีความคิดเห็นในระดับน้อย ได้แก่ การจัดตกแต่งอาคารสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น สวยงามสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนได้ดี การอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ธุรการและสื่อแก่อาจารย์และนักศึกษาที่อาจารย์มองภาพทั้งสองเรื่องในลักษณะน้อย เพราะว่า อาคารสถานที่สำหรับใช้เป็นที่เรียนและสอนศิลปศึกษายังเอื้อต่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ถ้ามองภาพรวมอาคารสถานที่ภาควิชาศิลปะในทั้ง 2 เขตคือ รัตนโกสินทร์และอีสานเหนือมีน้อยแห่งที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี แต่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับกลางค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรา จิงอยู่สุข (2531 : 154) ที่กล่าวว่า นักศึกษามีความเห็นด้วยต่อการรับรู้สภาพแวดล้อมของภาควิชาศิลปะในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย เป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรรับฟังและหาทางปรับปรุงแก้ไขการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เหมาะสมและ วิณา มิ่งขวัญ (2530 : 58) กล่าวว่า อาคารสถานที่เรียนวิชาศิลปะยังอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ได้ไม่เต็มที่ วิทยาลัยควรปรับปรุงแก้ไขอาคารเรียนให้เหมาะสมกับสภาพการใช้สอยและอีกประเด็นหนึ่งคือ การบริการเรื่องวิชาการ ด้านธุรการและด้านสื่อแก่อาจารย์และนักศึกษา ยังขาดความสะดวกรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ไม่เหมาะสม จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างล่าช้า เอกสาร และหนังสือทางศิลปะมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้และขาดความทันสมัย ส่วนในด้านการให้บริการโสตทัศนูปกรณ์ยังไม่ได้ผลเต็มที่ วิทยาลัยควรจัดหาเอกสารและหนังสือศิลปะเพิ่ม

เดิม การบริการโสตทัศนูปกรณ์ควรปรับปรุงคุณภาพและบริการต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและ มยุรา จึงอยู่สุข (2531 : 152 - 153) กล่าวว่า ด้านห้องปฏิบัติงาน เครื่องมือเครื่องใช้และมีที่นั่งทำงานและพักผ่อนของนักศึกษายังไม่เพียงพอ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลมาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของวิทยาลัย มีการรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่การขยายตัวทางอาคารพื้นที่ และสิ่งอื่น ๆ ยังไม่เพียงพอ

ข้อที่นักศึกษา อาจารย์และผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ นักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาและนักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมในสถาบันฯ และมีความสุขในการเรียน การสอนศิลปศึกษา อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาส่วนใหญ่แล้วจะมีความใกล้ชิด มีเวลาคลุกคลีอยู่กับการเรียนการสอนทั้งในเวลาและนอกเวลา ทำให้ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจึงมีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรา จึงอยู่สุข (2531 : 164) ที่กล่าวว่า อาจารย์ศิลปะและนักศึกษาศิลปะต้องทำงานปฏิบัติที่ใช้เวลาทำงานใกล้ชิดกัน และทำงานล่วงเวลาจนอดนอนด้วยกัน จึงมีผลทำให้เกิดความเข้าใจและความสนิทสนมกันมากกว่าอาจารย์กับนักศึกษาภาควิชาอื่น ๆ และ วิณา มิ่งขวัญ (2530 : 47) สรุปว่า ปัญหาด้านผู้สอนโดยภาพรวม อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นปัญหาในระดับน้อย ส่วนประเด็นนักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของโปรแกรมวิชาศิลปศึกษานั้น ส่วนใหญ่แล้วนักศึกษาแสดงออกถึงความเป็นนักศึกษาศิลปะ โดยการสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับและสังคม ช่วยเหลือกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ของสถาบันฯ จนได้รับคำยกย่องชมเชยอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ วิณา มิ่งขวัญ (2530 : 48) ที่สรุปว่า นักศึกษามีสุขภาพร่างกายจิตใจที่ดีได้เข้ามาเป็นสมาชิกของภาควิชาศิลปะ และ มยุรา จึงอยู่สุข (2531 : 150) กล่าวว่า นักศึกษาวិชาเอกศิลปศึกษาได้แสดงถึงความเป็นตัวของตัวเองและความรู้สึกภาคภูมิใจที่เป็นนักศึกษาในภาควิชาศิลปะ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา ระหว่างสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์กับสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ พบว่า นักศึกษาและผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจารย์ในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นแตกต่างกันกับอาจารย์ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดยอาจารย์ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือมีความคิดเห็นในระดับมากกว่า ข้อที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น อุดการ ด้านวิชาการ และด้านบริการสื่อให้แก่อาจารย์ นักศึกษา ซึ่งในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือสามารถบริการได้มากกว่า อาจจะเป็นเพราะว่า บุคลากรและนักศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือมีน้อย การบริการจึงทั่วถึง ส่วนสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีบุคลากรมาก การได้รับบริการในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้จึงน้อยและไม่ค่อยทั่วถึง จึงเกิดความคิดที่แตกต่าง โดยเฉพาะเรื่องบริการของเจ้าหน้าที่ในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือภาระงานไม่มากนัก และ ความใกล้ชิดของบุคลากรที่มีจำนวนไม่มากจึงทำให้งานบริการทั่วถึงและเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งต่างกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ เมื่อมีภาระงานจากบุคลากรมาก การบริการจึงต้องหนักอาจจะเป็นผลถึงบุคลิกภาพการแสดงออกพลอยไม่เป็นที่สออารมณ์ของอาจารย์จึงทำให้ความคิดเห็นในด้านนี้ของอาจารย์สถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีน้อยกว่าอาจารย์สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นแตกต่างกันกับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดยหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า ข้อที่มีความแตกต่าง ได้แก่ ภาควิชาศิลปศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านสื่อการเรียนการสอน นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันฯ นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันฯ จากประเด็นความคิดเห็นที่แตกต่างนี้ที่หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า อาจจะเป็นเพราะว่า ระหว่างโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพและสถาบันราชภัฏในส่วนกลางมีความใกล้ชิดกันและอยู่ในแหล่งความเจริญ ความพร้อมของบุคลากรของสื่อ การบริการต่าง ๆ จึงอำนวยความสะดวกและเอื้อประโยชน์ต่อกันและกันได้ดีกว่า โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ

สรุปแล้วเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหารในสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ที่มีต่อปัญหาทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกันกับนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหารในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ สำหรับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นต่อปัญหาทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ โดยหัวหน้าหมวดศิลปศึกษาในเขตสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์มีความคิดเห็นในระดับมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป จากการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ เห็นสมควรพิจารณาให้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ด้านการบริหาร ผู้บริหารควรเห็นความสำคัญของโปรแกรมศิลปศึกษามากยิ่งขึ้น การจัดสรรงบประมาณเน้นการจัดหาคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนให้เพียงพอ หลักสูตรควรจัดให้มีการพัฒนาทุก 3 - 5 ปี เพราะจะต้องพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม

1.2 ด้านการสอนควรจัดสรรตำแหน่งอาจารย์ให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้อาจารย์ได้มีเวลาศึกษาอบรมและผลิตเอกสารตำราวิจัยอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการเรียน ควรมีการคัดเลือกนักศึกษาที่สนใจและมีความชอบความถนัดทางศิลปะเข้ามาเรียน ให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรและกำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษา และส่งเสริมให้นักศึกษাজัดกิจกรรมทางศิลปะให้มากขึ้น จัดหาทุนการศึกษาให้นักศึกษาขาดแคลน

1.4 ด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา ควรจัดหาเครื่องมือ สื่อ วัสดุกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนให้เพียงพอ เช่น โต๊ะเขียนแบบ คอมพิวเตอร์สำหรับงานกราฟฟิก

เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องมือแกะสลัก แท่นพิมพ์ เป็นต้น สถาบันควรจัดบริการสื่อให้แก่โรงเรียนที่ส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1.5 ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ให้มีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการ ให้มีการบริการงานให้สะดวกรวดเร็วมีประสิทธิภาพ จัดสรรงบประมาณสำหรับปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่ให้เพียงพอ และสวยงาม เชื้อต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดห้องแสดงผลงานหรือสถานที่จัดนิทรรศการของนักศึกษาแบบถาวร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา ที่มีต่อหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาเพื่อที่บุคลากรทั้งสามฝ่ายจะได้ทำหน้าที่ของตนต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรของศิลปศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปศึกษาทุก 3 - 5 ปี เพราะสังคมเปลี่ยนแปลงความจำเป็น ความต้องการในการศึกษาทางศิลปศึกษา จำเป็นต้องหาวิธีการใหม่ ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพตามสภาพความจำเป็น ความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคม

2.3 ควรมีการวิจัยในลักษณะเดียวกับงานวิจัยนี้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ในสถาบันราชภัฏอื่น ๆ ทั้ง 5 ด้านคือ ด้านบริหาร ด้านการสอน ด้านการเรียน ด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการฝึกหัดครู. (2530). *หลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาวิชาการศึกษา พุทธศักราช 2530*. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู.
- . (2534). *หลักสูตรมัธยมศึกษา (ฉบับปรับปรุง 2530 และ 2533)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2534). *บทบาทการฝึกหัดครูไทยกับการรับใช้มวลชนในรอบ 100 ปี อันดับ 3* สหวิทยาลัยอีสานเหนือ. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู.
- . (2535). *บทบาทการฝึกหัดครูไทยกับการรับใช้มวลชนในรอบ 100 ปี อันดับ 1* สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู.
- . (2536). *หลักสูตรวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2536 (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- กาญจนา บุญธรรม. (2524). *สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (พื้นฐานการศึกษา)* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรนา พรหมา. (2523). *ปัญหาการใช้หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 ของอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ*. อุดรดิตต์ : คณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยครูอุดรดิตต์.
- ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ. (ม.ป.ป.). *เอกสารประกอบการสอนวิชา วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ดิเรก พรสีมา. (2529, เมษายน). "ใบอนุญาตประกอบการสอน," *วิทยาจารย์* 84(4) : 29 - 32.
- เดชา นุชดอนไผ่. (2527, มกราคม - เมษายน). "ครูคิดประจักษ์สมัย," *โลกศิลปะ* : 41 - 43
- เทียมเมฆ เอื้ออังกูร. (2528). "ปัญหาครูไม่ใช้อุปกรณ์การสอน," *ปัญหาในระดับมัธยมศึกษา* คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 140 หน้า. อัดสำเนา.
- นัยนา อ่างสันติกุล. (2522). "การวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย," กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ ทวีกาญจน์. (2530). *การศึกษาสภาพการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ หลักสูตรวิทยาลัยครูปีพุทธศักราช 2530*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ศิลปศึกษา.) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- . (2530, กุมภาพันธ์). "ทฤษฎีสร้างสรรค์กับการเรียนการสอนศิลปศึกษา," *คุรุปริทัศน์*. เล่ม 12. หน้า 29.

- นิพนธ์ ทวีกาญจน์. (2539). *การพัฒนาเครื่องมือคัดแยกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)*. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ-ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- บงกชพันธุ์ ทองงาม. (2539). *ศิลปะสำหรับครูประถม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ-ประสานมิตร.
- บรรลือ ขอรวมเดช. (2533). *สภาพและปัญหาการสอนศิลปะภาพปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ศิลปศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ ปรีศนา สมพงษ์. (2532). *การศึกษาคุณสมบัติที่พึงประสงค์ด้านการสอนของอาจารย์สอนวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิต*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ศิลปศึกษา กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยะนันท์ สายัณห์ปทุม. (2539). *สภาพการเรียนรู้การสอน โปรแกรมวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในสถาบันราชภัฏ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้สอนและนักศึกษา*. กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ผดุง พรมมูล. (2529). *ศิลปะในวิทยาลัยครูสวนดุสิต ในทัศนศิลป์ดุสิต ครั้งที่ 7*. กรุงเทพฯ : ภาารพิมพ์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพโรจน์ รุจิระวิจักขณ์. (2529). *การศึกษาความรู้และเจตคติต่อศิลปศึกษาของครูศิลปศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- มงคล แก้วพวงงาม. (2528). *คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- มธุรา จึงอยู่สุข. (2531). *การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา วิชาเอก ศิลปศึกษาในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของภาควิชาศิลปะ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ศิลปศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. (2531). *เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีความรู้และศิลปศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เมธี ปิณฑานนท์. (2524, ตุลาคม). “จินตนาการ : ป่อเกิดของความคิดสร้างสรรค์ในงานศิลปะ,” *คุรุทัศน์*. ปีที่ (ฉบับที่) : 48 - 47.

- รังสรรค์ หันหันเหียะ. (2526). *สภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูนครราชสีมา ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- รัตนา รักสกุลพาณิชย์. (2537). *ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน แขนงวิชาทัศนศิลป์หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครู*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ศิลปศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,
- วัชรินทร์ จิตอดิศัย. (2530). *ทัศนคติต่อวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ศิลปศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- . (2528). *ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา, สรรพพัฒนามหาลัทธิ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2528). *ศิลปะเป็นความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต, เอกสารการสัมมนาศิลปะเสริมสร้างชีวิตให้มี คุณภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารโรเนียว.
- วิเชียร อธิโนบุญวัฒน์. (2535, มกราคม - มีนาคม). "ใครกำหนด : รูปแบบการสอนในระดับอุดมศึกษา," *คุรุปริทัศน์*. ปีที่ 3 (ฉบับที่ 5) : 82 - 85.
- วินัย โสมดี. (2528). *คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา กรณีศึกษาอาจารย์ใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วิบูลย์ จันทร์แยม. (2531). *สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วิลา อัสเวศน์. (2531). *การศึกษาสภาพการณ์การสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ วิชาเอกศิลปศึกษาใน วิทยาลัยครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). *ศิลปศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิมวอลาร์ท.
- . (2527). *วิวัฒนาการศิลปศึกษาและสุนทรียภาพไทยในปัจจุบัน*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วีณา มิ่งขวัญ. (2530). *ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในโครงการจัดการศึกษาสำหรับ บุคลากรประจำการ*. สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ศิลปศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมาน บุญสัน. (2524). *การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

- สมศักดิ์ ศรีมานโนชน. (2532). *การวิเคราะห์และติดตามผลการใช้หลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาการศึกษา*
พุทธศักราช 2530. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และคณะ. (2527) *สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย. รายงานการวิจัย*.
 กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิต เพียรชอบ. (2524). *คู่มืออาจารย์ด้านการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : หน่วยพัฒนาอาจารย์.
 ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อ้อยทิพย์ พลศรี. (2533). *การศึกษารูปแบบการสอนแบบวิจารณ์ศิลปะ*. ปริญญาโท กศ.ม. ศิลปศึกษา
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนาค.
- อารี สุทธิพันธุ์ และคณะ. (2515). *ศิลปศึกษา*. กรุงเทพฯ : สารศึกษการพิมพ์.
- . (2522). “*ครูศิลปะกับการเตรียมการเพื่อก้าวไปข้างหน้า*,” *คุรุปริทัศน์* 2 : 53.
- . (2528). *ศิลปนิยม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กระดาศสา.
- เลิศ อานันทนะ. (2525). “*แนวคิดใหม่เกี่ยวกับศิลปะเด็ก*,” ในการแสดงศิลปะเด็กแห่งประเทศไทย
 ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- Benn, Gerald Chester. (1976, May). “A Comparison of the ideal and real College Environment as
 Perceived by Entering Freshman in an Oklahoma State University,” *Dissertation Abstracts*
International 36 : 7228 - A
- Romine, Stephen. (1974, December). “Student and Faculty Perceptions of An. Effective University
 Instructional Climates,” *The Journal of Educational Research*. 68 : 139 - 143.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม
“การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาระหว่าง
สถาบันราชภัฏอีสานเหนือกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์”

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่งคือ สกลนคร อุดรธานี มหาสารคาม เลย และสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่งคือ สอนสุนันทา จันทเกษม

โปรดตอบแบบสอบถามนี้ตามความคิดเห็นของท่าน คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อนำผลสรุปจากรายงานการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทั้ง 2 เขตต่อไป

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา 5 ด้าน คือ

1. ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา
3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา
4. ด้านสื่อวัสดุกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา
5. ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนศิลปศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (open - ended)

ตอนที่ 1
สถานภาพส่วนตัว

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน [] ช่องว่างที่กำหนดไว้หน้า
ข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถาบันที่สังกัด
 - [] สถาบันราชภัฏเลย
 - [] สถาบันราชภัฏอุดรธานี
 - [] สถาบันราชภัฏสกลนคร
 - [] สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
 - [] สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
 - [] สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพศ [] ชาย [] หญิง

ตอนที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็น

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้มีทั้งหมด 5 ข้อ แต่ละข้อมีข้อความให้ท่านพิจารณาและมีช่องทางขวามือให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น

ความหมายในแต่ละช่องมี ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	=	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	=	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	=	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	=	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านเพื่อผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงไปวิเคราะห์ผลการวิจัย อันจะนำไปสู่ผลสรุปในการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

ขอขอบคุณเป็นอย่างมากที่ท่านมีส่วนกรุณาช่วยให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุถึงวัตถุประสงค์

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา					
1.1 นักศึกษาคิดว่าทราบเป้าหมายของการศึกษาในหลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....					
1.2 นักศึกษาคิดว่า หลักสูตรและการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในโปรแกรมวิชามีความเหมาะสมเพียงใด.....					
1.3 นักศึกษาคิดว่า ได้รับทราบรายละเอียดของหลักสูตรการศึกษาในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันแห่งนี้เพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.4 สถาบันฯ สนับสนุนส่งเสริมนักศึกษาให้เข้าร่วม ในกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประสบการณ์ และศักยภาพเพียงใด.....					
1.5 การจัดหาแหล่งทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่ ยากจนและขาดแคลนของสถาบันฯ มีความเพียงพอ เพียงใด.....					
1.6 นักศึกษาทราบประวัติและชื่อเสียงของสถาบันฯ ตลอดจนโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่สมควรสอบ เข้ามาเรียนเพียงใด.....					
1.7 การให้บริการด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมของสถาบันฯ แก่นักศึกษามีความสะดวกรวดเร็วเหมาะสม เพียงใด.....					
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา					
2.1 นักศึกษาคิดว่าอาจารย์เอาใจใส่และรับผิดชอบ ต่อการสอนเพียงใด.....					
2.2 นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้แนะนำและแก้ปัญหา ในการเรียนการสอนแก่นักศึกษาเพียงใด.....					
2.3 นักศึกษาคิดว่า อาจารย์มีความรู้ความสามารถ นำศรัทธาเชื่อถือเพียงใด.....					
2.4 นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้ใช้สื่อการสอน มีขั้นตอน การสอนเหมาะสมเพียงใด.....					
2.5 นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ศึกษาค้นคว้า ผลิตเอกสาร ตำรา และสร้างสื่อการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ ในการสอนเพียงใด.....					
2.6 นักศึกษาคิดว่า อาจารย์วัดผลและประเมินผล การเรียนของนักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ยุติธรรม เพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.7 นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคมเพียงใด.....					
2.8 นักศึกษาคิดว่า อาจารย์ได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และศักยภาพให้แก่นักศึกษาเพียงใด.....					
3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา					
3.1 นักศึกษาคิดว่าการปฐมนิเทศเกี่ยวกับการเรียนในโปรแกรมวิชาก่อนเริ่มการเรียนการสอนมีความชัดเจนเพียงใด.....					
3.2 นักศึกษาคิดว่า ตนเองมีความพร้อมในการเรียนการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนเพียงใด.....					
3.3 นักศึกษาคิดว่าตนเองมีความรับผิดชอบและความตั้งใจในการเรียนเพียงใด.....					
3.4 นักศึกษาคิดว่ามีโอกาสได้แสดงออกด้านความคิดอิสระเพียงใด.....					
3.5 นักศึกษาคิดว่า มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานศิลปะอย่างต่อเนื่องเพียงใด.....					
3.6 นักศึกษาคิดว่า มีโอกาสได้จัดการแสดงผลงานศิลปะในงานนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....					
3.7 นักศึกษาคิดว่า ได้มีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์และประเมินผลงานร่วมกับอาจารย์เพียงใด.....					
3.8 นักศึกษามีโอกาสแสวงหาความรู้ประสบการณ์เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูล เช่น หอสมุดและนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....					
3.9 นักศึกษาคิดว่าสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในโปรแกรมวิชาไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคมเพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน ศิลปศึกษา					
4.1 นักศึกษาคิดว่า สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับประกอบการเรียนการสอนมีเพียงพอแก่ความต้องการและความจำเป็นของนักศึกษาเพียงใด.....					
4.2 นักศึกษาคิดว่า บริการด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ นอกจากการใช้ประกอบการสอนมีความเพียงพอเพียงใด.....					
4.3 นักศึกษาคิดว่าสามารถนำวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนเพียงใด.....					
5. ด้านสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนศิลปศึกษา					
5.1 นักศึกษาคิดว่าอาคารสถานที่มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงามและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเหมาะสมเพียงใด.....					
5.2 นักศึกษาคิดว่าภาควิชามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างอาจารย์ นักศึกษาและเจ้าหน้าที่เพียงใด.....					
5.3 นักศึกษาคิดว่า การอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านธุรการและด้านบริการสื่อ ให้แก่นักศึกษามีความเหมาะสมเพียงใด.....					
5.4 นักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเข้ามาเป็นสมาชิกของภาควิชา / โปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเพียงใด.....					
5.5 นักศึกษาคิดว่า ภาควิชามีอาคารสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....					
5.6 นักศึกษาคิดว่าตนเองได้ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายและวินัยของสถาบันฯ เพียงใด.....					
5.7 นักศึกษาปรับตัวให้เข้ากับสังคมในสถาบันฯ และมีความสุขในการเรียนเพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.8 นักศึกษาคิดว่ามีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมภายในสถาบันฯ มากน้อยเพียงใด.....					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- 1 ด้านบริหารโปรแกรมศิลปศึกษา.....
.....
.....
- 2 ด้านการสอนศิลปศึกษา.....
.....
.....
- 3 ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....
.....
.....
- 4 ด้านสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....
.....
.....
- 5 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....
.....
.....

แบบสอบถาม
“การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาระหว่าง
สถาบันราชภัฏอีสานเหนือกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์”

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่งคือ สกลนคร อุดรธานี มหาสารคาม เลย และสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่งคือ สอนสุนันทา จันทเกษม

โปรดตอบแบบสอบถามนี้ตามความคิดเห็นของท่าน คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อนำผลสรุปจากรายงานการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทั้ง 2 เขตต่อไป

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา 5 ด้าน คือ

1. ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา
3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา
4. ด้านสื่อวัสดุกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา
5. ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนศิลปศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (open - ended)

ตอนที่ 1

สถานภาพส่วนตัว

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน [] ช่องว่างที่กำหนดไว้หน้า
ข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถาบันที่สังกัด
 - [] สถาบันราชภัฏเลย
 - [] สถาบันราชภัฏอุดรธานี
 - [] สถาบันราชภัฏสกลนคร
 - [] สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
 - [] สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

2. เพศ [] ชาย [] หญิง

3. ประสบการณ์ในการบริหาร
 - [] 1 - 5 ปี
 - [] 6 - 10 ปี
 - [] 11 - 15 ปี
 - [] 16 - 20 ปี
 - [] 21 ปีขึ้นไป

4. วุฒิการศึกษา
 - []ปริญญาตรี
 - []ปริญญาโท
 - []ปริญญาเอก
 - []อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็น

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้มีทั้งหมด 5 ข้อ แต่ละข้อมีข้อความให้ท่านพิจารณาและมีช่องทางขวามือให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น

ความหมายในแต่ละช่องมี ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	=	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	=	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	=	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	=	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านเพื่อผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงไปวิเคราะห์ผลการวิจัย อันจะนำไปสู่ผลสรุปในการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

ขอขอบคุณเป็นอย่างมากที่ท่านมีส่วนกรุณาช่วยให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุถึงวัตถุประสงค์

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา					
1.1 ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาชัดเจนเพียงใด.....					
1.2 ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....					
1.3 ท่านคิดว่าหลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน สังคมปัจจุบันเพียงใด.....					
1.4 ท่านคิดว่างบประมาณในการบริหารโปรแกรมวิชา (เป็นรายภาค) เหมาะสมเพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.5 ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ภายในอาคารมีเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....					
1.6 ท่านคิดว่ามีอุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....					
1.7 ท่านคิดว่ามีการประสานงานให้บุคลากรด้านการสอนด้านสนับสนุนการสอนและด้านบริการ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด.....					
1.8 ท่านคิดว่าอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพเพียงใด.....					
1.9 ท่านคิดว่านักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพเพียงใด.....					
1.10 ท่านคิดว่าทุนการศึกษามีจำนวนเพียงพอแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนเพียงใด.....					
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา					
2.1 ท่านคิดว่าได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป้าหมายของโปรแกรมวิชาเพียงใด.....					
2.2 ท่านคิดว่าได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาเพียงใด.....					
2.3 ท่านคิดว่ามีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถใช้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้เพียงใด.....					
2.4 ท่านคิดว่าได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพียงใด.....					
2.5 ท่านคิดว่าได้ทำแผนการเรียนการสอนมากนักน้อยเพียงใด.....					
2.6 ท่านคิดว่าได้เตรียมสื่อวัสดุกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอนเพียงใด.....					
2.7 ท่านคิดว่าได้ผลิตตำราเอกสารสื่อการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการสอนเพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.8 ท่านคิดว่าได้ติดตามวัดผลประเมินผลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด.....					
2.9 ท่านคิดว่ามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองกับนักศึกษาเพียงใด.....					
2.10 ท่านคิดว่าได้สร้างบุคลิกภาพด้านการแต่งกายและการวางตัวเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถืออย่างเหมาะสมกับความ เป็นครูเพียงใด.....					
2.11 ท่านคิดว่าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับนักศึกษาเพียงใด.....					
2.12 ท่านคิดว่าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับสังคมเพียงใด.....					
2.13 ท่านคิดว่าได้ส่งเสริมให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพียงใด.....					
3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา					
3.1 ท่านคิดว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชา มากน้อยเพียงใด.....					
3.2 ท่านคิดว่านักศึกษามีความพร้อมในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเรียนมากน้อยเพียงใด.....					
3.3 ท่านคิดว่านักศึกษามีความตั้งใจความรับผิดชอบในการเรียนเพียงใด.....					
3.4 ท่านคิดว่านักศึกษาก้าวแสดงออกด้านความคิด-สร้างสรรค์และด้านการฝึกปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพียงใด.....					
3.5 ท่านคิดว่านักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันฯ เพียงใด.....					
3.6 ท่านคิดว่านักศึกษาไม่หาความรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ จากห้องสมุดและการจัดแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....					
3.7 ท่านคิดว่านักศึกษาเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้เพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา					
4.1 ท่านคิดว่า สถาบันฯ สามารถจัดสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการเรียนการสอนมีความเพียงพอเพียงใด.....					
4.2 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนสามารถใช้และผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้เพียงใด.....					
4.3 ท่านคิดว่า สถาบันฯ จัดระบบการให้บริการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้แก่ อาจารย์ และนักศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....					
4.4 ท่านคิดว่าอาจารย์และนักศึกษาได้นำวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด.....					
4.5 ท่านคิดว่าแหล่งวัสดุอุปกรณ์การเรียนศิลปศึกษาภายในห้องเรียนมีความเพียงพอแก่ความต้องการของนักศึกษาเพียงใด.....					
4.6 ท่านคิดว่ามีจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเพียงพอเพียงใด.....					
4.7 ท่านคิดว่าการเรียนในโปรแกรมศิลปศึกษาการใช้วัสดุอุปกรณ์สิ้นเปลืองมากเป็นปัญหาสำหรับนักศึกษาเพียงใด.....					
5. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา					
5.1 ท่านคิดว่าการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ให้สะอาดร่มรื่น สวยงาม สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนได้ดีเพียงใด.....					
5.2 ท่านคิดว่าบุคลากรในภาควิชามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองต่อกันเพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.3 ท่านคิดว่าการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านธุรการ ด้านวิชาการ ด้านบริการสื่อให้แก่อาจารย์ นักศึกษามากน้อยเพียงใด.....					
5.4 ท่านคิดว่านักศึกษามีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของโปรแกรมวิชาเพียงใด.....					
5.5 ท่านคิดว่านักศึกษาสรางภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏแก่สังคมเพียงใด.....					
5.6 ท่านคิดว่านักศึกษาได้ประพฤติตนตามกฎระเบียบของสถาบันฯ อย่างเหมาะสมเพียงใด.....					
5.7 ท่านคิดว่านักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมรอบด้านได้เหมาะสมเพียงใด.....					
5.8 ท่านคิดว่านักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันฯ มากน้อยเพียงใด.....					
5.9 ท่านคิดว่าอาจารย์ได้สร้างภาพลักษณ์ ความน่าศรัทธาเชื่อถือให้แก่นักศึกษาเพียงใด.....					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ด้านบริหารโปรแกรมศิลปศึกษา.....
.....
.....
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา.....
.....
.....
3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....
.....
.....

4. ด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปะศึกษา.....

.....

5. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปะศึกษา.....

.....

แบบสอบถาม

“การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาระหว่าง สถาบันราชภัฏอีสานเหนือกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์”

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่งคือ สกลนคร อุตรธานี มหาสารคาม เลย และสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่งคือ สอนสุนันทา จันทเกษม

โปรดตอบแบบสอบถามนี้ตามความคิดเห็นของท่าน คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อนำผลสรุปจากรายงานการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทั้ง 2 เขตต่อไป

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา 5 ด้าน คือ

1. ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา
3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา
4. ด้านสื่อวัสดุกรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา
5. ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนศิลปศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (open - ended)

ตอนที่ 1

สถานภาพส่วนตัว

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน () ช่องว่างที่กำหนดไว้หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถาบันที่สังกัด

☐ สถาบันราชภัฏเลย	☐ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
☐ สถาบันราชภัฏอุดรธานี	☐ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
☐ สถาบันราชภัฏสกลนคร	
☐ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม	

2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

3. สถานภาพ

- ☐ อธิการ
- ☐ รองอธิการ
- ☐ คณบดี
- ☐ อื่น ๆ

4. ประสบการณ์ในการบริหาร

- ☐ 1 - 5 ปี
- ☐ 6 - 10 ปี
- ☐ 11 - 15 ปี
- ☐ 16 ปีขึ้นไป

5. วุฒิการศึกษา

- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาโท
- ☐ ปริญญาเอก
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็น

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้มีทั้งหมด 5 ข้อ แต่ละข้อมีข้อความให้ท่านพิจารณาและมีช่องทางขวามือให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น

ความหมายในแต่ละช่องมี ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	=	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	=	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	=	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	=	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านเพื่อผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงไปวิเคราะห์ผลการวิจัย อันจะนำไปสู่ผลสรุปในการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ต่อไป ขอขอบคุณเป็นอย่างมากที่ท่านมีส่วนกรุณาช่วยให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุถึงวัตถุประสงค์

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านบริหารโปรแกรมวิชาชีพศึกษา					
1.1 ท่านคิดว่าสถาบันฯ มีนโยบายและเป้าหมายในการบริหาร บริหารโปรแกรมวิชาชีพศึกษาชัดเจนเพียงใด.....					
1.2 ท่านคิดว่าหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียน ในโปรแกรมวิชาชีพศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....					
1.3 ท่านคิดว่าหลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของ สังคมปัจจุบันเพียงใด.....					
1.4 ท่านคิดว่าการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทนและค่าวัสดุครุภัณฑ์ในการบริหาร โปรแกรมมีความเหมาะสมเพียงใด.....					
1.5 ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ภายใน อาคารมีเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.6 ท่านคิดว่ามีอุปกรณ์และเครื่องมือเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเพียงใด.....					
1.7 ท่านคิดว่ามีการประสานงานให้บุคลากรด้านการสอนด้านสนับสนุนการสอนและด้านบริการ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด.....					
1.8 ท่านคิดว่าอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพเพียงใด.....					
1.9 ท่านคิดว่านักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพเพียงใด.....					
1.10 ท่านคิดว่าสถาบันฯ ได้ดำเนินการจัดหาทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาที่ขาดแคลนได้เพียงพอเพียงใด.....					
1.11 ท่านคิดว่าสถาบันฯ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงความเจริญของสังคมรอบด้านและสังคมโลกเพียงใด.....					
1.12 ท่านคิดว่ามีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด.....					
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา					
2.1 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายโปรแกรมวิชาเพียงใด.....					
2.2 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเพียงใด.....					
2.3 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร หลักสูตรและสามารถใช้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้เพียงใด.....					
2.4 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.5 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้จัดทำแผนการเรียนการสอน มากน้อยเพียงใด.....					
2.6 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้เตรียมสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอนเพียงใด.....					
2.7 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนผลิตตำราเอกสาร สื่อการสอน และศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียน- การสอนเพียงใด.....					
2.8 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนติดตามวัดผลประเมินผล นักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ เพียงใด.....					
2.9 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักศึกษา เพียงใด.....					
2.10 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพการแต่งกาย และการวางตัวเป็นที่น่าศรัทธา เชื่อถือของนักศึกษา เพียงใด.....					
2.11 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับนักศึกษาเพียงใด.....					
2.12 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับสังคมเพียงใด.....					
2.13 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนได้ส่งเสริมให้นักศึกษาจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพียงใด.....					
3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา					
3.1 ท่านคิดว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชา มากน้อยเพียงใด.....					
3.2 ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมมีความพร้อมในการ จัดหลักสูตรอุปกรณ์การเรียนมากน้อยเพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.3 ท่านคิดว่า นักศึกษาโดยภาพรวมมีความตั้งใจ ความรับผิดชอบในการเรียนเพียงใด.....					
3.4 ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวม แสดงออกด้าน ความคิดและด้านปฏิบัติงานในการเรียนเพียงใด.....					
3.5 ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวมเข้าร่วมจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถาบันเพียงใด....					
3.6 ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวม ใฝ่หาความรู้ ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ จากห้องสมุดและการแสดง นิทรรศการต่าง ๆ เพียงใด.....					
3.7 ท่านคิดว่านักศึกษาโดยภาพรวม เมื่อเรียนจบหลักสูตร แล้วจะสามารถออกไปประกอบอาชีพตามที่เราเรียนได้ เพียงใด.....					
4. ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน ศิลปศึกษา					
4.1 ท่านคิดว่าสถาบันฯ สามารถจัดสรรงบประมาณในการ จัดหา สื่อและนวัตกรรมจำเป็นในการเรียนการสอนได้ เพียงใด.....					
4.2 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ สื่อ และผลิตสื่อการสอนเพียงใด.....					
4.3 ท่านคิดว่า ระบบการให้บริการสื่อแก่อาจารย์และ นักศึกษามีความสะดวกสบายและเหมาะสมเพียงใด..					
4.4 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษารู้จักนำวัสดุอุปกรณ์ ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพียงใด					
4.5 ท่านคิดว่าแหล่งที่นักศึกษาสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การเรียนศิลปศึกษาในพื้นที่เพียงพอแก่ความต้องการของ นักศึกษาเพียงใด.....					
4.6 ท่านคิดว่ามีจำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการเรียน- การสอนศิลปศึกษาเพียงพอเพียงใด.....					

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.7 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาสามารถแก้ปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาแพงได้เพียงใด.....					
5. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา					
5.1 ท่านคิดว่าอาคารสถานที่ที่มีความสะอาด ร่มรื่น และสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนเพียงใด.....					
5.2 ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพียงใด.....					
5.3 ท่านคิดว่า สิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการด้านธุรการด้านสื่อ มีบริการแก่อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาเหมาะสมเพียงใด.....					
5.4 ท่านคิดว่านักศึกษาโปรแกรมศิลปศึกษามีความพอใจที่ได้เข้าเรียนในโปรแกรมวิชานี้เพียงใด.....					
5.5 ท่านคิดว่านักศึกษาสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏแก่สังคมเพียงใด.....					
5.6 ท่านคิดว่า นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมายระเบียบของสถาบันฯ เพียงใด.....					
5.7 ท่านคิดว่า นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมในสถาบันฯ ได้ดีเพียงใด.....					
5.8 ท่านคิดว่า นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันฯ มากน้อยเพียงใด.....					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ด้านบริหารโปรแกรมศิลปศึกษา.....
.....
.....
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา.....
.....
.....

3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....
.....
.....
4. ด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....
.....
.....
5. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....
.....
.....

แบบสอบถาม
“การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาระหว่าง
สถาบันราชภัฏอีสานเหนือกับสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์”

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษาโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ 4 แห่งคือ สกลนคร อุดรธานี มหาสารคาม เลย และสถาบันราชภัฏรัตนโกสินทร์ 2 แห่งคือ สอนสุนันทา จันทเกษม

โปรดตอบแบบสอบถามนี้ตามความคิดเห็นของท่าน คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อนำผลสรุปจากรายงานการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏทั้ง 2 เขตต่อไป

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษาโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษา 5 ด้านคือ

1. ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา
3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา
4. ด้านสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา
5. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนศิลปศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (open - ended)

ตอนที่ 1

สถานภาพส่วนตัว

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน [] ช่องว่างที่กำหนดไว้หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถาบันที่สังกัด
 - [] โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
 - [] โรงเรียนระดับประถมศึกษา
2. เพศ
 - [] ชาย
 - [] หญิง
3. ตำแหน่ง / หน้าที่ (ให้เลือกเพียง 1 รายการ)
 - [] หัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษา
 - [] ครู / อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา
4. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - [] 1 - 5 ปี
 - [] 6 - 10 ปี
 - [] 11 - 15 ปี
 - [] 16 ปีขึ้นไป
5. วุฒิการศึกษา
 - [] ปริญญาตรี
 - [] ปริญญาโท
 - [] ปริญญาเอก
 - [] อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็น

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้มีทั้งหมด 5 ข้อ แต่ละข้อมีข้อความให้ท่านพิจารณาและมีช่องทางขวามือให้ท่านกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น

ความหมายในแต่ละช่องมี ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	=	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	=	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	=	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	=	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านบริหารโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา					
1.1 ท่านคิดนโยบายและเป้าหมายโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏมีความชัดเจนเพียงใด					
1.2 ท่านคิดว่าหลักเกณฑ์การสอบคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนในโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏมีความเหมาะสมเพียงใด.....					
1.3 ท่านคิดว่าหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันเพียงใด.....					
1.3 หลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน.....					
1.4 อาคารสถานที่ครุภัณฑ์ของภาควิชาศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีเพียงพอกับความจำเป็นความต้องการของนักศึกษา.....					

แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.5 มีอุปกรณ์และเครื่องมือการเรียนการสอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏเพียงพอเหมาะสมกับความเป็นสถาบันอุดมศึกษา.....					
1.6 บุคลากรด้านการสอน ด้านสนับสนุนการสอนและด้านบริการในภาควิชาศิลปศึกษาสถาบันราชภัฏสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....					
1.7 สถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาได้พัฒนาศักยภาพตนเองอยู่เสมอ.....					
1.8 สถาบันราชภัฏสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาได้พัฒนาศักยภาพตนเองอยู่เสมอ.....					
1.9 มีการจัดหาทุนการศึกษาให้นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาที่ขาดแคลน.....					
1.10 สถาบันราชภัฏสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาศึกษา จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อจะได้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเรียนรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง ความเจริญของสังคมรอบด้านและสังคมโลก.....					
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา					
2.1 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและสามารถใช้หลักสูตรได้ตรงกับจุดมุ่งหมาย.....					
2.2 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษามีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม.....					
2.3 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏจัดทำแผนการเรียนการสอนอยู่เป็นประจำ.....					
2.4 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้เตรียมสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสอนอยู่เป็นประจำ.....					

แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.5 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ผลิตเอกสารตำรา สื่อการสอนและศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน.....					
2.6 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏได้ติดตามวัดผลประเมินผล นักศึกษาอย่างมีหลักเกณฑ์ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ.....					
2.7 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักศึกษา.....					
2.8 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีบุคลิกภาพเป็นที่น่าศรัทธาเชื่อถือ.....					
2.9 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับนักศึกษาอยู่เป็นประจำ.....					
2.10 อาจารย์สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมกับสังคมอยู่เป็นประจำ.....					
3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา					
3.1 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีทัศนคติที่ดีต่อโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา.....					
3.2 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความพร้อมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือในการเรียนอย่างเพียงพอ.....					
3.3 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมมีความตั้งใจ ความรับผิดชอบในการเรียน.....					
3.4 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมกล้าแสดงออกด้านความคิดและด้านปฏิบัติงาน.....					
3.5 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพรวมเข้าร่วมจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในและนอกสถาบันราชภัฏ.....					

แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.6 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาโดยภาพรวมไม่หาความรู้ ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ.....					
3.7 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพ รวมมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพศิลปศึกษา ในระดับที่น่าเชื่อถือ.....					
3.8 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏโดยภาพ รวม เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะสามารถออกไป ประกอบอาชีพได้.....					
4. ด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน ศิลปศึกษา					
4.1 สถาบันราชภัฏมิ่งบประมาณในการจัดหาสื่อนวัตกรรม และและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนศิลปศึกษา อย่างเพียงพอ.....					
4.2 อาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้สื่อการผลิตสื่อการเรียนการสอน					
4.3 ระบบการให้บริการสื่อด้านศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏ มีความสะดวกเหมาะสม.....					
4.4 อาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบัน ราชภัฏนำเอาวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ ในการจัดการเรียนการสอน.....					
4.5 มีแหล่งวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนศิลปศึกษาในพื้นที่ เพียงพอแก่ความต้องการของนักศึกษาวิชาเอกศิลป- ศึกษา.....					
4.6 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏมีปัญหา เรื่องวัสดุอุปกรณ์มีราคาแพงในการเรียน.....					

แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา (ต่อ)

สภาพปัญหา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา					
5.1 สถาบันราชภัฏมียาคารสถานที่สะอาด ร่มรื่น และมีบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอน.....					
5.2 อาจารย์ภาควิชาศิลปศึกษาและนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน.....					
5.3 ภาควิชาศิลปศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านสื่อการเรียนการสอนอย่างพอเพียง.....					
5.4 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาโดยภาพรวมมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าเรียนในวิชาเอกนี้.....					
5.5 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาโดยภาพรวมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ปรากฏแก่สังคม.....					
5.6 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาโดยภาพรวมประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันราชภัฏ.....					
5.7 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาโดยภาพรวมสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เหมาะสม.....					
5.8 นักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาโดยภาพรวมเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันราชภัฏอยู่เป็นประจำ.....					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ด้านบริหารโปรแกรมศิลปศึกษา.....
.....
.....
2. ด้านการสอนศิลปศึกษา.....
.....
.....

3. ด้านการเรียนศิลปศึกษา.....
.....
.....
4. ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....
.....
.....
5. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนศิลปศึกษา.....
.....
.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายจุลดิษฐ์ อุปฮาด
วัน เดือน ปีเกิด	13 กุมภาพันธ์ 2493
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 30 ตลาดดอนโม่ หมู่ 4 ตำบลจระเข้ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	184 หมู่ 11 บ้านเพชรเจริญ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันราชภัฏเลย
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2508 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน พ.ศ. 2510 ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นต้น (ป.กศ.ต้น) จากวิทยาลัยครูอุดรธานี พ.ศ. 2512 ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) จากวิทยาลัยครูอุดรธานี พ.ศ. 2520 กศ.บ. (ภาษาอังกฤษ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒมหาสารคาม พ.ศ. 2542 กศ.ม.ศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร